

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

Památkové zóny a jejich role v systému památkové péče v České republice.

Legislativa, metodika a výsledky.

magisterská diplomová práce

Bc. Karolína Šrámková

prof. PhDr. Rostislav Švácha, CSc.

Olomouc 2015

Místopřísežné prohlášení o autorství práce

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Olomouci dne

Karolína Šrámková

Uvedení rozsahu práce ve znacích

Tato magisterská diplomová práce na téma *Památkové zóny a jejich role v systému památkové péče v České republice. Legislativa, metodika a výsledky* má 195 459 (sto devadesát pět tisíc čtyři sta padesát devět) znaků.

Poděkování

Děkuji prof. PhDr. Rostislavu Šváchovi, CSc. a Mgr. et Mgr. Michalu Novotnému za vedení práce, podporu, cenné informace a zkušenosti, které mi předávali nejen při zpracování magisterské diplomové práce, ale i během celého studia.

Dále děkuji Ing. arch. Janu Faltovi, vedoucímu odboru památkové péče Magistrátu Hradce Králové a Ing. Pavlíně Koutkové, architektce – památkářce odboru památkové péče Magistrátu Hlavního města Prahy za cenné informace, které mi předali při provádění výzkumu k této magisterské diplomové práci.

Děkuji také rodině za podporu a trpělivost.

Obsah

1. Úvod	7
2. Současný stav bádání	10
3. Vývoj památkových zón.....	18
3.1. Vývoj památkových zón před rokem 1989.....	18
3.1.1. Počátky památkové péče v českých zemích.....	18
3.1.2. Památková péče v Českých zemích v letech 1918 až 1945	23
3.1.3. Památková péče v českých zemích mezi lety 1946 až 1986.....	26
3.1.3.1. Zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách	31
3.1.3.2. Městské památkové rezervace.....	34
3.1.4. Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.....	45
3.2. Památkové zóny 1990 až 2000	47
3.3. Památkové zóny po roce 2000	52
4. Porovnání městské památkové zóny Hradci Králové – část a městské památkové zóny Praha 8 – Karlín.....	54
4.1. Popis městské památkové zóny v Hradci Králové – část.....	58
4.1.1. Právní úprava městské památkové zóny Hradec Králové – část	64
4.2. Popis městské památkové zóny v Praze 8 – Karlín.....	68
4.2.1. Právní úprava městské památkové zóny v Praze 8 – Karlín	72
4.3. Porovnání městských památkových zón Hradec Králové – část a Praha 8 – Karlín	74
5. Katalog městských památkových zón v České republice	76
5.1. Hlavní město Praha	76
5.2. Středočeský kraj	77
5.3. Jihočeský kraj.....	80
5.4. Plzeňský kraj	82
5.5. Karlovarský kraj	83
5.6. Ústecký kraj	84
5.7. Liberecký kraj.....	85
5.8. Královéhradecký kraj.....	86
5.9. Pardubický kraj	88
5.10. Kraj Vysočina	89
5.11. Jihomoravský kraj	90
5.12. Olomoucký kraj.....	91
5.13. Moravskoslezský kraj.....	92

5.14.	Zlínský kraj.....	94
6.	Závěr.....	96
7.	Summary.....	98
8.	Přílohy.....	99
9.	Seznam použitých zkratk.....	112
10.	Seznam vyobrazení.....	113
11.	Seznam pramenů, literatury a internetových zdrojů	116
11.1.	Prameny.....	116
11.2.	Literatura	116
11.3.	Internetové zdroje.....	118
12.	Obrazová příloha	121
13.	Tabulka s anotací.....	133

1. Úvod

Práce se zabývá památkovými zónami v České republice a klade si za cíl popsat legislativní vývoj památkových zón od jejich počátků v 90. letech minulého století až do současnosti. Problematiku blíže rozeberu na dvou vybraných městských památkových zónách, a to městské památkové zóně Hradec Králové - část a městské památkové zóně Praha 8 - Karlín. Dílčí cíl práce jsem si stanovila sepsání a verifikování katalogu městských památkových zón na území České republiky.

V České republice najdeme několik typů ochrany památek a památkových území. Jedná se o světové kulturní dědictví, národní kulturní památky, archeologické památkové rezervace, ostatní památkové rezervace, městské památkové rezervace, vesnické památkové rezervace, krajinné památkové zóny a městské památkové zóny.

Na území historických zemí Čech a Moravy je hustá sídelní struktura měst, jejichž vznik spadá převážně do středověku. Většina měst na území České republiky má tedy svůj historický původ a jejich charakter dodnes určují jejich zachovalé dominanty. Je tedy logické, že si lidé chtějí své dominanty chránit. Ochrana historických částí center měst jako individuálního svébytného celku nebyla od počátku však obecně přijímána. Po dlouhou dobu byly v rámci měst chráněny pouze jednotlivé objekty či soubory několika objektů. V roce 1928 vznesl Zdeněk Wirth názor, že „... otázka zachování a regulování starých měst souvisí těsně s uznáním starého města jako celku za hotový stavební útvar, zbudovaný postupně dlouhým stavebním vývojem a vypilovaný v podrobnostech jako kterákoliv umělecká individualita.“¹ Odtud pak vedla cesta, která umožnila chránit historická centra (památkové rezervace a později i památkové zóny) jako celek.²

Práce využívá relevantní literaturu k tématu, jako například Ivo Hlobil, *Teorie městských památkových rezervací (1900 – 1975)*³ či prameny, například zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Tento zákon je v práci velmi často zmiňován a práce pro něj používá termín *památkový zákon*, který je v praxi běžně zmiňován. Ve druhé kapitole, Současný stav bádání, je kriticky zhodnocena literatura dostupná ke zpracovanému tématu.

---

¹ Ivo Hlobil – Petr Kratochvíl – Aleš Vošahlík, *Památky vašeho města jsou váš kapitál*, Praha 1993, s. 2.

² Ivo Hlobil, *Teorie městských památkových rezervací (1900 – 1975)*, Praha 1985, s. 14 - 15.

³ *Ibidem*, 123 s.

Práce naznačuje právní úpravu ochrany památek před rokem 1989. Zvláště se zaměřuje na památkový zákon a dlouhý vývoj k uzákonění městských památkových zón. Dále navazuje část, která se zabývá právní úpravou památkových zón a zároveň reflektuje i přípravy nového památkového zákona.

Samostatná kapitola se věnuje praktickému porovnání dvou vybraných městských památkových zón. Městská památková zóna Hradce Králové - část, ustanovená v roce 1990, je komparována s městskou památkovou zónou Prahy 8 – Karlína, která byla vyhlášena v roce 1993. Dále kapitola popisuje charakter městských památkových zón obou měst a jejich současné právní ukotvení.

V rámci průzkumu dvou vybraných městských památkových zón jsem navštívila odborná pracoviště. Na Magistrátu Hradce Králové jsem badání konzultovala s vedoucím odboru památkové péče Ing. arch. Janem Faltou. Na odboru památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy jsem konzultovala s Ing. Pavlínou Koutkovou, architektkou-památkářkou pro Prahu 6, Prahu 7 a Prahu 8. Navštívená pracoviště mají na starost správu vybraných památkových zón. Dále byly památkové zóny podrobeny průzkumu in situ.

Součástí práce je aktualizovaný katalog památkových zón na území České republiky. V katalogu jsou sepsány všechny památkové zóny, které se na našem území nacházejí. Katalog je řazen geograficky dle krajů České republiky. Katalog zachycuje nejnovější stav památkových zón v České republice.

Problematika ochrany památkových zón je i dnes velmi aktuální téma, což například dokládá i plánovaná výstava připravovaná Národním památkovým ústavem. Výstava ponese název Města a vesnice v náruči památkové péče: 20 let plošné ochrany. Jedním z cílů výstavy bude prezentovat stav měst „před“ a „po“ v souvislosti s prací pracovníků památkové péče. Dalšími tématy výstavy budou například prezentace vlivu památkové péče na příkladu konkrétních plošně chráněných sídel, kulturně a historicky cenná území jako součást národní a kulturní identity České republiky či metody identifikace hodnot historických sídel, parků a zahrad a jejich zachování.⁴

---

⁴ Města a vesnice v náruči památkové péče: 20 let plošné ochrany, <http://www.npu.cz/pro-navstevniky/temata-sezony/mesta-a-vesnice-v-naruci-pamatkove-pece/>, vyhledáno 19. 3. 2015.

Problém ochrany historických oblastí není jen otázkou České republiky. Tato otázka je řešena na celém světě, což dokládá například i americká učebnice práva o veřejném plánování a kontrole urbanismu a územního rozvoje, kde je celá jedna kapitola věnována tzv. historickým oblastem.

2. Současný stav bádání

Kapitola Současný stav badání formuje problematiku do logicky koherentního, ale zároveň myšlenkově otevřeného uceleného tvaru tak, aby byly v textu vždy včas uvedeny veškeré věcné podmínky myšlenkových konstrukcí a aby pohled na problematiku památkových zón byl vysvětlen v celé její komplexnosti. Tento přístup znamená, že jakákoliv část textu navazuje logicky na část předchozí, a je nutné číst od začátku, aby veškerá barvitost a nutnost myšlenek byla čtenáři bezzbytku zřejmá. Pro koherenci textu bylo také nutné zabývat se myšlenkami, které nejsou zcela nové zejména v částech zabývajících se popisem. Použité pojmy a stav řešení problematiky jsou postupně uváděny v textu a souborně a jej odráží použitá literatura.

Použitá relevantní literatura je řazena chronologicky dle data vydání od nejstarší po nejmladší. Literatura byla vyhledána především ve Státní vědecké knihovně v Hradci Králové, v knihovně Univerzity Palackého v Olomouci. Dále byly použity materiály získané z Magistrátu hlavního Města Prahy a Magistrátu města Hradec Králové. Z elektronických zdrojů práce nejvíce využívá systém MonumNet⁵ Národního památkového ústavu, který obsahuje informace o Městských památkových zónách.

V roce 1909 vydal Klub Za starou Prahu publikaci *Klub Za starou Prahu 1899 – 1909*.⁶ V tomto spise Klub publikuje své názory na tehdejší památkovou péči. Publikace je dobrou ukázkou své doby, ze které se čtenáři dozví jasné názory Klubu. Historicky přínosným je i seznam členů Klubu Za starou Prahu, který je přiložen na konci publikace.

Václav Wagner v roce 1946 vydal publikaci s názvem *Umělecké dílo minulosti a jeho ochrana*.⁷ Jedná se o soubor krátkých studií, které byly vydány mezi lety 1941 až 1944. Jak sám autor v úvodu píše: „*Je v těch člancích naznačena spíše cesta než cíl: snaha o to, aby ochrana uměleckého díla minulosti byla konečně poplatná dnešku, aby reagovala na vývoj...*“⁸ Studie jsou dokladem soudobého vnímání ochrany uměleckých děl.

Kniha *Městské památkové rezervace v Čechách a na Moravě*⁹ od autorů Františka Petra a Jiřího Kostky vydaná v roce 1955 přináší nástin vnímání památkové péče, speciálně

---

⁵ MonumNet, <http://monumnet.npu.cz/monumnet.php>, vyhledáno 13. 10. 2014.

⁶ Ješek Hofman, *Klub Za starou Prahu 1899 – 1909*, Praha 1909, 37 s.

⁷ Václav Wagner, *Umělecké dílo minulosti a jeho ochrana*, Praha 1946, 59 s.

⁸ Ibidem, s.5.

⁹ František Petr – Jiří Kostka, *Městské památkové rezervace v Čechách a na Moravě*, Praha 1955, 43 s.

městských památkových zón v období totality. Při čtení je třeba mít na mysli, že kniha je poplatná minulému režimu. I přes tuto skutečnost je publikace cenným dokladem o městských památkových rezervacích v 50. letech minulého století.

Ve Spojených Státech Amerických vydal v roce 1973 Donald G. Hagman právnickou učebnici *Public planning and control of urban and land development: cases and materials*.¹⁰ Podle mého názoru pro české země je učebnice významná především v rámci zahraniční inspirace v oblasti ochrany památkových oblastí. Přínosná je především kapitola (Chapter) 13 Historic areas. Na jednotlivých případech, tzv. cases, jsou zde popsány jednotlivé způsoby ochrany historických objektů a oblastí.

Fakulta architektury Českého vysokého učení technického v Praze v roce 1978 vydala skripta Ing. arch. Svatopluka Voděry, CSc., *Přehled teorie a technických metod obnovy památek*.¹¹ Skripta si kladou za cíl seznámit zejména posluchače fakulty architektury ČVUT s otázkami týkající se rekonstrukce, asanace a ochrany památek. V první části skript se autor věnuje teoretickým otázkám památkové péče, tato část je podstatná pro tuto diplomovou práci a ve druhé části jsou detailně popsána technická zabezpečení historických staveb.

Ústav teorie a dějin umění ČSAV v Praze vydal v roce 1985 publikaci od Iva Hlobila *Teorie městských památkových rezervací (1900 – 1975)*.¹² Autor ve své práci popisuje vývoj památkových rezervací od roku 1900, až do roku 1975. V jednotlivých kapitolách jsou přehledně popsány vývojové fáze památkových rezervací. Dále jsou v publikaci prezentovány názory na památkové rezervace v proměnách času. Jedná se o velmi kvalitní dílo, které je pro tuto práci velmi přínosné nejen svým obsahem, ale i kvalitním poznámkovým aparátem. Publikace bohužel není doplněna grafickými a obrazovými přílohami, které by celý text doprovodily.

V roce 1986 publikoval Jaroslav Herout knihu s názvem *Jak poznávat kulturní památky*.¹³ Pro tuto diplomovou práci je velmi přínosná kapitola číslo 9 *Chráněno památkovým úřadem?*, ve které autor věnoval několik slov vzniku a organizaci památkové péče. Dále se kapitola

---

¹⁰ Donald G. Hagman, *Public planning and control of urban and land development: cases and materials*, Saint Paul 1973, 1208 s.

¹¹ Svatopluk Voděra, *Přehled teorie a technických metod obnovy památek*, Praha 1978, 128 s.

¹² Viz Hlobil (pozn. 2), 123 s.

¹³ Jaroslav Herout, *Jak poznávat kulturní památky*, Praha 1986, 335 s.

věnuje tématu vzniku památkové péče, vzniku památkového úřadu a jeho nástupnickým organizacím. Významnou částí knihy je zamyšlení nad otázkou, kdo jsou památkáři. Kniha obsahuje řadu dalších přínosných myšlenek, přesto je třeba mít na paměti, že byla vydána v roce 1986, tedy v předrevoluční době, a i proto jsou již některé myšlenky překonané.

Kolektiv autorů Ivo Hlobil, Petr Kratochvíl a Aleš Vošahlík sepsal v roce 1993 práci *Památky vašeho města jsou váš kapitál*.¹⁴ Tato publikace se zaměřila na program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky. Je zde kladen důraz na nejdůležitější aspekty regenerace jako například aspekt kulturní, památkový či ekonomický. Pro tuto práci jsou významné především kapitoly číslo II. *Stoletá tradice ochrany historických měst v českých zemích* a kapitola číslo V. *Legislativní a institucionální rámec péče o kulturní památky, památkové rezervace a památkové zóny*.

Ve stejném roce 1993 vydalo Muzeum hlavního města Prahy sborník prací *Pražská asanace: K 100. výročí vydání asanačního zákona pro Prahu*,¹⁵ který byl publikován, jak již z názvu vyplývá, ke 100. výročí vydání asanačního zákona. Ve sborníku je hodnocen již zmíněný asanační zákon a celkový dopad asanace s odstupem sta let. Sborník je velmi aktuální i v dnešní době, protože stále ve veřejné i odborné společnosti panují rozporuplné názory na asanaci. Jednotlivé příspěvky řeší problematiku z mnoha úhlů pohledu.

Publikace od autorů Karla Kuči a Věry Kučové *Principy památkového urbanismu*¹⁶ si klade za cíl definovat a vysvětlit principy památkově chráněných sídel v české republice. Publikace vychází z mezinárodních dokumentů o kulturním dědictví, zejména z Washingtonské charty z roku 1987. Publikace je rozdělena do dvou oddílů. První, *Teorie památkového urbanismu*, se věnuje obecným zásadám právního urbanismu a jsou zde podrobně vysvětleny cíle a přístupy ochrany a regenerace historických sídel v oboru památkové péče. V druhém oddíle nazvaném *Památkový rozbor území* autoři blíže vymezují zásady památkového urbanismu pro potřeby jednotlivých sídel.

V roce 2000 byl znovu vydán spis Viléma Mrštíka *Bestia triumphans*.¹⁷ Původní text pochází ze 7. března 1897. Autor v úvodních částech textu vysvětlil důvody názvu spisu. Obsáhle

---

¹⁴ Viz Hlobil – Kratochvíl – Vošahlík (pozn. 1), 69 s.

¹⁵ Jiří Hrůza et al., *Pražská asanace: K 100. výročí vydání asanačního zákona pro Prahu*, Praha 1993, 137 s.

¹⁶ Karel Kuča - Věra Kučová, *Principy památkového urbanismu*, Praha 2000, 104 s.

¹⁷ Vilém Mrštík, *Bestia triumphans*, Praha 2000, 32 s.

obhajování názvu nám přináší ucelený pohled na složitou situaci doby a na odpor části obyvatelstva vůči postupu města v rámci přestavby „staré“ Prahy. V dalších částech textu se Vilém Mrštík zamýšlí nad problematikou přejmenování pražských ulic ze starých zažitých názvů na nové. Některé nově pojmenované ulice jsou pro naši generaci notoricky známé. Například ulice Nerudova se ještě za dob Mrštíkových jmenovala Ostruhová.¹⁸ V textu si dále Mrštík klade otázky, kam plyne česká kultura a celý český národ. Na konci textu je apelace, jak měli radní tehdejší Prahy přistupovat k přestavbám historických částí města Prahy.

V roce 2005 byla na Katedře dějin výtvarných umění Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci sepsána diplomová práce *Legislativa české památkové péče po listopadu 1989 a za první republiky*¹⁹ Michalem Novotným. Tato diplomová práce je velmi bohatým zdrojem o legislativním vývoji české památkové péče mezi lety 1989 až 2005. Autor se zabývá jednotlivými novelami, kterými památkový zákon, zvláště v porevolučním období prošel. Autor se ve své diplomové práci zabývá i otázkou přípravy nového památkového zákona, která je do dnešních dní velmi aktuální.

Taktéž v roce 2005 byla vydána publikace od Petra Dvořáčka *Architektura českých zemích: Moderní architektura*.²⁰ V textu jsou rozebrána problematika České moderny, funkcionalismu, kubismu a pozdní secese. Dále autor rozebírá jednotlivé významné stavby moderní architektury, například areál Ambrožova sboru Československé církve husitské od Josefa Gočára, který se nachází v Městské památkové zóně v Hradci Králové.

Kolektiv autorů sepsal v roce 2010 metodickou publikaci, která se věnuje obnově okenních výplní a výkladců. Publikace vydal Národní památkový ústav. Publikace *Obnova okenních výplní a výkladců*²¹ je doplněním a rozšířením metodiky *Péče o výplně historických okenních a dveřních otvorů* z roku 2004.

V roce 2011 vytvořili autoři Jiří Varhaník a Stanislav Malý knihu *Zákon o státní památkové péči: komentář*.²² Tato publikace je významným dílem pro představitele mnoha oborů, kteří mají ambice seznámit se s právní úpravou státní památkové péče. Autoři problémy právní

---

¹⁸ Viz Mrštík (pozn. 17), s 11.

¹⁹ Michal Novotný, *Legislativa české památkové péče po listopadu 1989 a za první republiky* (diplomová práce), Katedra dějin umění FF UPOL, Olomouc 2005.

²⁰ Petr Dvořáček, *Architektura českých zemích: Moderní architektura*, Praha 2005, 127 s.

²¹ Marie Báčová et al., *Obnova okenních výplní a výkladců*, Praha 2010, 147 s.

²² Jiří Varhaník – Stanislav Malý, *Zákon o státní památkové péči: komentář*, Praha 2011, 1196 s.

úpravy památkové péče popisují v kontextu práva správního a stavebního, což přispívá k lepšímu pochopení celé problematiky. Po právní stránce je text publikace uzavřen k 14. červenci 2011.

Další publikace, vydaná v roce 2011, je dílo autorů Karla Kibice a Aleše Vošahlíka *Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice 1945 – 2010*.²³ Publikaci vydal Národní památkový ústav. První část knihy řeší otázku vztahu jednotlivých památek a sídelních celků, druhá část knihy pak představuje vývoj změn. Autoři již v úvodu své publikace periodizují vývoj památkové ochrany v průběhu 65 let (tj. 1945 – 2010) do šesti časových etap. První etapa, vymezená lety 1945 – 1950, je charakteristická zejména obnovou válekou poničených měst a památek. Ve druhém období mezi lety 1950 – 1958, byla vybraná města prohlášena za městské památkové rezervace, v nichž pak bylo přistupováno k obnově. Na počátku třetí etapy, která je autory vymezena mezi lety 1958 – 1970, byl přijat zákon o kulturních památkách č. 22/1958 Sb., podle něž byly vybrané objekty prohlášeny za památky, a také vznikla organizační struktura památkové péče. Další etapu, tedy léta 1970 – 1980, popisují autoři jako dobu, která znamenala prohloubení přístupu po stránce metodické, technické i organizační. V této etapě byl také zpracován návrh na rozšíření památkové ochrany měst. Pro páté období, 1980 – 1990, je příznačné přijetí nového zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, který zavedl druhou formu ochrany sídel jako památkových zón. Poslední šestou etapu autoři vyčlenili mezi lety 1990 – 2010. Po listopadu 1989 byl obnovován stavební fond historických měst a rozvoj jejich výstavby. Jak autoři uvádějí, u této etapy je uvedena jen charakteristika hlavních změn.²⁴

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska vydalo v roce 2012 publikaci k dvacátému výročí přijetí Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón v České republice *20 let Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón: 1992 – 2012*.²⁵ Autorem publikace je Kamila Matoušková. Publikace na příkladech památkově chráněných částí měst ozřejmuje společenské změny ve městech a změny hodnotových žebříčků obyvatelstva, které se udály

---

²³ Karel Kibic – Aleš Vošahlík, *Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice 1945 – 2010*, Praha 2011, 349 s.

²⁴ *Ibidem*, s 9.

²⁵ Kamila Matoušková, *20 let Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón*, Praha 2012, 416 s.

v průběhu dvaceti let (mezi roky 1992 – 2012). Úvodní kapitoly se věnují vzniku, principu, smyslu a průběhu *Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón*. Kniha dále popisuje společenské změny, které se udály po roce 1989. Největší část publikace se věnuje zhodnocení dvaceti let Programu regenerace památkových rezervací a zón. Součástí publikace jsou i detailní popisy vybraných měst. Samostatná kapitola se věnuje i vývoji péče o historická města od 2. světové války do roku 1990. Tato publikace přináší ucelený přehled vývoje památkových zón do roku 2012.

V roce 2014 vyšel *Za starou Prahu: Věstník Klubu Za starou Prahu*²⁶ článek Budova bývalé opravny Auto Praga v Karlíně aneb po úspěšných konverzích přichází demolice od Kateřiny Bečkové. Článek se věnuje průmyslovým objektům v Karlíně, především bývalým objektům ČKD, které jsou v dnešní době velkými lákadly pro investory nových staveb. Bohužel v rozporu se zásadami památkové péče developeri často chtějí významné umělecko-historické budovy zbourat.

Časopis *Zprávy památkové péče* vychází nepřetržitě již od roku 1937. Za 78 let byla vydána řada článků, některé z nich jsou přínosné i pro tuto práci. V roce 1976 vyšel článek *Městské památkové rezervace*²⁷ od Vladimíra Novotného. Autor v článku shrnuje první léta po vyhlášení prvních městských památkových rezervací a navrhuje zde možná řešení, jak dále v péči o historická města pokračovat. O rok později publikoval Aleš Vošahlík článek *Příklady regenerace městských památkových rezervací v ČSR*.²⁸ Především na příkladu města Jihlava jsou popsány jednotlivé příklady, jak probíhá regenerace městských památkových rezervací. Autor v článku dále nastiňuje, jakým směrem by se měly v budoucnu rezervace regenerovat. Nutno podotknout, že článek je napsán před listopadem 1989 a to je třeba při jeho čtení brát v potaz.

Článek Aleše Vošahlíka *Koncepce památkové ochrany historických měst v ČSR*²⁹ z roku 1985 je uceleným přehledem vývoje péče o historická města. Článek hodnotí dosavadní ochranu historických měst a popisuje novou koncepci památkové ochrany. V článku jsou vypsané

---

²⁶ Kateřina Bečková, Budova bývalé opravny Auto Praga v Karlíně aneb po úspěšných konverzích přichází demolice, *Za starou Prahu: Věstník Klubu Za starou Prahu*, 2014, č. 3, 48 s.

²⁷ Vladimír Novotný, Městské památkové rezervace, *Zprávy památkové péče*, 1976, č. 5, s. 273–287, 320.

²⁸ Aleš Vošahlík, Příklady regenerace městských památkových rezervací v ČSR, *Zprávy památkové péče*, 1977, č. 37, s. 81–87, 95, 96.

²⁹ Aleš Vošahlík, Koncepce památkové ochrany historických měst v ČSR, *Zprávy památkové péče*, 1985, č. 45, s. 194–199, 224.

jednotlivé rezervace v ČSR. Poslední část článku se věnuje odborné přípravě pro prohlašování městských památkových zón. Aleš Vošahlík publikoval v roce 1981 článek *Pojetí ochrany historických měst v České socialistické republice*.³⁰ V příspěvku autor stručně shrnuje poválečný vývoj ochrany měst do počátku 80. let. Článek je dělen na jednotlivé etapy vývoje dle periodizace Aleše Vošahlíka. Autor v článku dále naznačuje základní tendence v pojetí obnovy a ochrany historických měst v ČSR. V roce 1987 byl vydán článek Josefa Štulce *Moderní urbanismus a památková péče. Nad knihou Ivo Hlobila Teorie městských památkových rezervací 1900 – 1975. Část I.*³¹ Jedná se o recenzi Hlobilovi studie *Teorie městských památkových rezervací (1900 – 1975)*, která byla vydaná v roce 1985 Ústavem teorie a dějin umění ČSAV. Autor článku popisuje a rozebírá jednotlivé kapitoly Hlobilovi studie. Recenze velmi oceňuje Hlobilův racionalismus, se kterým popisuje sledovaný historický vývoj. Josef Šulc podotýká, že Hlobil celý komplikovaný vývoj podává bez jakékoliv předpojatosti a bez výraznějšího osobního či citového zaujetí.³² Tento článek, který vyšel dva roky po vydání Hlobilovi studie, je dokladem, jak doba před listopadem 1989 vnímala tuto práci. Nutno podotknout že, již od svého vydání, je studie od Ivo Hlobila velmi ceněným dílem. V roce 1990 publikoval Aleš Vošahlík článek *Aktualizace evidence, kategorizace a památkové ochrany historických měst v ČSR*.³³ Studie je zhodnocením kategorizace historických měst a městeček v ČSR. Autor článku navrhuje rozšíření koncepce památkové ochrany historických měst ČSR vzhledem k úpravě území a novému časovému horizontu.

Minulý rok vyšel v druhém čísle časopisu *Zprávy památkové péče* článek Ladislava Zikmunda-Lenderera *Památková péče o město v zeleni. Obnova staveb a architektonických celků 20. století v MPZ a ochranném pásmu MPR Hradec Králové v posledních letech*.³⁴ Článek se zabývá rozsáhlou problematikou památkových zásahů, které demonstruje na pozitivních a negativních příkladech. Dále předkládá možnosti jak pečovat o významné architektonické celky 20. století v budoucnu. Taktéž minulý rok, ale v čísle tři, které bylo věnované výročí

---

³⁰ Aleš Vošahlík, *Pojetí ochrany historických měst v České socialistické republice*, *Zprávy památkové péče*, 1981, č. 41, s. 225 – 232.

³¹ Josef Šulc, *Moderní urbanismus a památková péče. Nad knihou I. Hlobila Teorie městských památkových rezervací. Část I.*, *Zprávy památkové péče*, 1987, č. 47, s. 577 – 589.

³² *Ibidem*, s. 578.

³³ Aleš Vošahlík, *Aktualizace evidence, kategorizace a památkové ochrany historických měst v ČSR*, *Zprávy památkové péče*, 1990, č. 50, s. 129–131.

³⁴ Ladislav Zikmund-Lender, *Památková péče o město v zeleni. Obnova staveb a architektonických celků 20. století v MPZ a ochranném pásmu MPR Hradec Králové v posledních letech*, *Zprávy památkové péče*, 2014, č. 2, s. 98 – 108.

padesáti let Benátské charty, vyšel článek Karla Kibice *Benátská charta a péče o naše historická města*.³⁵ Článek popisuje vznik Benátské charty a prohlášení třiceti měst v Československu za památkové rezervace v roce 1950. Dále se autor věnuje představbě měst s historickým jádrem a vyjadřuje se k principu, že památková ochrana města vyžaduje plné respektování jeho hodnotových staveb. Ve stejném čísle vyšel článek *Ochrana historických měst a vesnic jako trvale aktuální a mezinárodní téma památkové péče v kontextu českých zemích*³⁶ od Věry Kučové. Článek se dotýká vývoje ochrany městských a vesnických celků a nastiňuje problematiku potřeby stálého vývoje a prohlubování ochrany těchto celků, zejména odborné argumentaci. Dále zde autorka připomíná významné práce, které vznikly na území českých zemích během posledních dvou set let. Článek obsahuje velké množství citací, které odkazují na jednotlivá díla.

---

³⁵ Karel Kibic, *Benátská charta a péče o naše historická města*, *Zprávy památkové péče*, 2014, č. 3, s. 175–183.

³⁶ Věra Kučová, *Ochrana historických měst a vesnic jako trvale aktuální a mezinárodní téma památkové péče v kontextu českých zemí*, *Zprávy památkové péče*, 2014, č. 3, s. 184–192.

3. Vývoj památkových zón

Tato část práce shrnuje vývoj ochrany památkových celků, především památkových zón. V současné době existuje několik typů ochrany území, a to archeologické památkové rezervace, ostatní památkové rezervace, městské památkové rezervace, vesnické památkové rezervace, krajinné památkové zóny, městské památkové zóny a vesnické památkové zóny. Práce porovná dvě městské památkové zóny a to městskou památkovou zónu Hradec Králové – část a městskou památkovou zónu Karlín. Na jejich příkladu dokládám současný stav a přístup k památkovým zónám v České republice.

3.1. Vývoj památkových zón před rokem 1989

Městské památkové zóny fakticky vznikly až po roce 1990, ale k jejich vzniku vedla dlouhá spletitá cesta, která je úzce spjatá s vývojem městských památkových rezervací. Kapitola popisuje dlouhý a komplikovaný vývoj ochrany historických územních celků a následný vznik městských památkových rezervací a zón.

3.1.1. Počátky památkové péče v českých zemích

Počátky památkové péče, neboli potřeby chránit památky, lze poprvé hledat v ojedinělých lidských postojích. Generace lidí měly potřebu chránit a zachovat umělecká díla z dob předešlých, z dob svých předků. „*Dějiny ochrany památek jsou dějinami reakcí současnosti na minulost*“.³⁷ Ovšem toto prvotní počínání nelze považovat za památkovou péči v dnešním slova smyslu. Příčinou ochrany uměleckých děl ve starších dobách byly většinou důvody reprezentační, pietní či praktické a ekonomické. Například při přestavbách nemovitých památek se zachovávalo co nejvíce z původních staveb, čímž se minimalizovaly finanční náklady přestavby. Tím, aniž by stavitelé a stavebníci sledovali nějaký památkářský zájem, docházelo k uchování historických památek pro budoucí generace.

Nejstarší památkové předpisy se objevily v období renesance v Itálii v papežském státě a v Benátkách. V roce 1630 byl ve Švédsku zřízen úřad říšského antikváře, jehož cílem byla ochrana významných památek. Teprve až v 19. století se objevily předpisy týkající se ochrany památek ve větší míře. Právní dokumenty týkající se ochrany památek vznikaly v některých německých státech, ve Francii vznikla v roce 1837 Komise pro historické památky a dále bylo

---

³⁷ Viz Wagner (pozn. 7), s. 13.

přijato mnoho památkových zákonů, například v roce 1834 v Řecku, v roce 1875 v Turecku, v roce 1881 Uhrách, ve Finsku v roce 1883 a ve Francii v roce 1887. V této době byl osud českých zemí (Království české, Markrabství Moravské a část Slezska) spjat s Rakouským císařstvím.

První, ojedinělé případy ochrany památek se objevily v době zrušení kostelů a klášterů Josefem II. v osmdesátých letech 18. století. V této době docházelo k rozprodávání uměleckých děl pocházejících ze zrušených institucí a jejich vývozu do ciziny.³⁸ Josefínské reformy vyvolaly reakci v povědomí kulturních statků jako odkaz minulosti v kruhu vzdělanců. Jako projev tehdejších germanizačních snah dvora pak vzniklo národní probuzení.³⁹ V roce 1796 vznikla soukromá Společnost vlasteneckých přátel umění. Tato instituce nejprve získala nejcennější obrazy pro nově založenou obrazárnu. Později se instituce, společně se Společností přátel vlasteneckého muzea v Praze, starala o ochranu tzv. „historických starožitností vlasti“.⁴⁰ Roku 1818 bylo založeno Muzeum Království českého, které mělo ve své činnosti obsáhnout „co vše příroda a lidská píle vytvořily“, tím byla míněna i péče o kulturní památky. Nejdříve byly v muzeích, knihovnách a archivech ukládány movité památky, později byl zájem soustředěn také na architektonické památky, jež byly pro tehdejší dobu důležitými doklady slavné české minulosti. Zájem o poznání českých dějin se projevoval i jejich intenzivním studiem, což vyvrcholilo vydáním monumentálního díla Františka Palackého Dějiny národa Českého v Čechách i na Moravě (v pěti dílech německy v letech 1836 – 1867, česky pak v letech 1848 – 1876).⁴¹

Snahy o ochranu a obnovu stavebních památek vedly k vydání směrnice pro památkové opravy církevních budov v roce 1823. Ihned rok poté (v roce 1824) byla vydána směrnice, týkající se opravy „starých“ hradů a zámků. Ve čtyřicátých letech 19. století byla pozornost věnována soupisu a zabraňování vývozu památek do zahraničí a jejich shromažďování pro muzejní účely a s tím související pořizování modelů a odlitků soch.

Zatímco o movité památky se staraly různé muzejní instituce, ochranu nemovitých památek měl po právní stránce v péči stát. Císařským rozhodnutím z 31. prosince 1850 byla

---

³⁸ Viz Herout (pozn. 13), s. 275.

³⁹ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 11.

⁴⁰ Viz Herout (pozn. 13), s. 275 - 276.

⁴¹ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 11.

při Ministerstvu obchodu, průmyslu a veřejné stavby zřízena Centrální komise pro výzkum a zachování stavitelských památek. Komise měla za úkol sestavovat soupis památek a plány oprav památkových objektů. V roce 1856 začala komise vydávat, kromě publikací, ročenku a později vlastní časopis, který se jmenoval Zprávy centrální komise... Od roku 1859 měla komise celostátní působnost prostřednictvím konzervátorů pro výzkum a zachování památek. Konzervátoři byli obecně osobami s kulturním rozhledem a značnou pravomocí, čestnou funkcí konzervátora byli pověřováni vždy na pět let. Konzervátoři měli za úkol, jak již název funkce napovídá, prosazovat při obnově stavebních památek zásady konzervačních metod. Tyto zásady především uchovávaly a zabezpečovaly, doslova konzervovaly dochovaný stav, aniž by bylo cokoli měněno či jinak doplňováno. Pro oblast Čech bylo jmenováno čtrnáct krajských konzervátorů, pro Slezskou oblast dva a pro Moravu jeden konzervátor.

Na počátku šedesátých let 19. století přešla Centrální komise pod Ministerstvo kultu a vyučování, tzv. dobrozdání Centrální komise musela být vyžadována ke všem demolicím, opravám či jiným zásahům do památek. V roce 1873 byl změněn název instituce na Centrální komisi pro výzkum a udržování památek uměleckých a historických, s čímž byly spojeny i nové úkoly.⁴² V poslední čtvrtině 19. století se činnost památkové péče projevovala především v intervenčních akcích za zachování památek a také zahájením vědecké činnosti soupisové.⁴³

Jak píše Jaroslav Herout ve své knize *Jak poznávat kulturní památky*: „Ačkoliv by se mohlo zdát, že se pro zachování památek udělalo hodně, v praxi zaniklo množství cenných, hlavně stavitelských děl, neuváženou jednostranně chápanou modernizací měst a svým podílem přispěl i purismus (...), jenž za každou cenu „očišťoval“ památky od mladších doplňků a „vracel“ je celé do „původního“ čistého (...) slohu (...).“⁴⁴

Potřeba chránit historická města jako celek vznikla později než potřeba chránit jednotlivé památky. V prostředí českých zemích, jak již bylo uvedeno, sahá potřeby ochrany památek přibližně do 19. století. Koncem století se vystupňoval souboj představitelů památkové péče proti bezohledným úmyslům boření měšťanských domů a jejich nahrazování výnosnými činžovnými domy. Toto se týkalo zejména Prahy a Brna. V Praze se po vydání asanačního zákona (11. února 1893) přistoupilo k demolici ghetta (přejmenovaného na Josefov)

---

⁴² Viz Herout (pozn. 13), s. 275 – 279.

⁴³ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 13.

⁴⁴ Viz Herout (pozn. 13), s. 279.

urbanistickou metodou *tabula rasa*, s pouhým začleněním Staronové synagogy, židovské radnice a starého židovského hřbitova.⁴⁵ Celkový počet domů v asanační zóně určených ke zbourání se vyšplhal na číslo 608. To znamená, že pražská asanace Josefova patřila k nejrozsáhlejším plošným přestavbám na přelomu století v Evropě.⁴⁶ Asanace se zdůvodňovala velkou hustotou čtvrti, hygienickými závadami a možnými záplavami.⁴⁷ V rámci asanace mělo být myšleno na zabezpečení dostatku pitné a užitkové vody, na vhodné odstraňování odpadků, patřičné umístování hřbitovů, nemocnic, jatek a továren.⁴⁸ Hlavním důvodem asanace však byly finanční spekulace spojené s výstavbou činžovních domů. Pro novou výstavbu byla vytyčena uliční síť s hlavní Mikulášskou ulicí vedoucí k Vltavě (Pařížská třída) a široké ulice navazující na trasu původních ulic. Dravá podnikatelská nenasytlost se promítla také do asanace přilehlé části Starého města, například byla zbořena severní strana Staroměstského náměstí, což však vyvolalo velký odpor veřejnosti.⁴⁹

Už roku 1893 skupina nadšených lidí sdružená v tzv. Pražském klubu vedla kampaň na ochranu významných pražských staveb, které měly být zbořeny a nahrazeny „moderními“ rovnými ulicemi.⁵⁰ Tato smutně proslulá pražská asanace byla velkou prověrkou praktické účinnosti organizace památkové péče. Do skupiny nadšenců bojujících proti asanaci Prahy přispěla velká část veřejnosti v čele s umělci a literáty. Z této doby pochází i bojovný spis Viléma Mrštíka *Bestia triumphans*. Nechyběla ani vystoupení vysokoškolských profesorů a studentstva, která také energicky přispívala ke kampani proti nové výstavbě.⁵¹

Vysvětlení Viléma Mrštíka, proč svůj spis nazval *Bestia triumphans*⁵², asi nejlépe vystihuje atmosféru celé doby. „*Rozumíme pod tím slovem tu míru či nemíru nevzdělanosti, to summum hrubých vlastností ať v člověku, ať v korporaci nebo v celé společnosti a v celém národě, pokud*

---

⁴⁵ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 13-14.

⁴⁶ Rudolf Wurzer, Zákon, daný dne 11. 2. 1893, Čís. 22 ř. z., o vyvlastňování k úpravě asanačního obvodu královského hlavního města Prahy – Jeho význam pro obnovu měst, in: Jiří Hruza et al., *Pražská asanace: K 100. výročí vydání asanačního zákona pro Prahu*, Praha 1993, s. 26.

⁴⁷ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 13-14.

⁴⁸ Viz Wurzer (pozn. 46), s. 21.

⁴⁹ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 13-14.

⁵⁰ Viz Hlobil – Kratochvíl – Vošahlík (pozn. 1), s. 10.

⁵¹ Viz Herout (pozn. 13), s. 279.

⁵² Název *Bestia triumphans* pochází z Nietzscheho knihy Morgentöthe.

*rozhodující převahy nabývají a nabýti smějí nad vlastnostmi a zásadami, jimiž se řídí a k nimž se povznesl každý opravdový vzdělanec.*⁵³

Již v roce 1895 byl radě královského hlavního města Prahy poslán společný Pamětní spis spolku architektů a inženýrů v království českém a Umělecké besedy, v němž bylo požadováno, aby v Praze byly vytvořeny „*nedotknutelné okresy historicky a umělecky památných staveb*“.⁵⁴ Jako jeden z mnoho příkladů velmi obtížné situace svědčí krátká existence Umělecké komise zřízená v roce 1896. Komise se po dvou letech vzdala dalšího působení pamětním spisem z 12. března 1898, protože její návrhy, posudky a dobrozdání tehdejší úřady vesměs zamítaly.

Centrální komise mezitím (již od roku 1891) připravovala zákon na ochranu památek a nový stavební řád. Po předložení návrhu zákona v roce 1909, nebyl tento návrh ve sněmovně přijat. Přestože návrh nebyl schválen, došlo alespoň k určité decentralizaci moci. V roce 1911 byl při centrální komisi zřízen Státní památkový úřad jako odborná instituce a byly zavedeny funkce generálních konzervátorů a zemských konzervátorů. Pro oblast Čech byli přiděleni dva zemští konzervátoři, jeden pro české a jeden pro jazykově smíšené území. Jejich pracoviště bylo v květnu 1918 označeno jako Zemský památkový úřad pro království České, kde došlo poprvé ke vzniku tzv. „památkového úřadu“.⁵⁵

Nově vzniklou ideu ochrany historického města organizačně zaštiťoval Klub Za starou Prahu. Klub byl založen v roce 1900 spisovatelem Vilémem Mrštíkem, architektem Janem Koulou, historikem umění Karlem Chytilem a právníkem Lubošem Jeřábkem. Ač byl klub ryze českým spolkem, neuzavřel se novým vídeňským trendům v oblasti památkové péče. Díky pokrokovému myšlení klubu se i pražské prostředí seznámilo s myšlenkami Aloise Riegla a jeho žáka Maxe Dvořáka. Právě v příručce Maxe Dvořáka *Katechismus der Denkmalpflege* je zdůrazňován vztah památky a jejího prostředí a zájem na zachování historicky vzniklé podoby sídel.⁵⁶ Klub Za starou Prahu si vytkl za cíl ochranu pražských památek a střežení historického rázu Prahy proti novodobým zásahům.⁵⁷ Práce klubu spočívala ve dvou velkých oblastech. První oblast, tzv. vědecko odborná, se zabývala stavbou a regulací měst. Druhá

---

⁵³ Viz Mrštík (pozn. 17), s. 3 – 4.

⁵⁴ Viz Hlobil – Kratochvíl – Vošahlík (pozn. 1), s. 10.

⁵⁵ Viz Herout (pozn. 13), s. 279 - 280.

⁵⁶ Viz Hlobil – Kratochvíl – Vošahlík (pozn. 1), s. 10 - 11.

⁵⁷ Viz Herout (pozn. 13), s. 280.

oblast, sociální, se týkala především výchovné oblasti.⁵⁸ Klub mezi lety 1910 až 1951 vydával věstník *Za starou Prahu*. Po dlouhých 41 letech, v období 1952 až 1954 byl věstník přejmenován na *Ochranu památek* a v mezi lety 1956 až 1961 sborník *Ochranu památek*.⁵⁹ Je dobré připomenout, že Klub se nezajímal pouze o památky Prahy, ale sledoval osudy památek i v jiných městech. Jedná se například o města Beroun, Jindřichův Hradec, Nymburk, Plzeň či Hradec Králové, kde objektem zájmu byla, dnes již neexistující, věž Kropáčka.⁶⁰ Věstník *Za starou Prahu* se vydává až dodnes, je tedy publikován, v různých podobách, již neuvěřitelných 105 let.

3.1.2. Památková péče v Českých zemích v letech 1918 až 1945

Po první světové válce představovala obnova poničených významných památek prioritu.⁶¹ Poté co vzniklo samostatné Československo, se také změnila organizace památkové péče. Ústředním památkovým orgánem bylo zvoleno Ministerstvo školství, které později přejmenovali na Ministerstvo školství a národní osvěty. Státní památkový úřad vznikl přeměnou ze Zemského památkového úřadu pro království České.⁶² Po organizační stránce zůstal úřad orgánem veřejné správy.⁶³ Zprvu měl Státní památkový úřad působnost pro celé Československo, ale již od roku 1920 pouze pro oblast Čech, ale s pobočkou v Brně. V jednotlivých okresech byli ministerstvem jmenováni dobrovolní pracovníci jako konzervátoři státní památkové péče. V roce 1919 byl zřízen Státní fotoměřický ústav, který měl za úkol budovat dokumentační archív podpisů, fotografií, plánů, modelů a odlitků kulturních památek.⁶⁴ V období první republiky, mezi lety 1919 – 1936, byly předloženy tři návrhy zákona o kulturních památkách, ale žádný z nich pro velký odpor vlastníků nebyl přijat.⁶⁵

Významnou událostí v dějinách památkové péče v meziválečném období byla v roce 1931 konference v Athénách. Konference formulovala závěr, že: *„zachování uměleckého a archeologického bohatství lidstva zajímá všechny státy odhodlané bránit civilizaci“*.⁶⁶ Výstupem této mezinárodní konference byla takzvaná Athénská charta. Tento akt je výstupem

---

⁵⁸ Viz Hofman (pozn. 6), s. 4.

⁵⁹ Viz Herout (pozn. 13), s. 280.

⁶⁰ Viz Hofman (pozn. 6), s. 3.

⁶¹ Viz Varhaník – Malý (pozn. 22), s. XXIII.

⁶² Viz Herout (pozn. 13), s. 280.

⁶³ Viz Varhaník – Malý (pozn. 22), s. XXIII.

⁶⁴ Viz Herout (pozn. 13), s. 280.

⁶⁵ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 15.

⁶⁶ Viz Herout (pozn. 13), s. 280.

památkových teoretiků a restaurátorů. Obsahovala doposud platné principy, na které pak později navázaly následující oborové dokumenty (například Benátská charta z roku 1964).⁶⁷ V rámci konference byla doporučena mezinárodní spolupráce a byly stanoveny všeobecné principy ochrany památek. Dále bylo doporučeno srovnávat zákonodárnou činnost různých vlád, týkající se památek a věnovat nemalou péči publicitě památek, památkových problémů a výchově mladých lidí k úctě k památkám.⁶⁸ Tento nový způsob na nahlížení na historická města patřil ve své době k velmi pokrokovým.

Již v roce 1928 bylo Zdeňkem Wirthem chápáno historické město, které vzniklo staletým vývojem, jako svébytné umělecké dílo. Na základě těchto teoretických myšlenek vznikl požadavek vytyčení městské památkové rezervace. Organizace, Klub Za starou Prahu, Státní památkový úřad, Památkový sbor hlavního města Prahy a Státní regulační komise, sestavily společné memorandum, ve kterém byl požadavek, aby Staré Město bylo považováno za „chráněnou oblast“ a umělecký celek stejně významný jako jednotlivé dílo. Na tento umělecky významný celek mělo být nahlíženo stejně jako na jednotlivé dílo architekta, sochaře či malíře. Byl navržen dvoustupňový režim ochrany, který byl rozlišen na „oblast zničenou, v níž jde o to, aby byly obhájeny poslední stavební celky dosud zachované“ a na vlastní „rezervaci“. Není tedy náhoda, že dnes existují „památkové zóny“ a „památkové rezervace“.⁶⁹

Ve stati Václava Wagnera *Staré umělecké dílo a jeho ochrana v přítomnosti a budoucnosti*, je autorem na město, na historické město, nahlížené jako na „kolektivní ochranné dílo“. Tento pojem autorem vykládá tak, že: „*město je souhrn jednotlivin, z nichž každá ve svém po stránce estetické byla takřka zahleděna do sebe, beze vztahu k jednotkám sousedním a zároveň ovládána jistým rozumovým řádem*“.⁷⁰ Dále autor klade důraz, aby v rámci urbanistického plánování byl pečlivě proveden rozbor měst. Z textu dále plyne požadavek, aby na jednotlivé objekty města bylo nahlíženo na celek, který se spojuje v jednotný obraz.⁷¹

Není možné nezmínit přínos Klubu Za starou Prahu v otázkách teorie a metodiky ochrany historických urbanistických celků. Dle Ivo Hlobila, jak uvádí ve své práci *Teorie městských*

---

⁶⁷ Viz Kučová (pozn. 36), s. 185.

⁶⁸ Viz Herout (pozn. 13), s. 280.

⁶⁹ Viz Hlobil – Kratochvíl – Vošahlík (pozn. 1), s. 11 – 12.

⁷⁰ Viz Wagner (pozn. 7), s. 28 – 29.

⁷¹ Ibidem, s. 30.

památkových rezervací 1900 – 1975, je přínos Klubu Za starou Prahu především v pěti základních momentech:

„1) „Klub“ spojil různé tendence směřující k zachování historického města s teorií a zásadami památkové péče vídeňské školy dějin umění (Alois Riegl, Max Dvořák);

2) rozpracoval metodiku ochrany historického města územním plánem;

3) přenesl teorii ochrany uměleckého díla na historické urbanistické celky;

4) přeložil návrh zákonné ochrany starého města;

5) naznačil řešení ochrany urbanistického celku a jeho architektonických památek v závislosti na aktivních užitkových funkcích“.⁷²

Ve 30. letech 20. století byla první republika nejenom dobře ekonomicky fungujícím státem, ale také nově se stavebně rozrůstající oblastí. Silný nástup české funkcionalistické architektury představoval pro historická města ohrožující faktor. Díky myšlenkám architekta Bohumila Hübschmanna, který odmítal radikální architektonický individualismus, mohla moderní architektura podřídit výrazové kvality nových staveb stávajícím historickým celkům měst. Myšlenky Hübschmanna se staly jedním ze zdrojů syntetické památkové péče, kterou teoreticky obhájil Václav Wágner, tehdejší ředitel Státního památkového úřadu v Praze.⁷³ Na názory Wagnera pak názorově navázal jeho pozdější nástupce ve funkci přednosty Státního památkového úřadu, architekt Josef Šebek, který byl všestranně vzdělaný odborník i v technických oblastech. Šebek doplnil a dopracoval Wagnerovu syntetickou metodu v rámci aplikace na urbanistickou ochranu a odbornou přípravu asanace historického města územním plánem. Šebek předběhl svou metodou vyhlášení a záchranu prvních městských památkových rezervací z počátku 50. let. Jeho komplexní metodické požadavky na průzkum a dokumentaci historické zástavby měst se začali používat až od 60. let.⁷⁴ Bohužel jakékoliv myšlenky či stavební počiny byly přetrženy událostmi 2. světové války.

Za nacistické okupace Československa památková péče zcela stagnovala. Památková péče byla podřízena úřadu německého státního sekretáře, případně přímo říšskému ministerstvu

---

⁷² Viz Hlobil (pozn. 2), s 9.

⁷³ Viz Hlobil – Kratochvíl – Vošahlík (pozn. 1), s. 12 – 13.

⁷⁴ Viz Štulc (pozn. 31), 581.

v Berlíně. Za památky se považovaly do roku 1945 jen jednotlivé objekty, ale válkou poničená města ukázala památkový charakter i u cenných sídel. Další rozvoj kultury i památkové péče nastal až po skončení druhé světové války a osvobození Československa v květnu 1945.⁷⁵

3.1.3. Památková péče v českých zemích mezi lety 1946 až 1986

Druhá světová válka zanechala na kulturních hodnotách nevyčíslitelné škody. Po zkušenostech z druhé světové války byla proto v roce 1954 v Haagu nově vypracována mezinárodní Úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu a Protokol k ní. Tyto dokumenty v Českých zemích nabyly platnosti 6. března 1958. Úmluva z roku 1954 navazuje na Haagské konvence z let 1899 a 1907. Cílem Úmluvy bylo zajištění ochrany nemovitých kulturních památek, které jsou zapsány do Mezinárodního rejstříku a v případě konfliktu se označí dohodnutým poznávacím znakem. Tyto právní dokumenty měly zajistit i případné vrácení zavlčených uměleckých děl.⁷⁶

Období po skončení 2. světové války bylo etapou mnoha podstatných hospodářských a politických změn. Vývoj památkové péče v tomto období je vhodné sledovat v kontextu společenských změn té doby. V oblasti ochrany kulturního dědictví, samozřejmě tak i památkové péče, byly zásadní především změny majetkoprávní.⁷⁷ První období od května 1945 do února 1946 odráží závěry obsažené v Košickém vládním programu. Jednalo se o znárodnění základních složek národního hospodářství a nástup k jeho plánovitému budování podle dvouletého plánu.⁷⁸ S koncem druhé světové války, jak vyplynulo z dekretů prezidenta republiky z roku 1945, byl konfiskován majetek nepřátel. Na základě těchto dekretů získalo Československo mnoho památek, například i četné instalované objekty s hodnotným mobiliářem.⁷⁹ Na základě konfiskačních dekretů a zákonů k první a druhé pozemkové reformě přibylo do státního majetku velké množství jmění jako hradů, zámků a jiných památek. Nejvýznamnější z nich byly na základě zákona č. 137 z roku 1946 prohlášeny za státní kulturní majetek a převedeny do odborné správy Národních kulturních komisí. Zároveň byla stanovena zásada jejich poslán. Měly výhradně sloužit kulturním a lidovým účelům.⁸⁰ Během prvních

---

⁷⁵ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 15.

⁷⁶ Viz Herout (pozn. 13), s. 280 - 281.

⁷⁷ Viz Varhaník – Malý (pozn. 22), s. XXIII.

⁷⁸ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 24.

⁷⁹ Viz Varhaník – Malý (pozn. 22), s. XXIII.

⁸⁰ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 24.

let po válce byly také odstraňovány škody ve městech způsobených během války. Jednalo se především o statické zabezpečení a obnovu významných budov, které byly poškozeny bombardováním nebo přímými válečnými konflikty s postupující frontou⁸¹.

V českých zemích byla v roce 1946 zřízena Národní kulturní komise pro správu státního kulturního majetku, která svou činnost vykonávala až do roku 1951, kdy ji na další dva roky převzalo Ministerstvo školství, věd a umění. Pojem státního kulturního majetku zahrnoval vybrané státní hrady a zámky, paláce a bývalé kláštery. V českých zemích se jednalo celkem o 130 objektů i s inventářem a přilehlými budovami a pozemky (např. parky) a dále památkově významné předměty z konfiskací, úmrtí a podobně, které byly postupně zpřístupněny.⁸²

Po převzetí moci Komunistickou stranou Československa v únoru 1948, byla ochrana kulturních statků přímo zakotvena v nové Ústavě z 9. května 1948, kde § 19 odst. 2 uváděl: „Kulturní statky jsou pod ochranou státu. Stát dbá o to, aby byl přístupný všem a podporuje vědu i umění v zájmu rozvoje národní kultury, pokroku a obecného blahobytu“⁸³. Od 1. ledna 1949 byla vytvořena nová struktura státní správy, jež byla založena na krajském zřízení. Poválečná obnova památek ve městech se týkala nejen jednotlivých objektů, ale sledovala záchranu většiny rozrušených areálů a sídelních celků.⁸⁴

V lednu 1950 byl předložen návrh zákona o kulturních památkách. V tomto návrhu zákona už je zakotvena ochrana památkových rezervací. V části II. Hmotné kulturní památky v díle IV. Památkové rezervace je v §22 a §23 uzákoněna ochrana památkových rezervací. Tento návrh památkového zákona je dokladem kontinuálního vývoje památkové ochrany historických měst od dob předválečné památkové péče s poválečnou památkovou péčí v českých zemích. V §22 odstavec 1 jsou vymezeny podmínky, na základě, kterých mohlo být historické město za rezervaci prohlášeno. Mělo jít o oblast mimořádně bohatou na stavby vysoké památkové hodnoty. Památkovou rezervaci měl dle návrhu zákona vyhlášovat ministr

---

⁸¹ Vošahlík, Pojetí ochrany historických měst (pozn. 30), s. 225.

⁸² Viz Herout (pozn. 13), s. 281 - 283.

⁸³ Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.nssoud.cz%2Fhistorie%2Fustava_1948.pdf&ei=hD9FVajoN8j1asf_gfAG&usg=AFQjCNGXZ47vhy1ggdHVCDbaqUSfGpZDJA&bvm=bv.92291466,d.d2s, vyhledáno 22. 3. 2015.

⁸⁴ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 24 - 25.

školství, věd a umění.⁸⁵ V důvodové zprávě k návrhu zákona je vysvětlena velká potřeba přijetí zákona, která by dostatečně zajistila památkovou péči na celém území. V důvodové zprávě je dále zmíněna potřeba intenzivní ochrany zachovaných historických sídlišť. Dále je zde připomenuta potřeba, aby památková péče v chráněných oblastech byla prováděna jednotně a snažila se, co nejvíce zachovat do budoucna. V zákoně bylo navrženo na prohlášení za památkové rezervace 30 měst tehdejšího Československa.⁸⁶

Po roce 1948 se tedy počítalo s tím, že idea městských památkových rezervací bude naplněna pomocí rozhodování vítězné totalitní moci. Byla vyhlášena státní ochrana těchto historických celků.⁸⁷ „*Naše městské historické celky představují unikáty velkého kulturního dosahu. Proto bylo přímo státním zájmem postarat se o zachování umělecko-historických, architektonicky cenných městských objektů. Tím vznikla myšlenka zřízení státní reservační akce. Tato akce má úkol asanovat a zachovat vysoké umělecké hodnoty našich historických měst, původnost, rozmanitost jejich stavebních prvků a specifickou českého uměleckého projevu. Akce městských památkových rezervací má velkou hospodářskou důležitost a posiluje nový poměr k našim památkám, neboť nejde jen o zachování těch památek jako dokumentů umělecko-historických, ale hlavně o jejich začlenění do nového života k užitku našeho pracujícího lidu*“.⁸⁸ Bohužel velmi rychle se ukázalo, že k ochraně těchto celků se nikdy nenašly potřebné finanční i jiné prostředky. Nicméně byl přijat památkový zákon č. 22/1958 Sb., který znovu proklamoval legislativní ochranu vybraných historických měst – památkových rezervací. Města byla dána do fiktivní odpovědnosti příslušných národních výborů a ministerstva kultury. Postupné chátrání historických měst, následně i rezervací a především pohraničních oblastí nebylo možné zastavit.⁸⁹

Mezitím v roce 1949 zanikly v rámci nového správního rozdělení dosavadní země a byly vytvořeny kraje (kraj Pražský, Budějovický, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Hradecký, Pardubický, Jihlavský, Brněnský, Gottwaldovský, Olomoucký a Ostravský) s krajskými národními výbory (dále KNV). Na jejich referáty a později odbory školství a kultury

---

⁸⁵ Ústav dějin umění Akademie věd ČR v Praze, fond: Kotrba, karton 68, sv. č. 3, Návrh zákona o kulturních památkách z 27. 1. 1950, s. 10.

⁸⁶ Ústav dějin umění Akademie věd ČR v Praze, fond: Kotrba, karton 68, sv. č. 3, Důvodová zpráva návrhu zákona o kulturních památkách z 27. 1. 1950, s. 14 - 16.

⁸⁷ Viz Hlobil – Kratochvíl – Vošahlík (pozn. 1), s. 13.

⁸⁸ Viz Petr – Kostka (pozn. 9), s. 13.

⁸⁹ Viz Hlobil – Kratochvíl – Vošahlík (pozn. 1), s. 13.

přešla i agenda státní památkové péče, kterou měl mimo jiné v náplni své práce jeden z inspektorátů pro kulturu KNV.⁹⁰

Program městských památkových rezervací vznikal postupně, především ze strachu před chátráním historických center měst. Plán prvních městských památkových rezervací byl schválen již vládním usnesením z 11. července 1950. Účelem tohoto usnesení byla především stavební záchrana, jako například zabránění demolicím, zabezpečení údržby, dále pak zlepšení hygienických podmínek, modernizace bydlení a především kulturní využití vybraných památek. Finanční a ostatní zajištění bylo v moci státu. Za městské památkové rezervace bylo prohlášeno 30 měst, z toho se 22 měst nacházelo v českých zemích.⁹¹ Na území dnešního Slovenska se nacházelo zbylých 8. Jak uvádí Ivo Hlobil v poznámce 13, konečný počet památkových rezervací byl ale nakonec větší, bylo uzákoněno celkem 40 chráněných měst v Čechách a na Moravě a 10 na Slovensku.⁹²

V rámci záchranných a rekonstrukčních akcí v městských památkových rezervacích byla od začátku pevně stanovena pravidla. Počátek prací vždy počítal s průzkumem a kritickým zhodnocením daného objektu. Dále následovalo naplánování a vypracování plánu záchrany rekonstrukce. Cílem obnovy památkových rezervací mělo být především zachování jednotlivých center. Na město se mělo nahlížet nejen jako na historický celek, ale také jako na celek výtvarný. Dále měl být kladen důraz na zachování historických půdorysů, dominant a siluet. V rámci nového využití jednotlivých domů se mělo přihlížet k jeho úměrnému využití a kapacitním možnostem stavby.⁹³ V 50. letech převážně všichni tehdejší autoři předkládali teoretické a metodické zásady, které byly použity při vyhlásování a záchraně městských památkových rezervací. Nutno podotknout, že se jednalo o absolutní novinku, protože společnost předtím ochranu obdobnou městským památkovým rezervacím v podstatě neznala. Autoři tedy neměli žádné předchůdce, ze kterých by mohli myšlenkově vycházet.⁹⁴ V rámci Stavoprojektu vznikly v roce 1949 první speciální ateliéry pro rekonstrukci

---

⁹⁰ Viz Herout (pozn. 13), s. 283.

⁹¹ Viz Hlobil (pozn. 2), s. 6.

⁹² Ibidem, s. 78.

⁹³ Ibidem, s. 6 - 7.

⁹⁴ Viz Štulc (pozn. 31), s. 578.

památkových staveb a 1. května 1954 byl vytvořen Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů.⁹⁵

Elementární požadavek u měst, která byla prohlášena za městské památkové rezervace v červnu 1950, bylo zachování života v historických jádrech. Nemělo dojít ke změně na muzejní účely, jak se stávalo v zahraničí. V českých zemích měla zůstat zachována bytová funkce objektů jako významné složky městského jádra. Některé objekty byly vytipovány pro využití funkce občanské vybavenosti, jako například kluby, restaurace a kavárny⁹⁶, školky a školy.

Pojetí památkové péče v období mezi lety 1950 až 1958 navrhl v roce 1949 Břetislav Štorm. *„Nové velké úkoly rekonstrukce celých měst a udržování státních hradů a zámků zastihly památkovou péči teoreticky nepřipravenou. Nová teorie se rodila z praxe. Bylo nutné ujasnit základní problém funkce památky ve společnosti. Nové účastné zaujetí hodnocení dědictví minulosti vyústilo do pojmu společenského významu památky. Hlavním kladem tohoto globálního pohledu na památku je poznání, že celý odkaz národní minulosti se podílí na našem soudobém životě; památka není vylučována na okraj veřejného zájmu a není ohraničována neprostupnou hradbou odborných výhrad. Z hlediska odborné práce se poměr poněkud obrátil. Kdežto dříve byla památka především předmětem zkoumání a praktického uplatňování konzervačních metod, často samoučelných, dnes je především úkolem odborníků památkové péče najít způsob jak vřadit památku do funkcí soudobého života a z hlediska těchto funkcí řídit její úpravy, udržování a využití.“⁹⁷*

Jak již bylo zmíněno, v roce 1951 končí existence Státního památkového úřadu. Vládním nařízením byla tato instituce přeměněna na Státní památkový ústav a Národní kulturní komise byly změněny na poradní sbor ministra školství, věd a umění. Již v roce 1953 opatřením ministra školství a osvěty byla pro české kraje zřízena Státní památková péče a od května téhož roku Státní památková správa, která pohltila Státní památkový ústav a Státní fotoměřický ústav, které jako samostatné instituce zanikly. Součástí Státní památkové správy se stalo také oddělení ministerstva školství a osvěty, která se zabývala ústřední agendou státní památkové péče (v rámci toho i správou státního kulturního majetku), ale i státní ochranou přírody. Státní památková správa se sídlem v Praze a s pobočkou v Brně měla k dispozici značné peněžní

---

⁹⁵ Viz Hlobil (pozn. 2), s. 6 - 7.

⁹⁶ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 48.

⁹⁷ Ibidem, s. 80.

částky, které podle plánu památkové údržby poukazovala odborům školství a kultury KNV. Odbornou činnost obstarávali historikové umění a architekti ze Státní památkové správy.

3.1.3.1. Zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách

Současně s těmito změnami probíhaly usilovné práce na přípravě památkového zákona, který, jak již bylo napsáno, se nepodařilo uskutečnit od roku 1891 Centrální komisi, ale ani za první republiky v meziválečném období 1918 – 1939. Dne 18. dubna 1958 vstoupil v platnost zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách. Byl určený pro české kraje. Na Slovensku byl 29. srpna 1958 schválen zákon č. 7 Sb. Slovenské národní rady, o kultúrnych pamiatkách, který byl textově shodný se zákonem určeným pro české kraje.

Jak píše autoři Karel Kibic a Aleš Vošahlík ve své knize *Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice 1945 – 2010*, přijetí nového zákona o kulturních památkách č. 22/1958 Sb. bylo proto převratem v dějinách památkové péče. Pokud jde o název zákona (o kulturních památkách), je třeba zmínit, že vycházel z nového pojetí památek, za něž byly považovány kromě památek historických a uměleckých, též vybrané památky archeologické, technické, dále lidová architektura, památky revolučních bojů, dělnického hnutí, protifašistického odboje a dále také památky historické, které byly proti dřívějším dobám odlišně pojaté a konečně také historické zahrady a parky. Památkou tedy mohly být i objekty neumělecké a novodobé.

V úvodní části zákona byl vymezen smysl a cíl státní péče o kulturní památky:

- 1. Účelem tohoto zákona je upravit ochranu kulturních památek, jejich využití a péči o ně pro jejich kulturně politický význam tak, aby památky byly zachovány, řádně spravovány, účelně společensky využity a zpřístupněny lidu a staly se tak významnou součástí kulturního a hospodářského života socialistické společnosti.*
- 2. Památky jsou chráněny státem. Národní výbory plní své úkoly na úseku státní památkové péče nejen činností svých výkonných orgánů, nýbrž také zapojováním širokých aktivů občanů, kteří mohou na tomto úseku úspěšně působit, do stálých i jiných komisí, zřízených pro tento účel.*
- 3. Je občanskou povinností každého, aby ochraně památek byl nápomocen.*

Druhá část zákona byla specifikací ochrany památek a péče o ně. Byl zde definován pojem památky, byly uzákoněny památkové rezervace a nově byl zaveden pojem národních

kulturních památek jako památek, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa. Zákon stanovil podmínky vyhlášení ochranných pásem památek a jejich ochrany při stavební činnosti. V rámci dalšího postupu památkové péče, bylo navrženo určení a vytvoření státních seznamů památek. Majitelé kulturních památek byli povinni na své vlastní náklady pečovat o zachování památek a udržovat je v dobrém stavu dle zásad památkové péče. Pokud chtěl majitel památky provést obnovu nebo úpravu památky musel si vyžádat potřebné pokyny od výkonného orgánu krajského národního výboru. Památky směly být využívány jen v souladu s pravidly památkové péče a s technickým stavem památky. Ve druhé části zákona byly dále stanoveny podmínky zpřístupnění památek, jejich přemísťování, upuštění od jejich památkové ochrany a vývozu do ciziny.

Ve třetí části zákona byla zakotvena zvláštní ustanovení o výzkumech a výkopech archeologických památek. Velmi podstatná byla také čtvrtá část zákona, která se týkala památkových orgánů.⁹⁸

Tento zákon byl velkým dosažením cílů generace Zdeňka Wirtha a jeho okolí v oblasti památkové péče, které se za první republiky nepodařilo dosáhnout. Zákon upřednostnil zájmy celé společnosti před zájmy jednotlivců. Jednalo se o ucelenou záchranu uměleckých památek spravovaných státem, které byly podloženy zákonem. V historických městech byly vyhlášeny památkové rezervace, které památky respektovaly jako ucelené výtvarné celky, velké kulturní hodnoty.⁹⁹

Zákon č. 22/1958 Sb. o kulturních památkách byl právním předpokladem pro účinnější ochranu urbanistických celků. Byla uzákoněna zásada ochrany souborných kulturních statků, z nichž některé nemusely být přímo kulturními památkami. Bohužel však ustanovení, že památky lze využívat pouze způsobem odpovídajícím zásadám památkové péče, bylo již od samého počátku neaplikovatelné.¹⁰⁰

Státní památková správa přešla do likvidace a dle § 19 zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách a 1. července 1958 vznikl Státní ústav památkové péče a ochrany přírody jako orgán ministerstva školství a kultury (později ministerstva kultury ČSR). Orgán byl bez přímé

---

⁹⁸ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 85 - 86.

⁹⁹ Viz Hlobil (pozn. 2), s. 31.

¹⁰⁰ Viz Štulc (pozn. 31), s. 584.

pravomoci a finančních prostředků, jimiž by bylo možno ovlivňovat údržbu a obnovu památek. Úkoly orgánu byly dané zákonem, a to organizovat a provádět výzkum, průzkum a dokumentaci, vědecké hodnocení a popularizaci památek, řešit otázky teorie a praxe ochrany, konzervace, obnovy a kulturního využití památek, poskytovat odbornou a metodickou pomoc při provádění památkové péče, zejména i národních kulturních památek, stejně tak i při plnění mimořádně důležitých a významných úkolů konzervace, obnovy a kulturního využití památek.

Ústavu zůstalo vydávání časopisu, který začal vycházet v roce 1937 pod názvem *Zprávy památkové péče*, v roce 1962 změnil jméno na *Památkovou péči* a následně v roce 1976 se spojil s časopisem *Ochrana přírody* v pozdější časopis *Památky a příroda*.

Výkon státní památkové péče přešel zcela na správní orgány a odborné složky se staly jejich zařízeními. Ministerstvo školství a kultury (později jen kultury) převzalo funkci ústředního úřadu řídící státní památkovou péči, poradním orgánem ministerstva kultury se stala Ústřední komise státní památkové péče a odborným zařízením ministerstva byl Státní ústav památkové péče a ochrany přírody (SÚPPOP).¹⁰¹

Od roku 1978 jako určitý spojovací prvek řízení mezi ústavem a jemu nadřízeným ministerstvem kultury ČSR bylo Ústředí státní památkové péče (ÚSPPOP), které kromě ústavu řídilo od roku 1980 Státní restaurátorské ateliéry (StRA), do nichž byla ze SÚPPOP převedena technologická laboratoř (tzv. chemici) a podléhala mu další dvě postupně vytvořená pracoviště, a to Projektový ústav kulturních zařízení a Podnik specializovaných řemeslných prací.

Výkonným státním orgánem památkové péče I. stupně byl podle znění zákona odbor školství a kultury KNV, ale po vydání vládního nařízení č. 71/1960 Sb., přešla tato pravomoc na odbory kultury Okresních národních výborů (ONV). Národní výbory obou stupňů měly jako poradní a iniciativní orgány krajskou a okresní školskou a kulturní komisi. Tyto komise se ve věcech státní památkové péče opíraly ještě o krajský nebo okresní památkový aktiv (někdy také nazývaný památková subkomise). Kromě toho se ve městech s větším počtem

---

¹⁰¹ Viz Herout (pozn. 13), s. 284 - 288.

památkových objektů ustavily i místní památkové aktivity či komise, spolupracující s Městskými národními výbory (MěNV).

Odborným zařízením odboru kultury KNV byla Krajská střediska státní památkové péče a ochrany přírody (KSSPPOP) a Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, sídlící v krajských městech s výjimkou Východočeského kraje, kde středisko nebylo v Hradci Králové, ale v Pardubicích. V Praze kromě toho mělo pracoviště také Středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje.

Odborným orgánem ONV se stal podle zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, konzervátor státní památkové péče (od roku 1951 jmenovaly konzervátory pro jednotlivé okresy příslušné KNV, od roku 1958 rada ONV), který byl zároveň předsedou aktivu státní památkové péče. Byl dobrovolným pracovníkem právě tak jako jeho spolupracovníci, tedy zpravodajové státní památkové péče.¹⁰²

V roce 1959 byly poté k novému zákonu o kulturních památkách vydány ministerstvem školství a kultury prováděcí vyhlášky č. 98 o okresních konzervátorech a zpravodajích památkové péče, č. 99 o krajských, okresních a místních komisích státní památkové péče, č. 116 o evidenci kulturních památek, č. 117 o národních kulturních památkách, č. 118 o památkových ochranných pásmech, č. 181 o památkových rezervacích a č. 239 o vývozu kulturních památek a předmětů muzejní hodnoty. Dále pak v roce 1960 byla vydána vyhláška č. 59 Sb., o úhradě nákladů na udržování a obnovu kulturních památek.¹⁰³

3.1.3.2. Městské památkové rezervace

V rámci zákona o kulturních památkách byly uzákoněny i městské památkové rezervace. K ustanovení mohlo dojít díky novému pojetí památky. Za památku byly chápány i sídlištní celky. Tato koncepce vycházela z definice památky, která byla obsažena v §2 zákona:

(1) Památkou je kulturní statek, který je dokladem historického vývoje společnosti, jejího umění, techniky, vědy a jiných oborů lidské práce a života, nebo jest jí dochované historické prostředí sídlištních celků a architektonických souborů, aneb věc, která má vztah k význačným osobám a událostem dějiny kultury.

---

¹⁰² Viz Herout (pozn. 13), s. 288 - 289.

¹⁰³ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 86.

(2) Za památku se považuje také soubor kulturních statků a věcí, i když některé z nich nejsou památkami.

Zákonná definice byla obecného charakteru. V zákoně bylo psáno o historických sídlištních celcích, za které byly považovány historická města a vesnice. Nejhodnotnější celky mohly být prohlášeny za památkové rezervace. Jak píše Kibic a Vošahlík, v praxi se pak plně vžily pracovní pojmy městská památková rezervace a vesnická památková rezervace, či rezervace lidové architektury.

V zákoně se přímo památkovým rezervacím týkal §4 věnovanou přímo jim:

§4 (1) Tvoří – li skupina nemovitých památek se svým prostředím celek, může ministr školství a kultury v dohodě s ministrem – předsedou Státního výboru pro výstavbu, s ministrem – předsedou Státního úřadu plánovacího, s ministrem financí a s ostatními vedoucími zúčastněných ústředních úřadů prohlásit tento celek za památkovou rezervaci a stanovit podmínky, jimiž se má v ní řídit stavební činnost.

Detailní postup při prohlašování měst za rezervace a jejich památkový režim byl stanoven, v již zmíněné vyhlášce ministra školství a kultury č. 181/1959 Ústředního listu o památkových rezervacích¹⁰⁴.

Při vyhlašování městské památkové rezervace bylo každé město odborně zpracované. Byly vybrány památky a vyjádřeny podmínky na územní rezervace a bylo vytvořeno grafické zpracování¹⁰⁵. Základní kritérium výběru měst byl historicko-právní stav. Charakter města byl přiznán obcím, které v minulosti získaly městská práva. Časová hranice byla stanovena rokem 1850.¹⁰⁶

V období mezi lety 1958 až 1970 byly městské památkové rezervace doplňovány (ale naopak i dvě vypuštěny a to Horní Slavkov a Planá). Celkový počet památkových rezervací v roce 1970 byl 32. Jednalo se o části měst: České Budějovice, Český Krumlov, Domažlice, Horšovský Týn, Hradec Králové, Cheb, Jičín, Jihlava, Jindřichův Hradec, Kadaň, Kroměříž, Kutná Hora, Litoměřice, Litomyšl, Locket, Mikulov, Moravská Třebová, Nové Město nad Metují, Nový

---

¹⁰⁴ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 90 - 92.

¹⁰⁵ Viz Novotný (pozn. 27), s. 274.

¹⁰⁶ Vošahlík, Koncepce památkové ochrany (pozn. 29), s. 194.

Jičín, Olomouc, Pardubice, Pelhřimov, Praha, Prachatice, Slavonice, Štramberk, Tábor, Telč, Třeboň, Ústěk, Znojmo a Žatec. Po roce 1970 pak byla ještě za městské památkové rezervace prohlášena města Terezín, Josefov a Františkovy Lázně.¹⁰⁷ Za určité vyvrcholení ve vyhlášení městských památkových rezervací můžeme považovat vyhlášení památkové rezervace v hlavním městě v Praze. Tato rezervace byla vyhlášena nařízením vlády ze dne 21. července 1971 č. 66/1971 Sb. V rámci pražské památkové rezervace byla zahrnuta tato území Prahy: Staré Město, Malá Strana, Hradčany a Nové Město.¹⁰⁸

První zásady metodiky hodnocení rezervačního území navrhl Václav Mencl. Dle Menclovy metodiky byly zpracovány v letech 1958 až 1963 první rezervační plány. Metodika byla později doplněna Alešem Vošahlíkem. Celková komplexnost hodnocení rezervací byla světovým unikátem. Bohužel ochrana se týkala pouze vlastních historických jader měst a chyběla zde návaznost na širší území¹⁰⁹, které je v dnešní době chráněno převážně památkovými zónami.

Velkoryse plánované památkové asanace a rekonstrukce historických částí měst, která byla prohlášena za městské památkové rezervace, však nebyly uskutečněny či dokončeny. Již velmi brzy se ozývala kritika ohledně stagnace regenerace městských rezervací. Jedním z důvodů velkého zpomalení obnovy historických částí měst byly finanční prostředky. Ukázalo se, že hrazení veškerých nákladů výhradně z centrálních státních prostředků bylo neúnosné. Jedním z dalších problémů regenerace rezervací byly rozpory mezi záměry a praxí.¹¹⁰ Zde je velmi příznačná poznámka Vladimíra Píši z roku 1954: „*Do renesančního paláce nelze nacpat garsoniéry a naopak do gotických měšťanských domů umístit posluchárny vysokých škol...*“¹¹¹ A poznámka Vladimíra Novotného z roku 1971: „*Je ... podmínkou, abychom památku do tohoto života zapojili, a nikoliv, abychom ji od něho izolovali. Když máme na mysli celek, pak nám musí o celek skutečně jít.*“¹¹²

Velkým paradoxem historie je fakt, že totalitní období, během kterého byla historická centra zanedbávána, neumožnila realizaci rychlých změn, díky kterým, přes všechny ztráty, zůstalo zachováno mnoho unikátních památek. Paradoxem je, že v důsledku určité zaostalosti

---

¹⁰⁷ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 90 - 92.

¹⁰⁸ Viz Novotný (pozn. 27), s. 274.

¹⁰⁹ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 130.

¹¹⁰ Viz Hlobil (pozn. 2), s. 32 - 33.

¹¹¹ Vladimír Píša, *Otázka a zásady památkové péče v Praze, Zprávy památkové péče*, 1954, č. XIV, s. 254.

¹¹² Viz Novotný (pozn. 27), s. 287.

během totality, na rozdíl od západních zemí (např. Německa či Rakouska) zůstala v našich městech zachována výjimečná historická hodnota.¹¹³

Za jednu z největších vad je považováno, že městské památkové rezervace byly vybrány bez funkční využitelnosti zástavby do budoucna. Při výběru bylo bráno v potaz pouze kulturní hledisko. Dále je často vytýkáno, že nebyla provedena žádná ucelená urbanistická studie historických měst a že nebyl zájem hodnotit architekturu v konfrontaci „staré“ a „nové“ tvorby.¹¹⁴

Ve dnech 25. až 31. května 1964 bylo II. zasedání mezinárodního kongresu architektů, na kterém byla přijata Benátská charta.¹¹⁵ Spoluautorem charty je mezinárodně uznávaná osobnost památkové péče docent Pavel, který je také autorem prvních vysokoškolských skript z oboru památkové péče.¹¹⁶ Tento dokument zdůraznil, že památkami nejsou jen jednotlivé stavby, ale i celé sídelní útvary, tedy historická města. V této době byly v Československu již uzákoněny památkové rezervace, ale definice památky v chartě zahrnuje i objekty méně výrazné, u měst též ostatní cenná města. I tato definice, později posloužila jako argument pro návrh ochrany dalších památkových měst, tedy památkových zón. Definice památky dle Benátské charty:

„Pojem historické památky zahrnuje architektonické dílo, buď osamocené nebo sídlo městské či venkovské, které podává svědectví o svěbytné civilizaci, příznivém vývoji nebo historické události. Vztahuje se nejen na velké výtvary, ale i na díla soukromá, která získala časem kulturní význam, u historických měst také ostatní hodnotná města.“¹¹⁷

Česká památková péče v této době předběhla svět a smysl ochrany významných historických měst uznávala již před přijetím charty. Přijetí památkových rezervací byl opravdu mimořádný celosvětový počin.

Karel Kibic, spoluautor publikace *Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice 1945 – 2010*, byl pověřen ve Státním ústavu památkové péče dohledem na nerezervační města. Tato města byla velmi ohrožena, neboť krajské Stavoprojekty

---

¹¹³ Viz Hlobil – Kratochvíl – Vošahlík (pozn. 1), s. 13 – 14.

¹¹⁴ Viz Hlobil (pozn. 2), s. 34.

¹¹⁵ Viz Kibic (pozn. 35), s. 175.

¹¹⁶ Ibidem, s. 178.

¹¹⁷ Ibidem, s. 175.

prestavovaly některá města bez projednání s památkovými orgány, nemluvě o respektování kulturních hodnot měst. Dále tato města ohrožovala nová panelová výstavba obydlí a takřka žádná údržba. Kibic navrhl rozšíření městských památkových rezervací, ale tento krok ministerstvo kultury zásadně odmítlo. Důvody odmítnutí byly především v absenci stavební kapacity. Po zamítnutí návrhu proto Karel Kibic připravil návrh souhrnné památkové klasifikace měst a jejich dvoustupňové ochrany. Vládou bylo přijato usnesení č. 25/1973, o koncepci státní památkové péče a kategorizaci památek.¹¹⁸ Mělo jít zejména o ustanovení odlišného přístupu k péči a obnově památek nejen dle kulturní hodnoty, ale i funkčního uplatnění.¹¹⁹

Jak sám autor, Karel Kibic, píše v článku *Benátská charta a péče o naše historická města: „Větší rozšiřování počtu rezervací není možné, nejsou stavební kapacity ani pro obnovovací práce v „rezervačních městech“. Proto jsem hledal jiné možnosti a další postup jsem viděl v památkovém vyhodnocení měst, kde základem bylo provedení jejich evidence.“*¹²⁰ Dle Kibice byly v rámci hodnocení měst problémy díky značné rozmanitosti města městeček. Jedná se o města královská či poddanská, z různých časových období, velká i malá, rozdílné polohy, různé míry zachovalosti u staveb.¹²¹ Kategorizace historických měst je považována za vědecko-metodologickou práci, která nemůže vyjádřit úplné hodnoty měst.¹²²

Po zohlednění všech kritérií došlo k rozčlenění měst do čtyř skupin: I. kategorie městské památkové rezervace, další kategorie, s označením Ia. – města, jež se svou hodnotou blížila městským památkovým rezervacím, II. a III. kategorie – zbývající města zařazená podle zjištěných hodnot. Celkem se uvažovalo o 920 městech v Československu. Z tohoto počtu bylo 518 zařazeno do I. až III. kategorie a tato města byla navržena k ochraně. Města v I. kategorii a města kategorie Ia. měla být zachována ve své skladbě i původní zástavbě. U II. a III. kategorie byly požadavky nižší, bylo požadováno zachování urbanistické skladby s respektováním původních objektů.¹²³

Jeden z negativních důsledků tohoto usnesení bylo vyloučení finančních prostředků na obnovu památek III. kategorie, tím měl být de facto redukován Soupis památek. Karel Kibic

---

¹¹⁸ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 139.

¹¹⁹ Viz Štulc (pozn. 31), s. 588.

¹²⁰ Viz Kibic (pozn. 35), s. 181.

¹²¹ Ibidem, s. 181.

¹²² Vošahlík, Aktualizace evidence, kategorizace (pozn. 33), s. 131.

¹²³ Viz Hlobil (pozn. 2), s. 64.

ale našel řešení ve využití usnesení v opačném směru. Navrhl stávající kategorizaci historických měst rozšířit počtem chráněných měst tak, že doporučil zavedení druhé formy památkové ochrany měst¹²⁴ „chráněné historické město“, které bylo následně ve shodě s novým stavebním zákonem označeno „památková zóna“.¹²⁵ Ve smyslu usnesení byla Pavlem Korčákem na ministerstvu kultury vypracována směrnice k zajištění účasti památkových orgánů při plánech přestavby nerezervačních měst *Návrh regulačních opatření v investiční výstavbě z hlediska koncepce státní památkové péče v ČSR*.¹²⁶ Na Kibicovu kategorizaci pak v roce 1974 navázal Aleš Vošahlík provedením shrnutí a systematizace základních urbanistických kategorií, podle nichž by se měly historická jádra měst posuzovat.¹²⁷

V sedmdesátých letech byl přijat, již zmíněný, nový zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), který nahradil dřívější zákony o územním plánování a stavebním řádu. V této době se již pracovalo na přípravě nového památkového zákona (o státní památkové péči), který proklamoval péči o kulturní památky. Dále byla připravována hloubková reorganizace státní památkové péče, která se měla více organizačně propojit s projekční přípravou, se specializovanými výrobními kapacitami, restaurátorskými pracemi a památkovým dozorem.¹²⁸

Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) stanovil postupy územně plánovací přípravy při regeneraci a rozvoji měst. Zákon věnoval speciální pozornost problémům ochrany památek v rámci zpracování územně plánovací dokumentace, umístování a povolování staveb, jejich užívání, údržbě i odstraňování. Pro historická města byla důležitá územně plánovací dokumentace sídelního útvaru a územně plánovací dokumentace zóny, která řešila ucelené části sídelního útvaru. Velmi zásadní bylo také ustanovení, které opravňovalo stavební úřad nebo i jiný orgán státní správy vydat rozhodnutí o ochraně nebo o ochranném pásmu pouze a jen v souladu se stanoviskem památkové péče. Stavebním zákonem byly zpřísněny sankce při přestupcích proti jeho instrukcím. Byly stanoveny pokuty za odstranění staveb bez stavebního povolení v chráněném území

---

¹²⁴ Viz Štulc (pozn. 31), s. 588.

¹²⁵ Viz Kibic (pozn. 35), s. 181.

¹²⁶ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 139.

¹²⁷ Viz Štulc (pozn. 31), s. 588.

¹²⁸ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 136.

a v ochranném pásmu. Soukromníkům mohla být výše pokuty stanovena až do 20 000 Kčs, organizacím dokonce až do částky 1 000 000 Kčs.¹²⁹

Koncept památkové ochrany historických měst je určitým ukazatelem přístupu státu k ochraně vybraného úseku kulturního dědictví v určitém časovém úseku vývoje společnosti. Když byly v 50. letech 20. století vyhlášeny první městské památkové rezervace, jednalo se o velmi pokrokový čin. Za městské památkové rezervace byla prohlášena pouze nejceněnější historická jádra měst. O dvacet let později, bylo již jasné, že tento systém je překonaný, například i vzhledem k velkému počtu historických měst v bývalém Československu. Hledala se tedy nová alternativa, jak zakotvit ochranu kulturního dědictví státu. Při přípravě nového zákona o státní památkové péči byla proto vedle formy památkové rezervace navržena nová forma ochrany s nižším režimem ochrany tzv. památková zóna. Při přípravě zákona bylo vycházeno, z již zmiňované, evidence a kategorizace historických měst, kterou provedl Karel Kibic mezi lety 1971 – 1973. Nové pojetí ochrany měst bylo založeno na reprezentativním výběru památkových rezervací a památkových zón, které odpovídaly kulturním hodnotám vybraných sídel. Byl navržen diferenciovaný přístup k těmto dvěma formám. Bylo počítáno s přísným režimem památkové ochrany u památkových rezervací, které mají zachovávat homogenitu území. U památkových zón byl navržen mírnější režim památkové ochrany s určitým rozlišením území. Dále byla navržena přiměřená ochrana kulturních hodnot u ostatních historických měst dle jejich specifikací.¹³⁰

Dle návrhu nového zákona o státní památkové péči bylo možné za památkovou zónu navrhnout územní sídelní útvar, popřípadě jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí sídel nebo části krajinného celku. Navrhované zóny měly vykazovat význačné kulturní hodnoty, které vyžadují ochranu. Jedná se o území, které nemusí být homogenní ve své hodnotě a jednotlivé památky ani nemusí určovat charakter prostředí. Významné je urbanistické řešení, ať už uspořádání terénu, půdorys, charakteristická struktura zástavby či panoramatické uplatnění.¹³¹

Ministerstvo kultury zadalo požadavek, aby Státní ústav památkové péče a ochrany přírody, v čele s Alešem Vošahlíkem jako koordinátorem a ve spolupráci s Krajskými středisky

---

¹²⁹ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 166 – 68.

¹³⁰ Ibidem, s. 304 - 305.

¹³¹ Vošahlík, Koncepce památkové ochrany (pozn. 29), s. 195.

státní památkové péče a ochrany přírody zpracoval novou koncepci ochrany. Ke zpracování došlo mezi lety 1981 – 1983. Při zpracování se mělo vycházet především z kulturně politického klimatu v dané etapě vývoje společnosti a perspektivních potřeb jejího kulturního rozvoje, četnosti a významu historických měst, územních a ekonomických podmínek a příslušných dopadů. Dále měl být zohledněn stav a stupeň ohrožení území navrhovaných k ochraně a v neposlední řadě se mělo přihlížet k praktickému a časovému postupu prohlašování ochrany. Koncepce byla schválena kolegiem ministerstva kultury dne 29. března 1984. Bylo navrženo větší rozlišení jader měst s přísnou ochranou, chránění nejvýznamnějších částí dalších 160 historických měst jako památkových zón, kde byla navržena mírnější ochrana a nakonec soubor 200 vybraných historických měst, která byla považována za základ urbanistické kultury Československa. Kulturní hodnoty ostatních měst měly být chráněny podle jejich specifického charakteru a stupně zachování.¹³²

Nový koncept navrhl 40 památkových rezervací. Jedná se o tato historická jádra měst (členěna dle krajů):

Praha:	Pražská památková rezervace
Středočeský kraj:	Kutná Hora, Kolín
Jihočeský kraj:	České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Pelhřimov, Prachatice, Slavonice, Tábor, Třeboň
Západočeský kraj:	Domažlice, Františkovy Lázně, Horšovský Týn, Cheb, Loket, Plzeň
Severočeský kraj:	Kadaň, Litoměřice, Terezín, Ústěck, Žatec.
Východočeský kraj:	Hradec Králové, Jičín, Josefov, Litomyšl, Moravská Třebová, Nové město nad Metují, Pardubice.
Jihomoravský kraj:	Brno, Jihlava, Kroměříž, Mikulov, Telč, Znojmo.
Severomoravský kraj:	Lipník nad Bečvou, Nový Jičín, Olomouc, Příbor, Štramberk.

---

¹³² Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 305.

Koncepce dále navrhovala 160 památkových zón následujících částí vybraných historických měst (řazeno dle krajů):

- Praha: část Smíchova, Karlín Vinohrady s částí Žižkova a Riegrovými sady, Horní Holešovice, Dejvice, Zbraslav (6 městských památkových zón).
- Středočeský kraj: Bělá pod Bezdězem, Benátky nad Jizerou, Beroun, Březnice, Čáslav, Český Brod, Jílové u Prahy, Kostelec nad Černými Lesy, Kouřim, Mělník, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Nové Dvory, Nymburk, Poděbrady, Rakovník, Rožmitál pod Třemšínem, Slaný, Smečno, Stará Boleslav, Velvary (21 městských památkových zón)
- Jihočeský kraj: Bechyně, Blatná, Dačice, Chvalšiny, Kamenice nad Lipou, Kaplice, Netolice, Nové Hrady, Pacov, Písek, Počátky, Rožmberk nad Vltavou, Soběslav, Týn nad Vltavou, Vimperk, Vodňany, Volyně (17 městských památkových zón)
- Západočeský kraj: Bečov nad Teplou, Bor, Dobřany, Horní Blatná, Jáchymov, Karlovy Vary, Kašperské Hory, Klatovy, Manětín, Mariánské Lázně, Město Touškov, Ostrov, Planá, Rabí, Rabštejn nad Střelou, Rokycany, Stříbro, Sušice, Tachov, Úterý, Valeč, Velhratice, Žlutice (24 městských památkových zón)
- Severočeský kraj: Benešov nad Ploučnicí, Bílina, Budyně nad Ohří, Česká Kamenice, Česká Lípa, Duchcov, Frýdlant, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Klášterec nad Ohří, Krupka, Liberec, Louny, Nový Bor, Roudnice nad Labem, Teplice (17 městských památkových zón)
- Východočeský kraj: Broumov, Bystré, Dašice, Dvůr Králové nad Labem, Havlíčkův Brod, Heřmanův Městec, Hostinné, Hradec Králové -moderní část, Chrast, Chrudim, Jablonné nad Orlicí, Jaroměř, Jevíčko, Jilemnice, Králíky,

Lanškroun, Letohrad, Luže, Náchod, Nový Bydžov, Opočno, Příbrav, Police nad Metují, Polička, Předhradí, Sobotka, Svitavy, Trutnov, Turnov, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto, Železnice (32 městských památkových zón)

Jihomoravský kraj: Boskovice, Brtnice, Holešov, Ivančice, Jaroměřice nad Rokytkou, Jemnice, Jevišovice, Jimramov, Lomnice (u Tišnova), Luhačovice, Moravské Budějovice, Moravský Krumlov, Náměšť nad Oslavou, Nové Město na Moravě, Polná, Prostějov, Slavkov u Brna, Strážnice, Třebíč, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Uherský Ostroh, Valtice, Velká Bíteš, Vyškov, Zlín (27 městských památkových zón)

Severomoravský kraj: Bílovec, Bruntál, Brušperk, Frýdek – Místek, Fulnek, Hlučín, Hranice, Javorník, Karviná (Fryštát), Kelč, Litovel, Mohelnice, Opava, Přerov – Horní Město, Šternberk, Šumperk, Tovačov, Uničov, Valašské Meziříčí, Vidnava, Zlaté Hory (21 městských památkových zón)¹³³

Toto koncepční vymezení památkově chráněných historických měst představovalo první etapu nového přístupu v péči o historická města. V druhé fázi bylo nutné vypracování plánovaného a diferenciovaného systému regenerace vybraných historických měst. Koncepce měly být východiskem pro vymezení hodnotných historických měst a hlavně zajištění jejich ochrany, uplatnění požadavků státní památkové péče v rámci územního plánování, dále pak zajištění kulturních zájmů v procesu modernizace, regenerace a přestavby cílených historických měst.¹³⁴ Důležitým úkolem v rámci regenerace bylo rekonstruovat objekty pro kulturní a společenská zařízení, která se měla stát centrem společenské aktivity.¹³⁵ Vybrané části historických měst měly být chápány jako základ pro další rozvoj prostorové a funkční kompozice sídel a zachování kontinuity hodnot společnosti. V následujících letech 1985 až 1989 vypracovala krajská střediska státní památkové péče a ochrany přírody ve spolupráci se Státním ústavem památkové péče o ochrany přírody velkou část návrhů

---

¹³³ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 305 - 307.

¹³⁴ Ibidem, s. 307.

¹³⁵ Vošahlík, Příklady regenerace městských památkových rezervací (pozn. 28), s. 83.

a grafických plánů památkových zón. Jednalo se o podklady, na základě kterých měly být jednotlivé městské části prohlášeny příslušnými krajskými národními výbory za památkové zóny.¹³⁶

Odborná příprava podkladů pro prohlášení památkových zón se skládala z mapového podkladu, odborných podkladů k poznání vývoje a současného stavu stavební struktury města, dále pak v průzkumu terénu a zpracování výsledného návrhu. Vlastní průzkum terénu spočíval v individuálním zhodnocení zástavby, především šlo o identifikaci památkově chráněných objektů a ploch dle státního seznamu nemovitých kulturních památek, ve vyhlídnutí dalších objektů nesporné památkové hodnoty a objektů dotvářející charakter památkových zón (tzv. objektů památkového zájmu). V rámci průzkumu v terénu bylo provedeno i urbanistické zhodnocení. Výsledný návrh památkové zóny se skládal z grafického plánu a textové části, která obsahovala zdůvodnění ochrany, vymezení a popis obvodu hranice a podmínky předmětu a ochrany péče o území.¹³⁷

Odstup patnácti let od vyhotovení evidence a kategorizace historických měst v ČSR z roku 1973 ukázal jako důležitý zaktualizovat a hlouběji probádat dané památky. Touto činností se v letech 1986 – 1988 zabýval Státní ústav památkové péče a ochrany v Praze, opět s řešitelem Alešem Vošahlíkem. Ústav, stejně jako poprvé, spolupracoval s krajskými středisky památkové péče a ochrany přírody. Otázky řešila v rámci Státního plánu základního výzkumu SPZ II – 8 – 2 Regenerace sídel, jejich funkční systémy a složky životního prostředí fakulta architektury ČVUT jako koordinátor projektu. Bylo provedeno nové hodnocení a prověření koncepce památkové ochrany historických měst. Po dohodě s krajskými středisky památkové péče a ochrany přírody byl rozšířen seznam výběru památkových zón z původních 160 na 170 městských památkových rezervací.¹³⁸

Jednalo se o těchto 10 měst (řazeno dle krajů):

Středočeská kraj: Nový Knín, Prčice.

Jihočeský kraj: Nový Bystřice, Trhové Sviny.

---

¹³⁶ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 307.

¹³⁷ Vošahlík, Koncepce památkové ochrany (pozn. 29), s. 198–199.

¹³⁸ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 307 - 309.

Severočeský kraj: Jiřetín pod Jedlovou, Kamenický Šenov, Šluknov.

Východočeský kraj: Vrchlabí.

Severomoravský kraj: Odry, Štítý.¹³⁹

Přibližně po dvaceti letech od přijetí Benátské charty v roce 1964 se článek č. 14, který se týkal památkových území, ukázal jako příliš stručný a nedostačující. Vzhledem k velkému množství dochovaných historických celků se ukázalo jako vhodné přijmout samostatný dokument, který by se to této problematice dotýkal. V roce 1987 byla přijata Washingtonská charta, která slouží především urbanistickým útvarům. Charta definuje principy, cíle a metody záchrany historických měst. Přijetí Washingtonské charty se přímo účastnil významný český specialista na historický urbanismus Aleš Vošahlík.¹⁴⁰ Ve stejném roce jako tato charta byl v českých zemích přijat dlouho očekávaný památkový zákon.

3.1.4. Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Původní zákon č. 22/1958, o kulturních památkách, již nevyhovoval nové době. Ve společnosti i v oblasti památkové péče došlo k výrazným kvalitativním i organizačním změnám. Velké změny byly především v oblasti organizace státní správy v souvislosti se zákonem o československé federaci z roku 1968 a zákony o národních výborech. V rámci národních výborů byl posílen výkon okresních národních výborů. Byly změněny i podmínky v rámci provádění péče o kulturní památky.

Česká národní rada schválila 30. března 1987 zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, který platí dodnes. Základní rysy nového zákona, jež platí ve větší míře i do dnešních dní, byly prohlubováním a upevňováním jednoty organizační struktury a systému řízení státní památkové péče, vymezení podrobnějších úkolů orgánů státní správy z pohledu památkové péče a dále práva a povinnosti organizací a občanů. Zákon dále přesně vymezil působnost péče státu na objekty kulturní hodnoty jako na kulturní památky. Byl zaveden systém komplexní péče o kulturní památky. Ministerstvo kultury prohlašovalo kulturní památky. Národní kulturní památky a památkové rezervace vyhlášovala vláda nařízením. Tímto zákonem byla uzákoněna druhá forma ochrany sídel jako památkových zón. Za památkové zóny byly prohlášeny

---

¹³⁹ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 309.

¹⁴⁰ Viz Kučová (pozn. 36), s. 189.

vybrané městské a vesnické krajinné útvary a krajinné celky, aby se zajistila jejich ochrana. Kulturní památky byly zapisovány do Ústředního seznamu kulturních památek České socialistické republiky. Organizačně byly vytvořeny podmínky, aby se odborní restaurátoři mohli začlenit do organizace státní památkové péče. Byla zřízena památková inspekce a byly stanoveny sankce za porušení zákona, ať už organizacemi či jednotlivými občany.

Zákon byl členěn na šest částí. V první části zákona, v základních ustanoveních, je definován účel zákona a předmět státní památkové péče. Předmětem památkové péče jsou kulturní památky, soubory, národní kulturní památky, památkové rezervace a památkové zóny. V první části zákona bylo zakotveno zřízení Ústředního seznamu kulturních památek ČSR a dále byly stanoveny postupy při prohlášení a zrušení věci za kulturní památku. Druhá část zákona nese název Péče o kulturní památky. Tato část stanovila povinnosti vlastníků při ochraně a užívání kulturních památek a zakotvila předkupní právo státu při koupi kulturní památky v osobním vlastnictví. Dále jsou zde stanoveny podmínky a jednotlivé postupy při obnově kulturních památek a upřesněny možnosti příspěvků na zachování a obnovu kulturních památek. Tato část také zakotvuje možnost zřízení ochranného pásma pro zabezpečení ochrany širšího okolí památky. Ve třetí části zákona, archeologické výzkumy a nálezy, je stanoveno, kdo má oprávnění k archeologickým výzkumům, jak se výzkum provádí, v neposlední řadě co je to archeologický nález a jak se hradí majetková újma při provádění archeologického výzkumu. Následující čtvrtá část, orgány a organizace státní památkové péče, vymezuje pověření k výkonu činnosti a náplň práce jednotlivých orgánů, ministerstva kultury a národních výborů a organizací, tedy ústřední organizace státní památkové péče a krajských organizací. Pátá část pojednává o opatřeních při porušení povinnosti. V této části jsou stanoveny pokuty organizacím a přestupky občanů při porušování zákona. V poslední šesté části, která nese název ustanovení společná a závěrečná, jsou uvedeny předpisy a rozhodnutí, která se ruší nebo zůstávají v platnosti.¹⁴¹

Pro urbanistickou ochranu byl nový památkový zákon přínosný především pro svoje širší a lépe rozdělené pojetí. Byla zde zavedena nová kategorie památkových zón, vedle souborů a památkových rezervací. Za památkové zóny mohou být prohlášeny sídla i vybrané části krajín. Pravidla státní památkové péče se v chráněných oblastech památkových rezervací a zón

---

¹⁴¹ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 309 - 310.

vztahují i na nechráněné objekty. Vlastníci nechráněných objektů musí, pokud chtějí provést stavební změny, vyžádat závazné stanovisko výkonného orgánu státní památkové péče jako u kulturních památek. Dále je možné okolo památkových rezervací a památkových zón zřídit ještě ochranné pásmo, které reguluje činnosti na širším území. Tím je zajištěna komplexní urbanistická ochrana.

V rámci snah o naplnění nového zákona o státní památkové péče byla provedena organizační změna. Dne 2. ledna 1989 bylo zrušeno Ústředí státní památkové péče a ochrany přírody. Jedinou ústřední organizací se tímto stal Státní ústav památkové péče a ochrany přírody v Praze. Tento ústav byl odborně metodickým pracovištěm ministerstva kultury ČSR.¹⁴²

3.2. Památkové zóny 1990 až 2000

Sametová revoluce v listopadu roku 1989 znamenala velké společenské změny. V rámci demokratizačních změn došlo k transformaci centrálně řízeného hospodářství na tržní ekonomiku, která byla založena na soukromém vlastnictví. V roce 1990 se od odboru památkové péče Ministerstva kultury oddělil odbor ochrany přírody, ten přešel pod nově zřízené Ministerstvo životního prostředí. Dne 1. ledna 1993 bylo rozděleno Československo na Českou a Slovenskou republiku. Nadále nejdůležitějším zákonem památkové péče zůstal zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Zákon byl později doplněn vyhláškou Ministerstva kultury z 26. dubna 1998, ve znění pozdějších předpisů.¹⁴³

V rámci nového demokratického státu byla přijata i nová Ústava České republiky č. 1/1993 Sb. Současná památková péče se může opřít i o tento ústavní zákon, protože v preambuli je zakotvena povinnost střežit kulturní bohatství. Toto ustanovení má široký dosah, týká se například i územního plánování a zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, který hovoří i o kulturních hodnotách.¹⁴⁴

---

¹⁴² Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 310.

¹⁴³ Ibidem, s. 317.

¹⁴⁴ Viz Matoušková (pozn. 25), s. 17.

V §18 odst. 4 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu stanoví:

„Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti.“

Okamžitě po revoluci, v roce 1990, přistoupilo ještě Československo k *Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví* (UNESCO). V roce 1992 byla za památky světového dědictví přijata první tři historická jádra měst, a to Prahy, Českého Krumlova a Telče. Hned tři roky poté, tedy v roce 1995, k těmto památkám přibylo město Kutná Hora. Mezi lety 1994 až 2003 byly za památky světového dědictví dále prohlášeny: kaple sv. Jana Nepomuckého na Zeleného Hoře, kulturní krajina Lednicko-Valtický areál, historická vesnice Holašovice, zámek s parkem v Kroměříži, zámek v Litomyšli, trojiční sloup v Olomouci, vila Tugendhat v Brně a v roce 2003 bazilika sv. Prokopa s židovským městem v Třebíči. Celkem má tedy Česká republika prozatím dvanáct památek světového dědictví.¹⁴⁵

Změna péče o historická města po revoluci se projevila i v prohloubení památkové ochrany. Bylo doplněno pět městských památkových rezervací na celkový počet čtyřicet. Jednalo se o Brno, Kolín, Lipník nad Bečvou, Plzeň a Příbor. Tento počet se již od roku 1989 nezvětšoval. Zásadní změny nastaly u původně tzv. nerezervačních měst. U těchto měst byla výrazně prohloubena jejich památková ochrana. Na základě zákona č. 22/1987 Sb., o státní památkové péči bylo prohlášeno 254 městských památkových zón. V rámci nich jsou chráněny i areály moderní architektury. Dalšími chráněnými útvary jsou krajinné zóny a u vesnic vesnické památkové rezervace, to se týká 60 vesnic a také vesnické památkové zóny, těch je 138.¹⁴⁶

Prohlašování jednotlivých měst za městské památkové zóny probíhalo postupně. Nejdůležitější etapou vzniku městských památkových zón je období let 1990 až 1992. Během těchto dvou let bylo za městské památkové zóny prohlášeno 187 měst.

Jedná se o města Bečov nad Teplou, Bechyně, Bělá pod Bezdězem, Benešov nad Ploučnicí, Beroun, Bílina, Bílovec, Blatná, Bor, Boskovice, Brandýs nad Labem, Branná, Broumov, Brtnice,

---

¹⁴⁵ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 317.

¹⁴⁶ Ibidem, s. 318.

Bruntál, Brušperk, Březnice, Bystré, Čáslav, Česká Kamenice, Česká Lípa, Český Brod, Český Dub, Dačice, Dašice, Praha – Dejvice (Baba), Praha – Dejvice (Bubeneč) – Horní Holešovice, Dobřany, Dubá, Duchcov, Dvůr Králové, Frýdek, Frýdlant, Fulnek, Havířov, Havlíčkův Brod, Heřmanův Městec, Hlinsko (Betlém), Praha – Hlubočepy (Barrandov), Hlučín, Holešov, Horní Blatná, Horní Slavkov, Hranice, Hradec Králové – část, Chomutov, Chrast, Chrudim, Chvalšiny, Ivančice, Jablonec nad Nisou, Jablonec v Podještědí, Jáchymov, Jaroměř, Jaroměřice nad Rokytou, Javorník, Jevíčko, Jevišovice, Jílové u Prahy, Jimramov, Jiřetín pod Jedlovou, Kamenice nad Lipou, Kamenický Šenov, Kaplice, Praha – Karlín, Karlovy Vary, Kašperské Hory, Kelč, Klášterec nad Ohří, Klatovy, Kostelec nad Černými Lesy, Kouřim, Králíky, Krupka, Lanškroun, Letohrad, Liberec, Litovel, Lomnice, Louny, Luhačovice, Luže, Manětín, Mariánské Lázně, Písek, Planá, Poběžovice, Počátky, Poděbrady, Polina nad Metují, Polička, Polná, Sedlec – Prčice, Prostějov, Předhradí, Přerov, Příbrav, Rabí, Rabštejn nad Střelou, Rakovník, Roudnice nad Labem, Rožmberk nad Vltavou, Rožmitál pod Třemšínem, Slaný, Slavkov u Brna, Směčno, Soběslav, Sobotka, Stará Boleslav, Praha – Střešovice (Ořechovka), Stříbrná Skalice, Sušice, Svitavy, Šluknov, Šternberk, Štítý, Šumperk, Tachov, teplá, Teplice, Toužim, Tovačov, Trhové Sviny, Trutnov, Třebíč, Třešť, Turnov, Týna nad Vltavou, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Uherský Ostroh, Uničov, Ústí nad Orlicí, Úterý, Vlašské Meziříčí, Velvary, Vimperk, Volyně, Vrchlabí, Vysoké Mýto, Zlaté Hory, Zlín, Železnice, Žlutice. Dále byla vyhlášena městská památková ochranná pásma, například v Novém Jičíně a Valticích.¹⁴⁷

K prohlášení dalších 23 městských památkových zón došlo v roce 1995. Těmito městy byly Benešov nad Černou, Brandýs nad Orlicí, Brumov, Česká Třebová, Doubavník, Fryšták, Hodkovice nad Mohelkou, Hořice na Šumavě, Chabařovice, Kyjov, Mníšek pod Brdy, Napajedla, Poběžovice, Telč – Staré Město, Třešť, Valašské Klobouky, Veselí nad Moravou, Vizovice, Vlachovo Březí, Vyšší Brod, Žamberk, dělnická kolonie v Brumově.¹⁴⁸

Počet 210 městských památkových zón se nezdál ministerstvu kultury stále neúplný. Ministerstvo proto zadalo úkol *Aktualizace koncepce ochrany historických sídel* řešiteli (opět) Aleši Vošahlíkovi. Ten v roce 1995 navrhl na prohlášení dalších 47 potencionálních městských památkových zón.¹⁴⁹

---

¹⁴⁷ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 318 - 321.

¹⁴⁸ Ibidem, s. 321.

¹⁴⁹ Ibidem, s. 321.

Než byly samotné městské památkové zóny přijaty a vyhlášeny, byly pro ně zpracovány výnosy Městských památkových zón. Výnosy obsahovaly část textovou a část grafickou. Státní ústav památkové péče, pod vedením Aleše Vošahlíka, vytvořil k těmto výnosům metodiku. Od 1. září 1994 vzniklo v rámci Státního ústavu památkové péče specializované pracoviště, oddělení památkově chráněných území. Výnosy pak zpracovávalo buď toto pracoviště, nebo také krajská odborná zařízení. V písemné části výnosů je charakteristika památkového významu města a seznam chráněných objektů. Grafické části výnosu, tzv. plán městské památkové zóny vymezuje hranice městských památkových zón. Tato část dále třídí objekty na památky, stavby památkového zájmu a ostatní objekty, vymezuje i objekty, které tzv. ruší památkovou zónu. Potom jsou zde zakresleny plochy, které doplňují charakter památkové zóny, dále tzv. území památkové zájmu a plochy určené k dostavbě. Během zpracování těchto výnosů vyplavala na povrch skutečnost, že stávající ochrana objektů, především měšťanských domů byla nedostatečná.¹⁵⁰

Dne 25. března 1992 bylo přijato vládní usnesení č. 209 *Program a regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón*, které bylo důležitým krokem v rámci obnovy měst. Vláda tímto usnesením chtěla pomoci nejcennějším částem historických měst. Program využívají města a obce, která jsou prohlášena za městské památkové rezervace a městské památkové zóny. Už v roce 1993 bylo dáno 80 miliónu korun na prostředky tohoto programu. Stát se finančně na obnově památek podílel do roku 2012 částkou 4,14 mld. Kč.¹⁵¹ Na základě tohoto usnesení je pořádána každoroční soutěž měst o jeho nejlepší plnění. Pořadatelé soutěže jsou ministerstvo kultury, ministerstvo životního prostředí, ministerstvo pro místní rozvoj a Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Každý rok 18. dubna, ke Dni památek a sídel UNESCO, je vyhlášeno vítězné město jako tzv. Město roku.¹⁵² Vítěz soutěže je oceněn dílem z českého křišťálu, pamětním grafickým listem a finančním darem výši jeden milion korun. V posledních letech bývají oceňováni i krajszí vítězové částkou ve výši 100 tisíc korun.¹⁵³ Program regenerace MPR a MPZ je založen na podílovém financování

---

¹⁵⁰ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 321.

¹⁵¹ Viz Matoušková (pozn. 25), s. 4.

¹⁵² Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 321 - 322.

¹⁵³ Viz Matoušková (pozn. 25), s. 4.

vlastník – město – stát. Dalším významným krokem Ministerstva kultury v rámci podpory obnovy památek je zřízení Programu zachrany architektonického dědictví.¹⁵⁴

Program MPR a MPZ je založen na několika důležitých principech, kterými se řídí. Jedním z důležitých principů jsou například jasná kritéria, transparentní postupy a matematické vzorce pro stanovení kvót pro MPR a MPZ vylučují vznik korupce. Dále pak třeba samostatné rozhodování města o výběru podpořených akcí či kontrola a vyúčtování akcí městem. Smyslem Programu regenerace MPR a MPZ je podnítit zájem a účast měst na regeneraci města.¹⁵⁵ Cílem Programu jsou záchranná práce, aby byly provedeny neodkladné práce na objektech a soubor objektů, které jsou součástí podstaty MPR nebo MPZ. Dále obnovit systémy technické infrastruktury, systematicky obnovovat a udržovat budovy a najít jejich vhodné využití. Pečovat o urbanistickou a architektonickou úroveň prostředí, včetně vzhledu měst a jeho charakteru. Provádět rekonstrukce veřejných prostranství a komunikací, zastavit vylidňování MPR a MPZ, podnítit rozvoj podnikání, například obchody, služby či cestovní ruch. A v neposlední řadě dbát na životní prostředí a starat se o kulturu a osvětu obyvatel měst.¹⁵⁶

Kamila Matoušková hodnotí program regenerace jako: *„jeden z nejlépe fungujících a nejefektivnějších nástrojů kompenzace veřejného zájmu v oblasti nakládání s památkovým fondem. Daleko více než ostatní památkové programy MK má v sobě zahrnuté prvky systematickosti, plánovitosti, společenské kontroly. Za programem stojí díky Sdružení silná veřejná i politická podpora, což nejlépe dokládá stabilita jeho finančního vybavení“*.¹⁵⁷

Mezi původní myšlenky Programu regenerace MPR a MPZ patřilo vytvoření nástroje k intenzivní regeneraci města k nápravě škod způsobných v období totality. Tento program k tomu nestačil, proto byl v roce 1995 vytvořen druhý program. Jedná se o záchranný program – Program zachrany architektonického dědictví, na obnovu velkých hradů, zámků, kostelů a klášterů.¹⁵⁸

---

¹⁵⁴ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 321 - 322.

¹⁵⁵ Viz Matoušková (pozn. 25), s. 9 - 10.

¹⁵⁶ Ibidem s. 20 - 23.

¹⁵⁷ Ibidem, s. 285.

¹⁵⁸ Ibidem, s. 9 - 10.

3.3. Památkové zóny po roce 2000

Dne 1. ledna 2000 bylo vytvořeno 14 vyšších územních samosprávných celků. Toto nové uspořádání si také vyžádalo změny v organizaci státní památkové péče. Dále k 1. lednu 2003 byl zřízen Národní památkový ústav jako ústřední pracoviště. V jednotlivých krajích vznikly územně odborná pracoviště památkového ústavu. Nová pracoviště byla zřízena pro Karlovarský kraj v Lokti, pro Liberecký kraj v Liberci, pro Zlínský kraj v Kroměříži a pro kraj Vysočina v Telči. Naprosto se změnilы podmínky v projektové přípravě novostaveb a rekonstrukcí objektů. V rámci památkové péče zanikl velký Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů, který zajišťoval průzkumy, územní plány a projekty v řadě ateliérů. Dále přestaly fungovat Stavoprojekty a specializované projektové ústavy a velké státní stavební podniky, ty byly nahrazeny soukromými architektonickými ateliéry a soukromými stavebními podniky. Nové průzkumy pro rekonstrukce památek začaly zajišťovat malé soukromé firmy, bohužel ty však nestačily pokrývat poptávku.¹⁵⁹

Dle návrhu Aleše Vošahlíka z roku 1995 bylo v roce 2003 ministerstvem kultury rozhodnuto o prohlášení dalších 44 (Aleš Vošahlík navrhl o tři více) městských památkových zón. Jedná se o Bavorov, Budišov nad Budišovkou, Červená Řečice, Dobruška, Frenštát pod Radhoštěm, Havlíčkova Borová, Hradec nad Moravicí, Hrádek nad Nisou, Husinec, Chotěboř, Kostelec nad Labem, Ledec nad Sázavou, Litvínov – osada, Lomnice nad Popelkou, Lysá nad Labem, Malšov, Mašťov, Mirovice, Mšeno, Načeradec, Ondřejov, Ostrava – Poruba, Ostrava – Přívoz, Ostrava – Vítkovice, Pecka, Pilníkov, Plzeň – Bezovka, Plzeň – Lochotín, Potštát, Praha – Staré Strašnice, Praha – Tejnka (část obce Břevnov), Rataje nad Sázavou, Rokytnice v Orlických horách, Rychnov nad Kněžnou, Rýmařov, Sedlice, Stárkov, Týnec nad Labem, Unhošť, Zákupy a Žacléř.¹⁶⁰ Tím dosáhl počet památkových zón čísla 254.

Metodický náskok, který získala česká památková péče již před listopadem 1989, dokázal velmi dobře ochránit architekturu měst v českých zemích. Když v České republice byla nejvýznamnější města a městečka prohlašována za památková území, jinde ve „vyspělejší“ Evropě ochrana většího celku vůbec nebyla běžná. Právní základy plošné ochrany v západní

---

¹⁵⁹ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 317.

¹⁶⁰ ibidem, s. 321.

Evropě vznikly současně s ochranou soukromého vlastnictví. Ač je český památkový zákon kritizován jako zastaralý, ne všude v Evropě takový právní dokument existuje.

Například v Německu, oproti českým zemím, měli památkové zákony dříve, ale u ochrany historických měst byli oproti nám pozadu. V německých státech spadá právní ochrana historických měst až do 70. let 20. století. Velmi specifický styl památkové péče o historická území je ve Velké Británii. Až v roce 1984 byla zřízena státní agentura English Heritage. Na druhou stranu již od konce 60. let 20. století je na základě zákona státem organizována územní ochrana Anglie a Walesu. To souvisí s přijetím zákona z roku 1976 (Civic Amenities Act), který umožňuje samosprávě vyhlášovat památková území (tzv. conservation areas). Ve Velké Británii je v současné době přes šest tisíc památkových území. Těmto územím se metodicky věnuje English Heritage.¹⁶¹

---

¹⁶¹ Viz Kučová (pozn. 36), s. 191.

4. Porovnání městské památkové zóny Hradci Králové – část a městské památkové zóny Praha 8 – Karlín

V této části práce jsem se věnovala porovnání dvou městských památkových zón Hradec Králové - část a Praha 8 - Karlín. K porovnání byly vybrány ty to dvě městské památkové zóny, protože na území obou měst se nachází jak městské památkové rezervace, tak i městské památkové zóny. Hlavním důvodem je skutečnost, že jednotlivé stavby na území obou památkových zón byly postaveny v obdobném časovém úseku a to především v první polovině 20. století.

Časové období od roku 1900 do konce druhé světové války v roce 1945 je v architektuře označeno jako moderní architektura. Na začátku této etapy došlo k odklonu od slohového historismu, byly uplatněny principy secese v architektuře, dalším důležitým segmentem byla architektura kubismu a tzv. česká moderna. Na českou modernu pak po roce 1918, po vzniku samostatného Československého státu, navázala intenzivní stavební činnost ve funkcionalistickém stylu.¹⁶² Zásadní roli pro formulování zásad formalismu měl mezinárodní kongres architektů v Lausanne v roce 1928.¹⁶³ Principy funkcionalismu přesně vyhovovaly potřebám výstavby nových veřejných budov, ať už správních, kulturních, školských, zdravotnických či průmyslových. Funkcionalismus se uplatnil i při rozsáhlé bytové výstavbě. Funkcionalistická výstavba byla soustředěna především v těchto čtyřech městech Praze, Hradci Králové, Brně a Zlíně.

Památková ochrana moderní architektury má některé své specifické rysy. Jedním z nich je složitost výběru objektů, které si památkovou ochranu zasluhují. U otázky vhodného výběru objektů je velmi důležité stanovit objektivní kritéria, dle nichž je možno objekty hodnotit. Hodnocení je třeba provádět vždy a pouze porovnáním širšího a celkového zhodnocení architektury dané doby.¹⁶⁴ V případě památkové péče o celky architektury 20. století by se dokonce mělo odhlédnout od požadavku hodnoty stáří. Tento požadavek byl připuštěn v péči o stavby a celky 20. století již v roce 1973 v závěrech mezinárodního symposia Praha 1860 - 1960.¹⁶⁵

---

¹⁶² Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 158.

¹⁶³ Viz Dvořáček (pozn. 20), s. 7.

¹⁶⁴ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 158.

¹⁶⁵ Viz Zikmund-Lender (pozn. 34), s. 100.

Dále je třeba sledovat vývojovou linii tendencí architektury a výsledování charakteristických výtvarných prvků. V rámci hodnocení objektů je třeba mít na mysli také další vhodné využití budov. Tehdejší často používaný konstrukční systém, tzv. skelet s výplňovým zdivem, dovozoval variabilitu v realizaci funkčních a prostorových změn. Samotní architekti tehdejší doby občas navrhovali posuvné příčky. Tento systém se z hlediska nového využití budov jeví jako velmi výhodný.¹⁶⁶

Třicátá léta 20. století jsou v architektuře typická zavěšování ocelového průčelí na konzolách s průběžnými pásy velkých oken. V dnešní době je tento prvek velkou otázkou památkové péče, protože ocelová konstrukce je často poškozena korozí a v důsledku toho velká okna praskají. Většina investorů proto zvolí rekonstrukci budov s použitím členěných okenních otvorů, což je většinou v rozporu s původním stavem. Obdobný problém jako u oken bývá také problém s údržbou teras a plochých střech. U některých budov, v rozporu s jejich původním stavem, je původní střecha nahrazena střechou sedlovou. Velkým úkolem památkové péče je také zachování stylových fasád na secesních objektech, tyto fasády jsou typické bohatostí omítkové výzdoby.¹⁶⁷

Další velmi podstatný úkol památkové péče je zachování a ochrana urbanistických celků moderní architektury. V první polovině 20. století vznikly hodnotné sídelní celky v řadě měst, sídlišťích či vilových čtvrtích, příkladem například Gočárův koncept nového Hradce Králové, nová výstavba Zlína, lázně Luhačovice s budovami od architekta Dušana Jurkoviče či nájemní domy a vilové čtvrti v Praze a v Brně. Tyto unikátní urbanistické celky si jistě zaslouží svou ochranu. U větších urbanistických celků je ochrana formou památkových zón lepším řešením než forma památkových rezervací. Pokud by byly jednotlivé objekty chráněny památkovými rezervacemi, vznikaly by velké komplikace s údržbou nebo vlastnickými vztahy.¹⁶⁸

V rámci výzkumu obou městských památkových zón byl proveden výzkum in situ a poté následné konzultace s odborníky památkové péče z odboru památkové péče Magistrátu města Hradec Králové a Magistrátu hlavního města Prahy. V současné době je velmi často skloňovaným tématem v obou městských památkových zónách právě výměna původních oken za nová. Původní okna již po mnoha desetiletích používání dosluhují, a proto by si majitelé

---

¹⁶⁶ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 158.

¹⁶⁷ Ibidem, s. 159.

¹⁶⁸ Ibidem, s. 158.

nemovitostí okna rádi vyměnili za nová. Každý vlastník k výměně oken přistupuje svým osobitým způsobem. Fasády těchto domů jsou opravovány pouze jednotlivě, na většině domů jsou původní fasády zatím v dobrém stavu. Spíše ojediněle však někteří vlastníci své fasády nechávají natřít. Vzhledem k rozsáhlé a aktuální problematice výměny oken v obou městských památkových zónách je porovnání obou městských památkových zón zaměřeno především na ně.

Hlavními problémy péče o exteriéry staveb z 20. století, jak píše Ladislav Zikmund-Lender, jsou barevnosti fasád, často střídající se fasádní materiály a jejich textury, výměny okenních a dveřních výplní a evergreen porevoluční doby zateplování jednotlivých staveb.¹⁶⁹ Domnívám se, že k trendu zateplování se v poslední době ve velké míře přidala výměna oken za nová plastová.

Samotná okna jsou velmi významnou částí stavby, jsou součástí architektonického dědictví. Samotná okna jsou povětšinou vyrobená z méně odolného materiálu než samotné stavby, navíc jsou na okna (i dveře) kladeny velké funkční a uživatelské nároky. Toto vytváří velmi silnou potřebu měnit historická okna za nová. Po roce 1989 se na našem území navíc objevilo množství nových postupů a materiálů, které souvisejí s výměnou oken. Bohužel nové materiály a postupy se neshodují s požadavky oken v historických stavbách. To vše představuje velké riziko, že budou navždy ztracena historická okna a majitelé budov rezignují v rámci rekonstrukce a výměny oken na použití odpovídacích materiálů a architektonických forem.

Výměna historických oken za nová bývá velmi konfliktním bodem rekonstrukcí domů. Stavebníci se často argumentují, že výměna oken je nutná v rámci zlepšení těsnosti oken a menšího úniku tepla, tím i šetření energií a peněz. Tento argument však není zcela správný, protože s novými okny, které lépe těsní, přichází problém s větráním místnosti. V případě, že by místnosti nebyly dostatečně odvětrávány, došlo by k zhoršení hygieny vnitřních prostor.

V případech, kdy jsou dvojitá špaletová okna vyměněna za nová jednoduchá okna, dochází i k absurdním situacím, kdy z čistě technických důvodů, uniká novými okny více tepla, než když byly na dané stavbě okna stará. Ani argument, že nová okna mají lepší izolační schopnosti, než okna původní, není vždy správný. Pokud původní okna mají dobrou konstrukci a jsou

---

¹⁶⁹ Viz Zikmund-Lender (pozn. 34), s. 101.

v dobrém technickém stavu, jejich izolační schopnosti jsou srovnatelné s okny novými. Okna z 1. poloviny 20. století jsou většinou dvojitá dřevěná okna. U těchto oken lze opravou, dotěsněním, případně úpravou dosáhnout vyhovujících izolačních vlastností¹⁷⁰ a není nutné hned přistupovat k nejdrastičtějšímu řešení, tedy osazení nových oken.

Výměna oken na stavbách moderní architektury představuje pro objekty velké riziko. Výměna původních oken za novodobé prefabrikáty může způsobit změnu celého působení stavby¹⁷¹. K otázce výměny oken se vyjádřil i Rostislav Švácha: „*škodu přinášejí výměny oken u funkcionalistických domů jejich emotivnímu dopadu a výrazu*“.¹⁷² Při výměně oken by se mělo dbát, aby nebyly některé okenní výplně nechány původní a jiné nahrazeny sklem novým, toto mísení nového a starého, následně působí velmi rozpačitým dojmem.¹⁷³

---

¹⁷⁰ Miloš Solař, Úprava a výměna oken, in: Marie Báčová a kol., *Obnova okenních výplní a výkladců*, Praha 2010, s. 16.

¹⁷¹ Viz Zikmund-Lender (pozn. 34), s. 103.

¹⁷² Rostislav Švácha, Ochrana architektury 20. století, *Věstník klubu Za starou Prahu*, 2005, č. 3, s. 51.

¹⁷³ Viz Zikmund-Lender (pozn. 34), s. 103.

4.1. Popis městské památkové zóny v Hradci Králové – část

Jen několik málo měst v České republice má zachovalou úroveň architektonických památek a urbanistických hodnot památek první poloviny 20. století. Současně se v něm daří zachovat tzv. genius loci. Hradec Králové bezesporu takovým městem je.

Historické jádro vzniklo na vyvýšené ploše akropoli při soutoku Labe a Orlice v roce 1225 na místě bývalého slovanského hradiště.¹⁷⁴ Dominantou Hradce Králové je historické jádro umístěné na návrší, na kterém se nacházejí chrám sv. Ducha s dvěma věžemi, Bílá věž a dvě věže jezuitského kostela a radnice [1]. Tato oblast je centrem městské památkové rezervace. Výška dominantní Bílé věže je 71,3 metrů.¹⁷⁵

V rámci rozvoje města v období mezi světovými válkami se centrum města přesunulo do nové oblasti, která byla budována podle projektu Josefa Gočára. Výstavba města, která pokračovala i po druhé světové válce, má vysokou urbanistickou i architektonickou kvalitu. Výstavba byla provedena v koncentrované formě okolo historického centra.¹⁷⁶ Tato část města byla v roce 1990 prohlášena za městskou památkovou zónu. Hradec Králové má tak na svém území památkovou rezervaci i památkovou zónu.

V Salonu republiky, jak je Hradci Králové přezdíváno, jsou veškerá chráněná území (Městská památková rezervace Hradec Králové, Městská památková zóna Hradec Králové – část a Ochranné pásmo městské památkové rezervace) [2] ohraničena tzv. druhým městským okruhem, který byl vybudován v letech 1911 až 1972. Městská památková zóna Hradec Králové – část se rozléhá v okolí prvního městského okruhu, který vede okolo historického města, které je prohlášeno od roku 1987 za Městskou památkovou rezervaci Hradec Králové. Památková zóna představuje výseč prostoru mezi prvním a druhým městským okruhem, ve kterém se nachází především území zástavby levého břehu řeky Labe. V tomto prostoru začala probíhat výstavba nového, moderního města poté, co v roce 1904 stavitel Tomáš Suhrada zpracoval a zaktualizoval územní plán města. Ve 20. a v první polovině 30. let zde byly postaveny unikátní komplexy Josefa Gočára a po válce zde byla výstavba rozšířena novou čtvrtí obytných budov domů Josefa Havlíčka a Františka Bartoše.

---

¹⁷⁴ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 280.

¹⁷⁵ Ibidem, s. 230.

¹⁷⁶ Ibidem, s. 280.

Mezi přednosti památkové zóny v Hradci Králové – část je její přehlednost a členění města okružními a radiálními dopravními tepnami. V polovině dvacátých let dvacátého století Gočár rozpracoval a doplnil územní plán města, kam mimo jiné doplnil i o pravidelné pásy zeleně.

Jak píše Ladislav Zikmund–Lender ve svém článku: *„Hlavní devízou hradeckého předválečného urbanismu tak není jeho půdorysné řešení, byť bylo s obdivuhodnou vytrvalostí respektováno až do konce 80. let, ale to co americká teorie urbanismu nazývá pozitivním obrazem města. Autor této koncepce je americký teoretik, žák Franka Lloyda Wrighta, Kevin Andrew Lynch, který chápal obraz města jako strukturované prostředí, které je schopno vytvořit širší referenční rámec, ve kterém hledáme a utváříme svůj smysl pro místo (sense of place).“*¹⁷⁷

Městská památková zóna Hradec Králové – část byla vyhlášena 17. října 1990 Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje, kterou byla vyhlášena městská památková zóna Hradec Králové – část. Vyhláška stanovuje v článku 3 Předmět ochrany a péče. Předmětem ochrany a péče v památkových zónách mají být především historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotová skladba, městské interiéry včetně povrchu komunikací a historické podzemní prostory, panorama památkové zóny a hlavní dominanty v blízkých i dálkových pohledech, nemovitě kulturní památky uvedené v ústředním seznamu kulturních památek ČR, objekty dotvářející charakter památkové zóny, tzv. objekty památkového zájmu, vyznačené v plánu památkové zóny či ostatní objekty v památkové zóně anebo veřejná a vyhrazená zeleň.

Hradec Králové je zapojen do Programu regenerace MPR a MPZ již od počátku svého vzniku. Nejdříve byl program využíván na investiční akce, ale později program začali využívat sami vlastníci jednotlivých objektu. Tím se vlastně splnil jeden ze smyslů programu, aby motivoval k obnově měst. Město Hradec Králové má i vlastní Městský dotační program, který finančně podporuje i nemovitosti, které nejsou kulturními památkami.¹⁷⁸

---

¹⁷⁷ Viz Zikmund-Lender, (pozn. 34), s. 99.

¹⁷⁸ Jan Falta, Hradec Králové, in: Kamila Matoušková, *20 let Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón*, Praha 2012, s. 42.

V městské památkové zóně Hradec Králové – část se nachází několik uměleckých slohů. Ať už Secese, která má ve městě zastoupení v budově bývalé obchodní akademie, dnes Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové [3] na náměstí Svobody či Labská elektrárna tzv. Hučák [4]. Muzeum východních Čech [5] od Jana Kotěry je v Hradci Králové dokladem tzv. České moderny. Funkcionalismus a konstruktivismus se v rozvíjející se poválečné výstavbě města projevil v novém územním plánování v souladu s rychlým vývojem urbanismu. Gočárův regulační plán města z let 1926 – 1928 je se svým radiálně okružním principem výstavby dodnes velmi fascinující. Josef Gočár použil dále principy funkcionalismu a konstruktivismu při úpravě a výstavbě Masarykova náměstí, školního areálu na Tylově nábřeží, bývalé koželužské školy (dnes Střední průmyslová škola strojnická) [6], Sboru kněze Ambrože, úpravě Ulrichova náměstí s budovou bývalého Ředitelství státních drah (dnes Policie ČR), bývalého Okresního a finančního úřadu (dnes Magistrát města Hradec Králové). Tato doba rozvoje města Hradce Králové bývá často nazývána jako „Gočárův Hradec“.

V meziválečném období se na výstavbě města podíleli také další významní architekti, kteří v Hradci Králové postavili nespočet významných budov. Byl to například Oldřich Liska s budovou Městských lázní [8], areál Novákových garáží [9] od Josefa Fňouka či Milan Babuška, který postavil Sokolovnu na Eliščině nábřeží.¹⁷⁹

Městská památková zóna v Hradci Králové zahrnuje poměrně velké území, na kterém se nacházejí i národní kulturní památky a kulturní památky, jedná se například o kostel sv. Mikuláše a sousoší Labe s Orlicí v Jiráskových sadech, Gymnázium Josefa Kajetána Tyla [10], Labská vodní elektrárna či mnoho činžovních domů. Tyto památky mají speciální systém ochrany. Ostatní nemovitosti v městské památkové zóně jsou chráněny jinak. Velkým krokem k lepší komunikaci mezi památkovou péčí a vlastníky nemovitostí v městské památkové zóně Hradec Králové – část bylo vydání Plánu ochrany Městské památkové zóny Hradec Králové – část [11]. Tento plán jasně stanovuje pravidla ochrany nemovitostí, které nejsou národní kulturní památkou ani kulturní památkou, ale jsou v městské památkové zóně.

V Plánu ochrany Městské památkové zóny Hradec Králové – část v části I. 4, odstavec 5 nazvaný Okna a balkonové dveře, uvádějí činnosti, u kterých nemusí vlastník nemovitosti

---

¹⁷⁹ Jan Falta, Funkcionalismus a konstruktivismus, *Hradec Králové*, <http://www.hradeckralove.org/urad/funkcionalismus-a-konstruktivismus>, vyhledáno 13. 3. 2015.

žádat předem o závazné stanovisko. Jsou to repasy, výměny za kopie, nátěry ve stejné barevnosti, ve vybraných uzavřených vnitroblocích vizuálně nepropojených s veřejným prostranstvím výměna za okna dřevěná s dřevěnou okapničkou.¹⁸⁰

V rámci vytvoření Plánu byla městská památková zóna v Hradci Králové rozdělena na několik bloků. Dle tohoto členění byl proveden i výzkum oken in situ a popsán dále v této práci.

Bloky B1a a B1b jsou vymezeny Eliščiným nábřežím, náměstím Osvoboditelů, ulicí Divišovou, Šimkovou a Akademika Bedrny. Rozdělen je ulicí Ludovíta Štúra. V těchto blocích se nacházejí stavby z období první republiky ve funkcionalistickém stylu. Dle Plánu nemusí vlastníci v těchto blocích žádat předem o závazné stanovisko, pokud chtějí provést nátěry ve stejné barevnosti. Na přibližně patnácti domech bylo zjištěno, že zhruba dvě třetiny domů si zachovaly okna v souladu principy památkové péče (opravená, či stále ještě v původním stavu). Zbýlá třetina nahradila okna v rozporu se zákonem. Tito vlastníci většinou vyměnili svá okna za plastová.

V Blocích B2a a B2b, které se nacházejí mezi ulicemi Šimkovou, hradebním valem ravelinu 19, ulicí Opletalovou, Československé armády a Divišovou, byla na budovách, které jsou ve funkcionalistickém, neorenesančním a neoklasicistním stylu zjištěna převážně dřevěná špaletová okna. Dle Plánu nemusí vlastníci žádat o předběžné stanovisko v případě repase, výměny oken za kopie a nátěrů stejné barevnosti.

Funkcionalistické Bloky B7a, B7b, B7c, B7d, B7e a B7f jsou vymezeny ulicemi U Kavalíru, Víta Nejedlého, sady Vítězslava Nováka, Orlickým nábřežím, ulicí Heřmanovou, Hradební, Plácelovou a Jana Koziny. Bloky jsou členěny ulicemi Nezvalova, (část Hradební), Balbínova, (část ul. Plácelovy). V blocích je možné provádět práce, u kterých je vyloučena povinnost žádat o závazné stanovisko, repase oken, výměna za kopie a nátěry stejné barevnosti. Na zhruba čtyřiceti budovách se nachází okolo tří čtvrtin oken, která jsou buď původní špaletová, nebo jsou nová, ale přesto nahrazená dle principů památkové péče. Asi čtvrtina oken v této oblasti

---

¹⁸⁰ Plán ochrany Městské památkové zóny Hradec Králové – část, s. 6 - 7., *Hradec Králové*, <http://www.hrdeckralove.org/urad/plan-ochrany-pamatkove-zony-hradec-kralove-cast-1>, vyhledáno 18. 3. 2015.

jsou nových a nesplňují zásady výměny oken. Okna jsou ve většině případů nahrazena okny plastovými.

V Bloku B14a a bloku B14b, kde jsou domy ve stylu české moderny a funkcionalismu, najdeme na objektech, které se nacházejí mezi Eliščiným nábřežím, ulicemi Palackého, Kotěrovou, Divišovou, Československé armády a Mosteckou a částečně je dělen ulicí Palackého, nesourodou škálu oken. Na zhruba dvaceti domech najdeme původní špaletová okna v dobrém i špatném technickém stavu, vyměněná nová špaletová okna, okna plastová, tzv. euro okna a okna hliníková. Tato hliníková okna pocházejí většinou z osmdesátých let 20. století, kdy bylo potřeba vyměnit některá dosluhující původní okna, ale technologicky nebyla doba připravená na výměnu oken. Z tohoto důvodu se velmi necitlivě přistupovalo k výměně původních oken za nová. Z pohledu památkové péče, je tedy přínos pokud se hliníková okna nahradí novými, i když ne vždy dřevěnými špaletovými, vhodnějšími. Za zmínku stojí dům čp. 626, kde došlo k selhání všech principů památkové péče, protože na jedné budově se v několika patrech nacházejí okna původní i okna plastová, což vede k velkému narušení estetičnosti budovy.

Blok 15, který se rozkládá mezi ulicemi Střeleckou a V Lipkách je třeba zmínit především vzhledem k novému developerskému projektu Bytové domy Mánes [12], blíže k projektu na oficiálních stránkách www.projektmanes.cz. Zde dochází k velkému si protiřečení tohoto developera. Sama společnost Pražská správa nemovitostí, spol. s r.o., která nové byty v těchto domech nabízí, upozorňuje na význam tohoto prvorepublikového domu. Jedná se o funkcionalistické byty, které se nacházejí v centrální části Hradce Králové. Bytový dům byl postaven v roce 1939. Developer v rámci nabídky bytů vyzdvihuje, že při rekonstrukci byl kladen velký důraz na kvalitu provedení a zároveň zachování původních prvků. Přitom v rámci popisů bytových jednotek na prvním místě uvádí, že původní okna byla nahrazena za plastová. Pouze u společných prostor domu byla provedena repase a nátěr oken původních [13]. Dle Plánu ochrany Městské památkové zóny Hradec Králové – část jsou v Bloku 15, tedy i v Bytovém domě Mánes, bez povinnosti žádat závazné stanovisko lze u oken pouze repase, výměny za kopie a nátěry ve stejné barevnosti.

V tomto bloku se také nachází již zmiňovaná čtvrť Labská kotlina I. Na těchto nemovitostech došlo v rámci zateplování také k výměně oken a dveřních zárubní [14]. Bohužel

stejně jako u zateplování ani zde nebyl vždy respektován původní materiál a vzhled oken. V tomto areálu činžovních domů proto nalezneme jak původní pozdně funkcionalistická pásová okna s původními žaluziemi, tak nová, památkově nevhodná, okna.

Do dnešních dnů bylo na území městské památkové zóny zatepleno minimum objektů. K zateplením došlo například ve zmiňované čtvrti Labská kotlina I., kde se nachází sídliště od Havlíčka a Bartoše. Sídliště tvoří tři řady solitérních třípatrových činžovních domů v nízké zeleni. Činžovní domy lze rozdělit na domy omítané a obložené červenými kachlíky. Z nich bylo zatepleno pouze několik. Přestože bylo použito velmi nízkého obkladového materiálu, je zvětšení objemu hmoty u takto puristické architektury oproti ostatním nezatepleným činžovním domům patrné. Kritika by měla padnout také na snahu o obnovení původní barevnosti staveb. Nejvíce je problém patrný na domech s červenými kachlíky, kde jsou pásy kachlíku ve výrazně jiných výškách[15].

Je jasné, že u typu staveb určených k bydlení, je třeba dělat ústupy z obou stran, jak ze strany památkové péče, tak ze strany obyvatel domu. Aktuální standardy komfortu bydlení vyžadují energeticky efektivní bydlení, a proto bude problematika zateplování i v Hradci Králové stále častěji skloňovaným tématem.

„ V památkové péči je nutno vždy na jedné straně hodnotit historickou památku, na druhé straně pak potřeby současného člověka. “¹⁸¹

Již nyní praxe ukazuje, že může být problematická situace, kdy objekty jsou majetkově právně rozděleny na jednotlivé bytové jednotky a vlastníky tak mohou být bytová družstva, a to buď celé objekty, či pouze některých částí. Je pak nelehkým úkolem památkové péče, aby našla a sjednotila společný záměr všech vlastníků a nasměrovala je k vhodným památkově přijatelným zásahům, které zachovají jednotné čtvrti.¹⁸²

V Hradci Králové se od roku 1992 výrazně zlepšil stav objektů v městské památkové rezervaci i městské památkové zóně. Obnova je z velké části financována z vlastních prostředků jednotlivých majitelů nemovitostí, z rozpočtu města a někdy i z podpory evropských finančních fondů. Program regenerace MPR a MPZ představuje pouze malou část

---

¹⁸¹ Viz Novotný (pozn. 27), s. 287.

¹⁸² Viz Zikmund-Lender (pozn. 34), s. 102 - 103.

finančních prostředků, které byly vynaloženy na obnovu města. Hradce Králové mimo obvyklý rámec dokumentace Programu MPZ a MPR pořídil tzv. hodnotící karty jednotlivých kulturních památek a veřejných prostorů, které pak slouží například zpracovatelům dokumentace jednotlivých objektů.

Pozitivní dopad obnovy městské památkové rezervace a městské památkové zóny v Hradci Králové je například i v nárůstu obchodů a služeb. Podniky jako restaurace, bistra a kavárny přispívají k zachování a v mnoha případech i obnovení života v chráněném území.¹⁸³

4.1.1. Právní úprava městské památkové zóny Hradec Králové – část

Městská památková zóna byla vyhlášena Vyhláškou o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje ze dne 17. října 1990. Dle této vyhlášky byly prohlášeny jednotlivé části měst ve Východočeském kraji za památkové zóny. Tato vyhláška, jak již bylo zmíněno, stanovuje předmět ochrany památkové péče. V Článku 4 Podmínky pro stavební a další činnosti stanovuje pro ochranu a regeneraci památkových zón se stanoví tyto podmínky:

a) při pořizování územně plánovací dokumentace musí být vymezena vhodná základní funkce památkové zóny v prostorovém a funkčním uspořádání města a obce. V památkové zóně je nutno respektovat a zhodnocovat urbanistickou skladbu podle jednotlivých území, vyznačených v plánu zóny,

b) využití jednotlivých částí památkové zóny, prostorů, souborů a objektů i ploch v památkové zóně musí být v souladu s jejich kulturní hodnotou, kapacitními i technickými možnostmi,

c) veškeré úpravy prostorů, ploch, zeleně, kulturních památek a jejich souborů musí směřovat k jejich funkčnímu, technickému, estetickému, kulturnímu a společenskému zhodnocení s ohledem na charakter jednotlivých částí památkové zóny,

---

¹⁸³ Viz Falta (pozn. 178), s. 42.

d) *při nové výstavbě musí být brán zřetel na charakter a měřítko zástavby a prostorové uspořádání památkové zóny. Míra nezbytné dostavby a přestavby musí být přiměřená památkovému významu jednotlivých částí památkové zóny,*

e) *pro plnohodnotné využití území památkových zón je nezbytné stanovit a postupně realizovat koncepce účelných opatření pro krytí potřeb obyvatel a návštěvníků.¹⁸⁴*

V Čl. 5 Plánování je stanoveno, že při sestavování a provádění plánu sociálního, kulturního a hospodářského rozvoje je třeba přihlížet k mimořádným hodnotám památkových zón Východočeského kraje. Kdo projednává porušení povinností stanových vyhláškou je stanoveno v Čl. 7 Opatření při porušení povinností. Porušení povinností je podle zákona o státní památkové péči přestupkem.¹⁸⁵

Výkon státní správy v oblasti památkové péče vykonává v Hradci Králové odbor památkové péče v působnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Tento odbor má na starost zajištění oprav a údržby drobné architektury a obnovu památkového fondu. Odbor památkové péče zabezpečuje výkon státní správy podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, dále se podílí na projednávání přestupků podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, §39 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů a také projednává správní delikty podle § 35 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.¹⁸⁶

V roce 2013 vydal Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor regionálního rozvoje, grantů a dotací, oddělení kultury a památkové péče v souladu s ustanovením §6a zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, a §171 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, již zmiňovaný Plán ochrany Městské památkové zóny Hradec Králové – část. Tento Plán umožňuje vlastníkům nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale nacházejí se na území uvedené památkové zóny, aby vykonávali na jednotlivých konkrétních nemovitostech tímto plánem specifikované činnosti bez povinnosti vyžádat

---

¹⁸⁴ Vyhláška KNV o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje ze dne 17. října 1990, <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/kultura/pamatkove-zony-rezervace/vyhlasaka-prohlaseni-mpz-vychodoceskeho-kraje-1016/>, vyhledáno 6. 11. 2014.

¹⁸⁵ Ibidem

¹⁸⁶ Odbor památkové péče, *Hradec Králové*, <http://www.hrdeckralove.org/urad/odbor-pamatkove-pecce>, vyhledáno 14. 3. 2015.

si předem závazné stanovisko podle §14 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění. Plán ochrany Městské památkové zóny Hradec Králové – část nabyl účinnosti dne 21. října 2013 a jeho platnost je v souladu se zákonem 10 let, tedy do 20. října 2023.¹⁸⁷

V Plánu ochrany Městské památkové zóny Hradec Králové - část jsou v odstavci I.2 vyjmenovány nemovitosti, které mají určující charakter pro městskou památkovou zónu a které byly do data vydání tohoto dokumentu, tedy do října 2013 prohlášeny za národní kulturní památku nebo kulturní památku. Jeden z příkladů za všechny může být Muzeum východních Čech od Jana Kotěry či Gočárovo Gymnázium Josefa Kajetána Tyla. Jak již bylo uvedeno, tento dokument se na tyto památky nevztahuje. V odstavcích I.3 a I.4 jsou vyjmenovány druhy prací, pro které si vlastníci nemovitostí v městské památkové zóně, které nejsou kulturní památkou, nemusí předem vyžádat závazné stanovisko. Jedná se například o stavební úpravy nemovitostí mimo zateplení pláště stavby, neprojevující se na jejich vnějším vzhledu, oplocení pozemků, které nehraničí s veřejným prostranstvím výměny podzemních sítí bez jejich nadzemních částí, údržba, opravy a výměny povrchu ve stávajícím druhu materiálu, rozměrech, vzorech, barvách a skladbě prvků, lokální oprava omítané fasády ve stávající struktuře povrchu, lokální oprava fasády z lícových cihel nebo keramického obkladu materiálem ve stávající struktuře a barevnosti povrchu, lokální oprava fasády z tzv. umělého kamene materiálem ve stávající struktuře a barevnosti povrchu včetně kamenického opracování či lokální oprava střešní krytiny ve stejném druhu a barevnosti.¹⁸⁸

O významné hodnotě městské památkové zóny v Hradci Králové – část není diskuse. I přesto, že odborná i laická veřejnost mají zájem význam Hradce Králové chránit, existují velké hrozby ohrožující památkovou hodnotu město. Jako příklad uvádím konverzi bývalého prostoru městské knihovny [16] na Eliščině nábřeží od Jana Kotěry z let 1922 až 1923 na infocentrum. Objekt není památkově chráněn, i když se jedná o unikátní dílo náležející do pozdní etapy architekta Kotěry. Tato nemovitost by si zasloužila velmi citlivý přístup, nejen z důvodu, že leží v blízkosti Kotěrova muzea v Hradci Králové. Velké obavy přicházejí

---

¹⁸⁷ Milan Smolík, Plán ochrany MPZ Hradec králové – část, *Královehradecký kraj*, <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/kultura/den-otevrenych-ateliero-60906/>, vyhledáno 7. 4. 2015.

¹⁸⁸ Plán ochrany Městské památkové zóny Hradec Králové – část, s. 6 - 7., *Hradec Králové*, <http://www.hradeckralove.org/urad/plan-ochrany-pamatkove-zony-hradec-kralove-cast-1>, vyhledáno 18. 3. 2015.

i s plánovanou konverzí Novákových Palace garáží [9] od architekta Josefa Fňouka z roku 1932. Je naplánována dostavba dvou řadových domů. Samotný objekt, který je znám pro své unikátní patrové garáže, má být přeměněn na administrativní a obchodní centrum. O to paradoxnější jsou úvahy o vybudování podzemních garáží v těsné blízkosti původních Novákových garáží, jejichž původní funkce bude změněna.¹⁸⁹ Pokud se tak stane, bude tento projekt smutnou ukázkou selhání památkové péče.

Přesto všechno je péče o Hradec Králové a jeho moderní architekturu a urbanismus velmi dobrá. Snad jen samotné město a jednotlivé budovy by si zasloužili lepší prezentaci.

---

¹⁸⁹ Viz Zikmund-Lender (pozn. 34), s. 107 - 108.

4.2. Popis městské památkové zóny v Praze 8 – Karlín

Čtvrť Karlín [17] byla založena v roce 1817 na počest manželky císaře Františka I. Karolíny Augusty. Nejstarší pražské předměstí Karlín se postupně rozšiřoval blíže ku Praze. Hodnota Karlína spočívá ve dvou tradičních polohách, rezidenční a industriální. Právě industriální povaha čtvrti v minulosti vyvolávala strach, že by průmysl v této oblasti začal převládat a svým ovlivňováním okolí znepríjemňovat život obyvatelstvu. Občanům se v této čtvrti se odjakživa líbilo pohodlné bydlení v rovinaté čtvrti. Industriální hrozba je ale již dávno pryč. Průmysl pravděpodobně již navždy tuto pražskou čtvrť opustil. V dnešní době je v Karlíně spousta administrativních objektů, takže místo dělníku do továren sem denně proudí davy zaměstnanců do kanceláří. V mnoha ohledech je Karlín vzor jak najít nové využití průmyslových staveb.¹⁹⁰ Bohužel v řadě případů, místo aby byly bývalé tovární objekty přestavěny na pohodlné kanceláře, se developeři uchylují k demolicím bývalých průmyslových objektů.

Čtvrť Karlín má rigidní přístup k problematice ochrany oken v památkové zóně Karlín. Jako první řešení by vždy mělo být repasování oken. Pokud repase není možná, což je potřeba doložit posudkem, například od truhláře, tak přicházejí na řadu další řešení. U objektů, které nejsou kulturní památkou, ale jsou v památkové zóně lze vyměňovat okna za repliky původních. V zaběhlé památkové praxi to znamená, že z čelního exteriérového pohledu se nová okna od původních smí v šířkách lišit o 10% v součtu rámu, klapáček, sloupků, poutce a v 30% v součtu rámu okapnicové části. Do křídel nových oken lze osazovat izolační dvojskla. Nárůst profilů směrem do hloubky špalety je možný. Barevnost nových oken musí být řešena dle původní barevnosti. Barevnost je zjišťována sondážním průzkumem, pokud takto není barva zjištěna, je vybrána dle možného historického řešení. Nová okna musí mít i shodné kování jako okna původní. Pokud se původní kování nezachová, je do oken osazeno stylově odpovídající. Do dvorních fasád v památkové zóně je pak možné umístit konstrukčně zjednodušené repliky oken. Ve dvorech tedy okna mohou být jednoduchá, nemusí být již špaletová, dvojitá, jako v uličních fasádách.

Také v památkové zóně Karlín, jako v památkové zóně Hradec Králové – část, dochází k nepovoleným výměnám oken na chráněných objektech, a to velmi často za plastová a eurookna (z lepených dřevěných profilů). V Karlíně, k takovým prohřeškům zatím dochází

---

¹⁹⁰ Viz Bečková (pozn. 26), s. 4.

pouze lokálně, například v některých bytech. Výměny oken u celých domů jsou naštěstí zatím jen výjimkou.

Pokud k podobné nepovolené výměně dojde na kulturní památce je možné, kromě sankčního řízení, zahájit i nápravné řízení, díky kterému se v drtivé většině případu dostanou na objekt ta správná okna historického vzezření, konstrukce a materiálu. Pokud však k takové výměně dojde na objektech, které nejsou kulturní památkou, ale jsou v památkové zóně, může Magistrát hlavního města Prahy, odbor památkové péče, zahájit pouze sankční řízení, což ve výsledku znamená, že nevhodná okna na objektech často zůstávají. Problém spatřuji v nedostatečné „síle“ památkového zákona.

Jako pozitivní příklad vhodné výměny oken v památkové zóně Karlín, lze uvést prostý funkcionalistický podsklepený čtyřpodlažní obytný dům s předzahrádkou, tvořící se sousedním domem čp. 554 dvojdům [18], který byl postaven ve 30. letech 20. století. Objekt s valbovou střechou a jednoduchou fasádou členěnou pouze balkony. Omítky objektů čp. 554 a 555 nebyly v době jejich vzniku natírány, jak dokládají mimo jiné vodorovné pracovní spáry na fasádách.

Památková hodnota předmětného objektu spočívá v jeho začlenění do urbanistické struktury zástavby památkové zóny. Dvojdům byl postaven v prostoru někdejšího náměstíčka před průčelím karlínského Národního domu po zániku jeho reprezentační funkce. Svým výrazem se vhodně přizpůsobuje svému okolí. Objekt je dokladem stavební produkce nájemních domů v meziválečném období. V roce 2010 proběhla obnova fasád s výměnou špaletových oken za jejich repliky s vloženým izolačním dvojsklem.

Další příkladná výměna oken proběhla v Karlíně v roce 2011. Řadový sedmipodlažní činžovní dům s obchodními prostory v 1. NP [19] byl postaven v roce 1937 a je součástí pohledově exponovaného uličního prostoru památkové zóny Karlín. Fasády domu jsou hladké, řešené ve funkcionalistickém duchu. Dvě střední okenní osy tvoří v uličním průčelí od 2. NP do 5. NP rizalitový arkýř, na který navazují v krajních osách balkony. Poslední podlaží je řešené jako ustupující a zastřešené plochou střechou. Dvorní průčelí má ve střední části předstupující rizalit s jednou osou zcela zapuštěných lodžií a jednou okenní osou, po stranách rizalitu jsou v krajních osách balkony. Obě hladká průčelí jsou dále členěna horizontálními nut spojující okna (v místě parapetů a nadokenních říms). V rámci rekonstrukce proběhla obnova

fasád. Špaletová okna a balkonové dveře byly vyměněny za jejich repliky s vloženým izolačním dvojsklem.

Na žádost vlastníka objektu a pod dozorem Magistrátu hlavního města Prahy, odboru památkové péče došlo mimo jiné k opravě a nátěru dvorní fasády v barevnosti odvozené od původní, včetně odborné opravy obložení otvorů oken a balkónových dveří. Rekonstrukce dvorní i uliční fasády byla realizována na základě kladného závazného stanoviska z roku 2013. Jednalo se o trojdomí, resp. řadový trojdům [20], který byl postaven v letech 1931 – 39 podle projektu Jaroslava Stránského a Josefa Šléglá. Sedmipatrový objekt má ustupující poslední podlaží a hladké funkcionalistické průčelí členěné vícepodlažními arkýři. Uliční fasáda a ostění oken dvorní fasády jsou obloženy keramickými tvarovkami hnědé a béžové barvy. Rekonstrukce tohoto objektu je milým příkladem spolupráce vlastníka domu a památkové péče. Jedná se samozřejmě o správný způsob rekonstrukce budovy.

Ve dvorech Karlína vznikala celá řada živnostenských dílen a manufaktur. Na počátku, kdy byla východnější část Karlína málo zastavěná, si ji vyhlédla velká řada podnikatelů zejména pro strojírenskou činnost. Jeden z největších prostor zde obýval strojírenský koncern ČKD. Ve třicátých letech 20. století se v rámci jednotlivých specializovaných závodů ČKD nahromadilo oddělení letecké a motocyklové, které se zabývalo výrobou a konstrukcí letadel a motocyklů značky Praga. V rámci ČKD byla též opravna automobilů značky Praga.

V letech 1929 až 1931 byl, místo bývalé slévárny, zřízen servis automobilů Praga. Stavební inženýr Karel Vlk navrhl jednopatrovou uliční budovu se stometrovým průčelím do Pernerovy ulice, na niž navazovaly směrem do vnitrobloku haly opravárenských dílen. Stavitelem projektu byla firma Václava Nekvasila. Dlouhá fasáda objektu je směrem do ulice členěna třemi úseky s dvěma mělkými rizality, které mají na svém zvýšeném límci negativně vyvedený reliéf s nápisem Auto Praga. U nápisu je použit tradiční logotyp. V devadesátých letech 20. století byl objekt zrekonstruován a upraven a v současné době slouží jako sídlo několika různých firem.¹⁹¹ Na smutném příkladu této budovy lze ukázat špatný příklad snahy developerů, kteří mají v plánu zbourat bývalou průmyslovou budovu.

---

¹⁹¹ Viz Bečková (pozn. 26), s. 4 – 5.

Již při první přestavbě v roce 1995 žádal investor o demolici tohoto objektu. Tehdy však Národní památkový ústav ve čtyřech odborných vyjádřeních demolici bývalé autoopravny Auto Praga odmítl. Národní památkový ústav vyjádřil svůj názor k architektonické hodnotě a urbanistickému významu tak, že: „...z dnešního pohledu je třeba nahlížet na objekt jako na doklad industriální zástavby dané doby, reprezentující určitou etapu vývoje Karlína... Funkcionalistické industriální objekty jsou v současném Karlíně zastoupeny zcela ojediněle, lze říci, že objekt Auto Praga je z nich jedním z nejvýraznějších...“.¹⁹² Bohužel však novodobí investoři chtějí komplexní „novou a čistou“ plochu, na které by mohli realizovat svůj projekt [21]. Jednalo by se o tři budovy. Dvě krajní by zachovávaly uliční frontu Pernerovy ulice a prostřední budova by ustupovala do vnitrobloku a vytvářela piazzetu. Z autoopravny by zbylo pouze torzo, které by zachovávalo rizalit nesoucí nápis Auto Praga. Projekt chce převzít logotyp do svého názvu jako Palác Praga.¹⁹³ Tento developerský počín by měl být využitý jak pro obytné tak i nebytové účely.

Naopak kladný názor, oproti Národnímu památkovému ústavu, vydal odbor památkové péče. V rámci závazného stanoviska byly akceptovány závěry stavebně historického průzkumu zpracovaného na objednávku investora Paláce Praga. Tento průzkum zcela bagatelizoval význam bývalé autoopravy Auto Praga. O tuto kauzu se zajímá i Klub Za starou Prahu, který dne 7. ledna 2015 podal podnět k Památkové inspekci Ministerstva kultury ČR, kde žádá o přezkoumání závazného stanoviska magistrátních památkářů.¹⁹⁴

Tento negativní příklad přístupu investora k významné architektonické budově na území Karlína není bohužel ojedinělý. Naštěstí se najdou i investoři, kteří celou problematiku umí uchopit za lepší konec. Kateřina Bečková ve svém článku předkládá šest příkladů, kdy došlo ke konverzi průmyslových objektů v Karlíně mnohem lepším způsobem. Všech šest budov patřilo k bývalému objektu podniku ČKD. Jako příklad poslouží, budova čp. 237. Dlouhá budova na ulici Křížíkova byla postavena v letech 1889 – 1891. Jednalo se o budovu bývalé soustružny ČKD. Budova byla v letech 1999 – 2000 přestavěna na kancelářskou budovu. Přestavbu [22] navrhl španělský architekt Ricardo Bofilla s týmem jeho spolupracovníků. Přestavba investora Karlín Group je obecně hodnocena jako velmi invenční. Zároveň by celá

---

¹⁹² Viz Bečková (pozn. 26), s. 9.

¹⁹³ blíže k projektu, Palác Praga, www.adns.cz/cs/projekty/palac-praga/, vyhledáno 20. 4. 2015.

¹⁹⁴ Viz Bečková (pozn. 26), s. 9.

konverze bývalé soustružny ČKD na Corso Karlín [23, 24] měla být inspirací pro další stavební podnikatele.¹⁹⁵

Obnova středu Prahy byla schválena již v roce 1986. Základní byla obnova pražské památkové rezervace. V rámci řešení komunikačního systému Prahy byl pro města důležitý spoj metra B, který vedl z Karlína na Smíchov.

4.2.1. Právní úprava městské památkové zóny v Praze 8 – Karlín

Městská památková zóna Karlín v městské části Praha 8 hlavního města Prahy byla uzákoněna Radou zastupitelstva hlavního města Prahy, která po předchozím projednání s Ministerstvem kultury ČR, vydala Vyhláškou hl. m. Prahy č. 10/1993, o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany dne 28. září 1993. Tato vyhláška nabyla účinnosti dne 1. listopadu 1993. Současně s městskou památkovou zónou Karlín v městské části Praha 8, bylo vyhlášeno dalších 7 městských památkových zón na území hlavního města Prahy.

Ve Vyhlášce v čl. 2 Poslání památkových zón je stanoveno, že je třeba zachovat a trvale chránit kulturně-historické a urbanisticko-architektonické hodnoty jednotlivých městských částí, aby mohly sloužit kulturním, výchovným, společenským a hospodářským potřebám společnosti. Vyhláška v čl. 3 stanovuje předmět ochrany v památkových zónách. Předmětem ochrany v památkových zónách jsou:

a) historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotná skladba,

b) urbanistická struktura, uliční interiéry spolu s povrchy komunikací (zejména mozaiková dlažba chodníků, historická komunikační dlažba), charakter objektů a pozemků, architektura objektů a jejich exteriéry, veřejné interiéry včetně řemeslných a uměleckořemeslných prvků,

c) historické podzemní prostory (zejména historické sklepy s klenbami, štoly apod.),

d) panorama památkových zón s hlavními dominantami v blízkých a dálkových pohledech,

---

¹⁹⁵ Viz Bečková (pozn. 26), s.5.

e) historické zahrady a parky, doplňkové parkové - zahradní plochy a prvky, tvořící nedílnou součást krajinného celku, nebo historického prostředí.¹⁹⁶

V čl. 4 jsou pak dále stanoveny podmínky pro stavební a další činnost. Důležitý je čl. 5 Vyhlášky, který stanovuje kontrolní orgány a opatření při porušení povinností. Magistrát hlavního města Prahy a Pražský ústav památkové péče vykonávají dozor a odborný dohled ve věcech státní památkové péče na území památkových zón. Porušení povinností stanovených vyhláškou je správním deliktem, ten pak bude projednán v souladu s obecně závaznými předpisy.¹⁹⁷

Výkon státní správy v oblasti památkové péče má na území Prahy 8 – Karlín odbor památkové péče, který v rámci Magistrátu hlavního města Prahy patří do sekce rozhodování o území. Odbor, jak již z názvu vyplývá, má na starosti celou agendu památkové péče. Odbor památkové péče též zajišťuje činnost "Kanceláře památky světového dědictví" za účelem zajištění náležité péče o památku světového dědictví v rámci samostatné působnosti hlavního města Prahy.¹⁹⁸

---

¹⁹⁶ Vyhláška hlavního města Prahy ze dne 28. září 1993 o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany, *MonumNet*, <http://monumnet.npu.cz/chruzemi/rozobsah.php?cis=1993701>, vyhledáno 14. 12. 2014.

¹⁹⁷ *Ibidem*

¹⁹⁸ Odbor památkové péče, *Praha*, http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/odbory/index.html?divisionId=162, vyhledáno 10. 12. 2014.

4.3. Porovnání městských památkových zón Hradec Králové – část a Praha 8 – Karlín

V rámci porovnání městské památkové zóny Hradec Králové – část a městské památkové zóny Karlín byly navštíveny příslušné odbory památkové péče a byl uskutečněn průzkum in situ. Na území obou měst se nacházejí jak městské památkové rezervace, tak městské památkové zóny. Městská památková zóna v Hradci Králové byla vyhlášena o tři roky dříve, přesto se obě památkové zóny řadí k nejstarším zónám na území České republiky. V obou městských památkových zónách najdeme především stavby architektury první poloviny 20. století.

Velkým plusem městské památkové zóny v Hradci Králové je Plán ochrany Městské památkové zóny Hradec Králové – část, který dlouhodobě zlepšuje komunikaci mezi památkovou péčí a jednotlivými vlastníky nemovitostí. Tento Plán rozčlenil památkovou zónu v Hradci Králové na jednotlivé bloky. V rámci jednotlivých bloků, podle architektonického významu bloků, jsou povoleny různé úpravy nemovitostí bez povinnosti žádat závazné stanovisko. Městská památková zóna Karlín podobný plán ani rozdělení zóny na jednotlivé bloky nemá. Dovolím si tvrdit, že Hradec Králové svým Plánem předběhl dobu.

Problematika výměny původních oken za okna nová je v obou městských památkových zónách velmi aktuální. Jak v Hradci Králové, tak v Karlíně dochází k nepovoleným výměnám oken. V důsledku nedostatečné síly zákona zůstávají v obou městech nová nevhodná okna osazená na budovách. Naštěstí se tak neděje ve všech případech. Vlastníci, kteří chtějí řešit otázku oken, dostanou vždy od odborů památkové péče nejlepší možný způsob, jak problematiku vyřešit. Pokud je rekonstrukce budov řešena za součinnosti památkové péče, je výsledek nejen dobrý pro samotnou památkovou péči, ale hlavně pro vlastníka nemovitosti, který bude mít okna opravená nebo vyměněná v souladu s památkovou péčí a většinou s nejlepším technickým řešením. Lze tvrdit, že v obou městských památkových zónách přibývá „osvícených“ vlastníků nemovitostí, kteří k obnově oken přiostrňují velmi citlivě.

V městské památkové zóně Karlín je mnohem častěji na budovách prováděna opravována fasáda. V Hradci králové jsou opravy fasád domů zatím pouze ojedinělé. Toto téma bude zajisté v obou městských památkových zónách velkou otázkou, protože zateplování budov a tím energetická úspora je stále častěji skloňovaným tématem.

V neposlední řadě je potřeba zmínit, že obě městské památkové zóny jsou ohrožovány velkými developerskými společnostmi, které si vyhlídly atraktivní části měst. V tomto ohledu je Karlín pod tlakem v podstatě větším než Hradec Králové. Lze jen doufat, že výše zmíněné projekty nebudou realizovány a nestanou se tak další smutnou architektonickou etapou obou městských památkových zón.

5. Katalog městských památkových zón v České republice

Dílčím cílem této práce bylo sepsání a verifikování městských památkových zón. Aktualizace katalogu městských památkových zón byly nutná, protože byly vyhlášeny nové městské památkové zóny. Minulý rok se jednalo například o městskou památkovou zónu Zbraslav. V katalogu jsou dle krajů České republiky seřazeny městské památkové zóny, u kterých je uveden rok, ve kterém byly vyhlášeny a příslušné správní rozhodnutí. Současný stav městských památkových zón je 255. Pro lepší orientaci se v kapitole Přílohy nachází vypracována přehledná tabulka všech městských památkových zón v České republice.

5.1. Hlavní město Praha

Hlavní město Praha není typickým krajem. Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze přiznává Praze postavení a pravomoci obce a kraje zároveň, proto je i v tomto katalogu zařazena samostatně. V Hlavním městě v Praze se v současné době nachází jedenáct městských památkových zón, z nichž většina byla vyhlášena v roce 1993. Na území Hlavního města Prahy se nachází i jedna z nejmladších městských památkových zón - Zbraslav. Ta byla stejně jako městská památková zóna Těšín v Moravskoslezském kraji vyhlášena až v roce 2014.

Městská památková zóna Vilová kolonie Ořechovka byla první zóna, která byla v roce 1991 na území Hlavního města Prahy vyhlášena. Vilová kolonie Ořechovka se nachází v pražské části Strašnice. Tato městská památková zóna by ustanovena Vyhláškou hlavního města Prahy ze dne 16. května 1991 o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany.

Vyhláška hlavního města Prahy ze dne 28. září 1993 o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany vyhlásila zatím největší počet městských památkových zón na území Hlavního města Prahy. Tato vyhláška ustanovila sedm městských památkových zón. V části Praha – Dejvice se nachází městská památková zóna Baba, v Hlubočepích se nalézá městská památková zóna Barrandov, v pražské části Bubeneč se nachází městská památková zóna Dejvice, Bubeneč, horní Holešovice. Další městské památkové zóny vyhlášené Vyhláškou ze září 1993 jsou Karlín v městské části Praha 8, Nusle v městské části Praha 2 a Praha 4 a Smíchov v městské části Praha 5. Poslední městskou památkovou zónou vyhlášenou tímto rozhodnutím je městská památková zóna Vinohrady, Žižkov, Vršovice v městské části Praha 2, Praha 3 a Praha 10.

Ve Vyhlášce hlavního města Prahy ze dne 28. září 1993 o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany je v čl. 2 vyjádřeno poslání památkových zón:

„Posláním památkových zón je zachovat a trvale chránit kulturně-historické a urbanisticko-architektonické hodnoty vybraných částí území hlavního města Prahy, aby jako organická součást životního prostředí sloužily kulturním, výchovným, společenským a hospodářským potřebám společnosti.“¹⁹⁹

V roce 2003 byly Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu na území Hlavního města Prahy vyhlášeny dvě městské památkové zóny Praha – Staré Střešovice a Praha – Tejnka. Zatím poslední vyhlášenou městskou památkovou zónou na území Hlavního města Prahy je městská památková zóna Zbraslav. Tato zóna byla vyhlášena v roce 2014 Opatření obecné povahy č. 5/2014 o prohlášení území s historickým prostředím městské části Praha - Zbraslav za památkovou zónu.

5.2. Středočeský kraj

Středočeský kraj se pyšní největším počtem městských památkových zón za všech krajů v České republice. Na území Středočeského kraje se nachází třicet čtyři městských památkových zón. V roce 1992 bylo vyhlášeno nejvíce městských památkových zón v tomto kraji, bylo jich sedmnáct. Pouze jedna městská památková zóna byla vyhlášena v roce 1995. Zbýlých šestnáct městských památkových zón bylo vyhlášeno v letech 1990 s 2003.

V okrese Benešov se v současné době nachází pouze jedna městská památková zóna Načeradec, ta byla vyhlášena v roce 2003. Byla uzákoněna Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Beroun se stejně jako v okrese Benešov nalézají pouze jedna městská památková zóna, která byla vyhlášena v roce 1992. Městská památková zóna Beroun byla vyhlášena

---

¹⁹⁹ Viz (pozn. 196)

Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

Čtyři městské památkové zóny se nacházejí v okrese Kladno. První tři městské památkové zóny, Slaný, Smečno a Velvary, byly vyhlášeny v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. V roce 2003 k nim pak přibyla zatím poslední městská památková zóna Unhošť, která byla ustanovena Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

Na území okresu Kolín leží tři městské památkové zóny Český Brod, Kouřim a Týnec nad Labem. První vyhlášena městská památková zóna v tomto okrese byla v roce 1990 městská památková zóna Český Brod. Byla vyhlášena Vyhláškou Středočeského KNV ze dne 28. září 1990 o prohlášení památkových zón v obcích Středočeského kraje. O dva roky později byla vyhlášena městská památková zóna Kouřim Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Zatím poslední městská památková zóna v tomto okrese je Týnec nad Labem, který byl prohlášen zónou v roce 2003 a uzákoněn Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Kutná Hora jsou čtyři městské památkové zóny. Městská památková zóna Nové Dvory byla vyhlášena v roce 1990 Vyhláškou Středočeského KNV ze dne 28. září 1990 o prohlášení památkových zón v obcích Středočeského kraje. V roce 1992 byla prohlášena další městská památková zóna Čáslav, která byla ustanovena Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Poslední dvě městské památkové zóny byly vyhlášeny v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu. Jedná se o městské památkové zóny Malešov a Rataje nad Sázavou.

V okrese Mělník lze najít tři městské památkové zóny. První z nich, městská památková zóna Mělník, byla vyhlášena v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992

o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Další dvě městské památkové zóny z roku 2003, Kostelec nad Labem a Mšeno, byly prohlášeny Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Mladá Boleslav leží čtyři městské památkové zóny. V roce 1990 byly vyhlášeny první dvě městské památkové zóny Benátky nad Jizerou a Mnichovo Hradiště. Zóny byly uzákoněny Vyhláškou Středočeského KNV ze dne 28. září 1990 o prohlášení památkových zón v obcích Středočeského kraje. Další dvě městské památkové zóny, Bělá pod Bezdězem a Mladá Boleslav byly vyhlášeny v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

V okrese Nymburk se nacházejí tři městské památkové zóny. V roce 1992 byly vyhlášeny městské památkové zóny, Nymburk a Poděbrady. Tyto zóny byly vyhlášeny Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Městská památková zóna Lysá nad Labem byla vyhlášena v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

Na území okresu Praha – východ jsou čtyři městské památkové zóny. První tři městské památkové zóny, Brandýs nad Labem, Kostelec nad Černými Lesy a Stará Boleslav, byly vyhlášeny v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Zatím poslední městská památková zóna v tomto okrese byla vyhlášena v roce 2003. Městská památková zóna Ondřejov byla ustanovena Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

Dvě městské památkové zóny, Jílové u Prahy a Mníšek pod Brdy, leží na území okresu Praha – západ. Městská památková zóna Jílové u Prahy byla vyhlášena v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Druhá městská památková zóna Mníšek pod Brdy byla ustanovena v roce

1995 Vyhláškou MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny

V okrese Příbram se nacházejí čtyři městské památkové zóny. Tři z nich byly vyhlášeny v roce 1990 Vyhláškou Středočeského KNV ze dne 28. září 1990 o prohlášení památkových zón v obcích Středočeského kraje. Jedná se o městské památkové zóny Březnice, Nový Knín a Rožmitál pod Třemšínem. Poslední městská památková zóna Sedlec – Prčice byly ustanovena v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

V okrese Rakovník je pouze jedná městská památková zóna Rakovník, která byla vyhlášena v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

5.3. Jihočeský kraj

V Jihočeském kraji se nachází dvacet pět městských památkových zón. Obdobně jako v Plzeňském kraji jich bylo nejvíce vyhlášeno v roce 1990, šestnáct. Zbýlých devět městských památkových zón bylo vyhlášeno v letech 1995 a 2003. S počtem dvaceti pěti městských památkových zón se Jihočeský kraj řadí na druhou příčku v počtu zón v České republice po Středočeském kraji.

V okrese České Budějovice leží tři městské památkové zóny. Všechny tři zóny, Nové Hrady, Trhové Sviny a Týn nad Vltavou, byly vyhlášeny v roce 1990 Vyhláškou Jihočeského KNV ze dne 19. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje.

Okres Český Krumlov má na svém území sedm městských památkových zón. V roce 1990 byly vyhlášeny první tři městské památkové zóny Chvalšiny, Kaplice a Rožmberk nad Vltavou v tomto okrese. Tyto tři zóny byly uzákoněny Vyhláškou Jihočeského KNV ze dne 19. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje. V roce 1995 Vyhláška MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny prohlásila další tři zóny Benešov nad Černou, Hořice na Šumavě a Vyšší Brod. V roce 2003 pak k nim přibyla zatím poslední městská památková zóna v tomto okrese, Český Krumlov – Plešivec. Tato zóna byla vyhlášena Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým

prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Jindřichův Hradec se nacházejí dvě městské památkové zóny Dačice a Nová Bystřice. Obě městské památkové zóny byly vyhlášeny v roce 1990 Vyhláškou Jihočeského KNV ze dne 19. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje.

V okrese Písek se nacházejí stejně jako v okrese Jindřichův Hradec dvě městské památkové zóny. V roce 1990 byla vyhlášena městská památková zóna Písek, která byla uzákoněna Vyhláškou Jihočeského KNV ze dne 19. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje. V roce 2003 pak přibyla městská památková zóna Mirovice. Tato zóna má právní zakotvení ve Vyhlášce MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Prachatice se nalézají čtyři městské památkové zóny Husinec, Netolice, Vimperk a Vlachovo Březí. V roce 1990 byly Vyhláškou Jihočeského KNV ze dne 19. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje prohlášeny za zóny Netolice a Vimperk. Městská památková zóna Vlachovo Březí byla vyhlášena v roce 1995 Vyhláškou MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny. Poslední městská památková zóna Husinec byla vyhlášena v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

Pět městských památkových zón leží na území okresu Strakonice. Tři městské památkové zóny, Blatná, Vodňany a Volyně, byly zónami prohlášeny v roce 1990 Vyhláškou Jihočeského KNV ze dne 19. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje. Zbývající dvě městské památkové zóny z roku 2003, Bavorov a Sedlice, byly ustanoveny Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Tábor se nacházejí pouze dvě městské památkové zóny, Bechyně a Soběslav. Obě dvě zóny byly vyhlášeny hned v roce 1990. Uzákoněny jsou ve Vyhlášce Jihočeského KNV ze dne 19. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje.

5.4. Plzeňský kraj

Dvacet jedna městských památkových zón se nalézají na území Plzeňského kraje. Žádná zóna nebyla vyhlášena už v roce 1990. První etapa vyhlášení městských památkových zón v tomto kraji je až z roku 1992, kdy jich bylo vyhlášeno nejvíce, sedmnáct. Pouze jedna městská památková zóna byla vyhlášena v roce 1995. Zbylé tři zóny byly vyhlášeny v roce 2003.

Na území okresu Domažlice se nachází pouze jedna městská památková zóna z roku 1995. Městská památková zóna Poběžovice byla ustanovena Vyhláškou MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny.

Sedm městských památkových zón leží na území okresu Klatovy. Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny bylo prohlášeno těchto šest zón Horažďovice, Kašperské Hory, Klatovy, Rabí, Sušice a Velhartice. Sedmá městská památková zóna Strážov z roku 2003 byla ustanovena Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Plzeň – jih můžeme nalézt dvě městské památkové zóny, obě z roku 1992. Jedná se o městské památkové zóny Dobřany a Spálené Poříčí, které byly vyhlášeny Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

V okrese Plzeň – město je situace obdobná jako v okrese Plzeň – jih, zde jsou dvě městské památkové zóny. Městské památkové zóny Plzeň – Bezovka a Plzeň – Lochotín byly vyhlášeny v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V roce 1992 byly v okrese Plzeň – sever vyhlášeny čtyři městské památkové zóny Manětín, Město Touškov, Rabštejn nad Střelou a Úterý. Zóny byly prohlášeny Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

V okrese Rokycany je stejně jako v okrese Domažlice pouze jedna městská památková zóna. Byla vyhlášena v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Jedná se o městskou památkovou zónu Rokycany.

Stejně jako u většiny ostatní okresů v tomto kraji i v okrese Tachov byly městské památkové zóny vyhlášeny v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Na území okresu Tachov se nacházejí tyto čtyři městské památkové zóny Bor u Tachova, Planá u Mariánských Lázní, Stříbro a Tachov.

5.5. Karlovarský kraj

Tento nejzápadnější kraj České republiky má pouze tři okresy. V Karlovarském kraji se nachází jedenáct městských památkových zón a většina z nich, osm, leží v okrese Karlovy Vary. V tomto kraji byly všechny městské památkové zóny vyhlášeny ve stejný rok, 1992.

V okrese Cheb se nalézají dvě městské památkové zóny, Mariánské Lázně a Teplá, z roku 1992. Byly vyhlášeny Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

Poměry velký počet městských památkových zón, osm, se nachází v okrese Karlovy Vary. Je unikátní, že všech osm bylo vyhlášeno stejným rozhodnutím v roce 1992. Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny byly prohlášeny tyto zóny Bečov nad Teplou, Horní Blatná, Jáchymov, Karlovy Vary, Ostrov nad Ohří, Toužim, Valeč a Žlutice.

V okrese Sokolov leží pouze jedna městská památková zóna Horní Slavkov z roku 1992. Zóna byla vyhlášena stejně jako zóny v okrese Cheb a Karlovy Vary Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

5.6. Ústecký kraj

V Ústeckém kraji byly první městské památkové zóny vyhlášeny až v roce 1992. V tomto roce jich bylo vyhlášeno třináct ze současného stavu sedmnácti městských památkových zón. V roce 1990, v době kdyby byly první zóny vyhlašovány, nebyla tedy v Ústeckém kraji vyhlášena ani jedna městská památková zóna. Zbylé čtyři městské památkové zóny byly převážně vyhlášeny v roce 2003.

V okrese Děčín jsou čtyři městské památkové zóny, které byly všechny v roce 1992 vyhlášeny Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Jedná se o tyto čtyři zóny Benešov nad Ploučnicí, Česká Kamenice, Jiřetín pod Jedlovou a Šluknov.

Na území okresu Chomutov se nacházejí tři městské památkové zóny. V roce 1992 byly za městské památkové zóny prohlášeny Chomutov a Klášterec nad Ohří. Byly prohlášeny Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. V roce 2003 k nim pak přibyla městská památková zóna Mašťov vyhlášená Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Litoměřice jsou pouze dvě městské památkové zóny Budyně nad Ohří a Roudnice nad Labem. Obě dvě byly vyhlášeny v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

Okres Louny má stejně jako okres Litoměřice dvě městské památkové zóny. Stejným rozhodnutím, Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny, jako zóny v okrese Litoměřice byla vyhlášena v roce 1992 městská památková zóna Louny. Druhá městská památková zóna Žatec byla vyhlášena až v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich

ochranu byla v okrese Most vyhlášena první a zatím jediná městská památková zóna Litvínov – osada.

V okrese Teplice jsou čtyři městské památkové zóny, které byly vyhlášeny v roce 1992. V okrese Litoměřice byly také všechny zóny vyhlášeny v roce 1992. V obou okresech je uzákonila Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. V okrese Teplice se jedná o městské památkové zóny Bílina, Duchcov, Krupka a Teplice.

V okrese Ústí nad Labem je stejně jako v okrese Most pouze jedna městská památková zóna Chabařovice. Zóna byla vyhlášena v roce 1995 Vyhláškou MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny.

5.7. Liberecký kraj

V Libereckém kraji se nalézá patnáct městských památkových zón. Pouze dvě z nich byly vyhlášeny hned po sametové revoluci v roce 1990. Největší počet z nich, devět, bylo za zóny prohlášeno až v roce 1992. Zbylé tři městské památkové zóny byly vyhlášeny v roce 1995 a 2003.

V okrese Česká Lípa je pět městských památkových zón. První čtyři byly vyhlášeny až v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Jsou to tyto městské památkové zóny Česká Lípa, Dubá, Kamenický Šenov a Nový Bor. Městská památková zóna Zákupy byla vyhlášena až v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Jablonec nad Nisou se nachází pouze jedna městská památková zóna Jablonec nad Nisou. Zóna byla vyhlášena v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. V městské památkové zóně Jablonec nad Nisou se nachází velké množství významných památek.

V okrese Liberec je šest městských památkových zón. První čtyři zóny, Český Dub, Frýdlant v Čechách, Jablonné v Podještědí a Liberec, byly vyhlášeny v roce 1992 Vyhláškou MK ČR

č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Městská památková zóna Hodkovice nad Mohelkou byla uzákoněna Vyhláškou MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny a zatím poslední zóna z roku 2003 je Hrádek nad Nisou, ten byl prohlášen Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Semily se nacházejí tři městské památkové zóny. Městské památkové zóny Jilemnice a Turnov byly vyhlášeny už v roce 1990 Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje. Polední z nich, městská památková zóna Lomnice nad Popelkou byla prohlášena v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

5.8. Královéhradecký kraj

V Královéhradeckém kraji se nachází dvacet městských památkových zón. Větší poloviny z nich byla vyhlášena v roce 1990 a zbylá v roce 2003.

V okrese Hradec Králové se nachází pouze dvě městské památkové zóny. Městská památková zóna Hradec Králové – část a městská památková zóna Nový Bydžov byly vyhlášeny v roce 1990 Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje.

Okres Jičín má tři městské památkové zóny. Dvě z nich jsou stejně jako v okrese Hradec Králové ustanoveny Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje. Jsou to městské památkové zóny Sobotka a Železnice. Třetí městská památková zóna Pecka byla vyhlášena až v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Náchod je pět městských památkových zón. Městské památkové zóny Broumov, Jaroměř, Náchod a Police nad Metují byly vyhlášeny v roce 1990 Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje. V roce 2003 pak přibyla zatím poslední městská památková zóna v tomto okrese, Stárkov. Městská památková zóna Stárkov byla vyhlášena Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Rychnov nad Kněžnou byla v roce 1990 vyhlášena pouze jedna městská památková zóna Opočno, Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje. K této zóně v roce 2003 přibyl další tři městské památkové zóny a to Dobruška, Rokytnice v Orlických horách a Rychnov nad Kněžnou. Tyto tři byly uzákoněny Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Trutnov se nachází šest městských památkových zón. Čtyři z nich byly vyhlášeny Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje. Další dvě byly ustanoveny Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu. Městské památkové zóny z roku 1990 jsou Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Trutnov a Vrchlabí. V roce 2003 pak přibyla městská památková zóna Pilníkov a Žacléř.

5.9. Pardubický kraj

V Pardubickém kraji se nachází devatenáct městských památkových zón. Z toho nejvíce, devět, jich je v okrese Ústí nad Orlicí a nejméně, jedna, je v okrese Pardubice. Většina městských památkových zón v tomto kraji byla vyhlášena v roce 1990. Pouze tři městské památkové zóny z okresu Ústí nad Orlicí jsou až z roku 1995.

Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje bylo v okrese Chrudim prohlášeno za městské památkové zóny pět historických celků. Jedná se o městské památkové zóny Heřmanův Městec, Chrast, Chrudim, Luže a Skuteč – Předhradí. Od roku 1990 již další městská památková zóna v tomto okrese prohlášena nebyla.

V okrese Pardubice se nachází pouze jedna městská památková zóna Dašice. Tato městská památková zóna byla vyhlášena v roce 1990 stejně jako například v okrese Chrudim Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje.

Okres Svitavy má čtyři městské památkové zóny, které všechny byly vyhlášeny v roce 1990. Stejně jako u dvou předešlých okresů v Pardubickém kraji byly vyhlášeny Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje. Jedná se o městské památkové zóny Bystré, Jevíčko, Polička a Svitavy.

V okrese Ústí nad Orlicí se nachází nejvíce městských památkových zón v Pardubickém kraji. Prvních šest, Jablonné nad Orlicí, Králíky, Lanškroun, Letohrad, Ústí nad Orlicí a Vysoké Mýto, bylo vyhlášeno v roce 1990, stejně jako v okresech Chrudim, Pardubice a Svitavy, Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje. Zbylé tři městské památkové zóny byly vyhlášeny v roce 1995 Vyhláškou MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny. Městské památkové zóny z roku 1995 jsou Brandýs nad Orlicí, Česká Třebová a Žamberk. V okrese Ústí nad Orlicí se nachází celkem devět městských památkových zón.

5.10. Kraj Vysočina

V Kraji Vysočina je v současné době dvacet dva městských památkových zón. Z toho šestnáct jich bylo vyhlášeno už v roce 1990, dvě v roce 1995 a zbývající čtyři v roce 2003. Za povšimnutí jistě stojí, že v roce 1990 bylo jiné upořádání územně samosprávných celků, a proto se dnes na území jedno kraje vyskytují ze stejné doby dvě rozhodnutí. Jedná se o rozhodnutí Vyhlášky Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje a Vyhlášky Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny.

V okrese Havlíčkův Brod se v současné době nachází pět městských památkových rezervací. Jsou to městské památkové zóny Havlíčkova Borová, Havlíčkův Brod, Chotěboř, Ledec nad Sázavou a Přibyslav. Pouze dvě z nich, Havlíčkův Brod a Přibyslav, byly vyhlášeny už v roce 1990 Vyhláškou Východočeského KNV ze dne 17. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje. Zbýlé tři, Havlíčkova Borová, Chotěboř a Ledec nad Sázavou jsou městskými památkovými zónami až od roku 2003. Tyto tři byly vyhlášeny Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Jihlava jsou čtyři městské památkové zóny. Dvě z nich, Brtnice a Polná, byly vyhlášeny Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny. Zbýlé dvě, Telč – Staré Město a Třešť, jsou městskými památkovými zónami od roku 1995. Byly vyhlášeny Vyhláškou MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny.

Okres Pelhřimov má čtyři městské památkové zóny. V roce 1990 byly vyhlášeny městské památkové zóny Kamenice nad Lipou, Pacov a Počátky. Uzákoněny byly Vyhláškou Jihočeského KNV ze dne 19. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje. V roce 2003 k nim pak přibyla zatím poslední městská památková zóna v tomto okrese, která nese jméno Červená Řečice. Ta byla vyhlášena Vyhláškou

MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Třebíč je pět městských památkových zón, které byly všechny shodně vyhlášeny v roce 1990 Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny. Jedná se o městské památkové zóny Jaroměřice nad Rokytkou, Jemnice, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou a Třebíč.

Stejně jako v okrese Třebíč, tak v okrese Žďár nad Sázavou byly všechny městské památkové zóny vyhlášeny v roce 1990. Tyto čtyři městské památkové zóny, Jimramov, Nové Město na Moravě, Velká Bíteš a Velké Meziříčí, byly vyhlášeny Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny.

5.11. Jihomoravský kraj

V Jihomoravském kraji se nachází dvanáct městských památkových zón. Tři čtvrtiny z nich byly vyhlášeny už v roce 1990, zbylé tři v roce 1995. V Jihomoravském kraji je dále okres Brno – město, kde se nenachází žádná městská památková zóna.

V okrese Blansko je pouze jedna městská památková zóna z roku 1990 Boskovice. Městská památková zóna byla vyhlášena Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny. Na území této městské památkové zóny se nachází asi okolo 30 významných památek.

Okres Brno – venkov zahrnuje tři městské památkové zóny Doubravník, Ivančice a Lomnice u Tišnova. Městská památková zóna Doubravník byla uzákoněna v roce 1995 Vyhláškou MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny. Zbylé dvě městské památkové zóny, Ivančice a Lomnice u Tišnova, jsou zónami už od roku 1990. Za zóny byly prohlášeny Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny.

V okrese Břeclav je stejně jako v okrese Blansko pouze jedna městská památková zóna, která byla vyhlášena ve stejné době. Městská památková zóna Valtice byla vyhlášena v roce 1990 Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny.

Na území okresu Hodonín jsou tři městské památkové zóny Kyjov, Strážnice a Veselí nad Moravou. Městská památková zóna Strážnice byla uzákoněna Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny. Zbylé dvě jsou o pět let mladší, byly vyhlášeny v roce 1995 Vyhláškou MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny.

V okrese Vyškov se nacházejí pouze dvě městské památkové zóny. Obě byly vyhlášeny v roce 1990. Jedná se o městské památkové zóny Slavkov u Brna a Vyškov. K prohlášení došlo Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny.

Obdobná situace jako v okrese Vyškov je i v okrese Znojmo. V tomto okrese se také nacházejí dvě městské památkové zóny, které byly vyhlášeny Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny. Jsou to památkové zóny Jevišovice a Moravský Krumlov.

5.12. Olomoucký kraj

V Olomouckém kraji se nalézají patnáct městských památkových zón. Valná většina z nich, třináct, byla vyhlášena v roce 1992. Z roku 1990 je pouze jedna městská památková zóna, poslední z městských památkových zón je z roku 2003.

Na území okresu Jeseník se v současné době nacházejí tři městské památkové zóny. Všechny tři byly vyhlášeny Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Jedná se tyto městské památkové zóny Javorník, Vidnava a Zlaté Hory.

V okrese Olomouc jsou stejně jako v okrese Jeseník tři městské památkové zóny, které také byly vyhlášeny stejnou vyhláškou. Názvy městských památkových zón v tomto okrese jsou Litovel, Štenberk a Uničov.

V okrese Prostějov se nachází pouze jedna městská památková zóna, která má stejný název jako okres, tedy městská památková zóna Prostějov. Tato městská památková zóna byla vyhlášena mezi prvními, tedy již v roce 1990 Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne

20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny. Na území této památkové zóny se nachází nespočet kulturních památek.

V okrese Přerov byly Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny v roce 1992 prohlášeny za městské památkové zóny historické části měst Hranice, Přerov a Tovačov. V roce 2003 k těmto třem městským památkovým zónám přibyla čtvrtá, Potštát. Městská památková zóna Potštát byla vyhlášena Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu. V tomto okrese jsou tedy v současné době čtyři městské památkové zóny.

V okrese Šumperk se nalézají čtyři městské památkové zóny Branná, Mohelnice, Štítý a Šumperk. Všechny čtyři jsou z roku 1992. Byly uzákoněny Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

5.13. Moravskoslezský kraj

V Moravskoslezském kraji je v současné době devatenáct městských památkových zón. Za povšimnutí stojí, že nejstarší památkové zóny byly vyhlášeny až v roce 1992, v jiných krajích byly městské památkové zóny vyhlášovány už v roce 1990. V kraji je také jedna z nejmladších památkových zón v české republice a to Český Těšín.

V Okrese Bruntál se nacházejí dvě městské památkové zóny. Městská památková zóna Bruntál byla ustanovena Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Druhá Městská památková zóna Rýmařov vznikla až v roce 2003 a to Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu

Na území okresu Frýdek – Místek se nacházejí tři městské památkové zóny, Brušperk, Frýdek a Místek. Všechny tři městské památkové zóny byly vyhlášeny v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny.

V okrese Karviná se nacházejí dvě městské památkové rezervace. Městská památková zóna Karviná byla prohlášena Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Druhá Městská památková zóna Český Těšín byla vyhlášena až minulý rok 2. května 2014 Opatřením obecné povahy č. 6/2014 o prohlášení území s historickým prostředím města Český Těšín za památkovou zónu. Důvody pro prohlášení části území Český Těšín byly: „Český Těšín je ojedinělým příkladem vzniku samostatného města b důsledku historických událostí cestou transformace zástavby předměstského charakteru do samostatného urbanistického celku s nově založeným centrem, s výstavnou budovou radnice a mnoha architektonicky cennými domy obzvláště z počátku 20. století, postavenými v éře samostatné Československé republiky“.²⁰⁰

Okres Nový Jičín zahrnuje čtyři městské památkové zóny. Tři z nich byly vyhlášeny v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny, jedná se Městské památkové zóny Bílovec, Fulnek a Odry. Čtvrtá městská památková zóna Frenštát pod Radhoštěm byla vyhlášena až v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Opava se nacházejí čtyři městské památkové zóny. Městské památkové zóny Hlučín a Opava byly vyhlášeny v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Další dvě městské památkové zóny Budišov nad Budišovkou a Hradec nad Moravicí byly prohlášeny až v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu.

V okrese Ostrava – město se nacházejí čtyři městské památkové zóny. Nejstarší z nich městská památková zóna Moravská Ostrava byla prohlášena už v roce 1992 Vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst

---

²⁰⁰ Opatření obecné povahy č. 6/2014 o prohlášení území s historickým prostředím města Český Těšín za památkovou zónu, s. 4., *Těšín*, <http://www.tesin.cz/aktuality/navrh-opatreni-obecne-povahy-c-62014-o-prohlaseni-uzemi-s-historickym-prostredim-mesta-cesky-tesin-za-pamatkovou-zonu/>, vyhledáno 19. 3. 2014.

za památkové zóny. Zbylé tři městské památkové zóny byly prohlášeny až v roce 2003 Vyhláškou MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu. Jedná se o městské památkové zóny Ostrava – Poruba, Ostrava – Přívoz a Ostrava – Vítkovice.

5.14. Zlínský kraj

Ve Zlínském kraji se nachází celkem čtrnáct městských památkových zón. Největší počet (osm) se jich nachází v okrese Zlín. Pouze jedna městská památková zóna se nachází v okrese Kroměříž.

V Okrese Kroměříž se nachází Městská památková zóna Holešov, která byla vyhlášena Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny. O městě je první zmínka z roku 1131. Město si zachovalo původní obrys, v Holešově se nachází zachovalé náměstí, raně barokní zámek z 2. poloviny 17. století či rozsáhlá židovská čtvrť se synagogou a hřbitovem. Na území Městské památkové zóny Holešov se nachází celkem 14 kulturních památek či souborů kulturních památek.

V Okrese Uherské Hradiště se nachází tři Městské památkové zóny, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Uherský Ostroh. Všechny tři městské památkové zóny byly vyhlášeny současně a to Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny. Na území Městské památkové zóny Uherské Hradiště se nachází zhruba třicet chráněných památek.

Vyhláškou č. 476/1992 Sb. ministerstva kultury České republiky ze dne 10. září 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny byly v okrese Vsetín prohlášeny za památkové zóny části obcí Kelč a Valašské Meziříčí. V §3 této vyhlášky byly stanoveny podmínky pro zabezpečení ochrany a péče o památkovou zónu. Na území Městské památkové zóny Kelč se nachází zhruba pět významných památek.

V okrese Zlín se nachází osm městských památkových zón. Městské památkové zóny Zlín a Luhačovice, které byly prohlášeny za městské památkové zóny v roce 1990 Vyhláškou Jihomoravského KNV ze dne 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny. Vyhláškou ministra kultury č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995

o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny byly za památkovou zónu prohlášeny území Broumov, Broumov – dělnická kolonie, Fryšták, Napajedla, Valašské Klobouky a Vizovice. Velký počet chráněných památek se nachází na území městských památkových rezervací Zlín, Valašské Klobouky a Luhačovice.

6. Závěr

Historická města tvoří jednu z nejvýznamnějších složek památkového fondu České republiky. Proto by péče o tyto významné urbanistické celky měla patřit i k nejdůležitějším úkolům profesní památkové péče i státu.

Hlavním cílem zájmu o historická sídla by neměla být pouze ochrana, ta by měla být jen nástrojem, ale cílem by měla být komplexní památková péče. Ochrana měst byla velmi podstatnou před rokem 1990, kdy byla jednotlivá města přímo ohrožena nezájmem státu o údržbu a tehdejší formou výstavby, která zahrnovala především panelové technologie. Po roce 1989 závažnost ochrany měst nijak nepolevila, ba naopak. V dnešní době památková ochrana spočívá především v právních podkladech při návrzích nové výstavby v městských centrech z hlediska památkové péče.

Památkově chráněných je v České republice 40 památkových rezervací a 254 městských památkových zón. Jedná se tedy o zhruba 300 měst. V České republice se nachází asi 1180 historických měst a městeček, v současné době je tedy chráněna více než jedna čtvrtina měst. V ochraně městských sídel se řadí Česká republika na přední příčky v evropském i světovém žebříčku.²⁰¹

V rámci diplomové práce byla v první části sepsána geneze ochrany městských památkových zón. Ochranu a regeneraci historických měst je třeba zajistit vhodnou právní úpravou podloženou výzkumem odborníků. Při tom je nezbytné vycházet z ekonomických možností, technické úrovně, kulturní hodnoty a dalšího společenského využití jednotlivých staveb. V práci jsem komparovala dvě městské památkové zóny, městskou památkovou zónu Hradec Králové – část a městskou památkovou zónu Praha 8 – Karlín. V rámci výzkumu těchto zón byly zjištěny jednotlivé problémy, mezi které v současné době patří problematika rekonstrukce původních oken. Dále zde byla popsána složitá problematika velkých developerských projektů v rámci území městských památkových zón.

Další část diplomové práce jsem věnovala Katalogu městských památkových zón na území České republiky. Jednotlivé městské památkové zóny byly popsány v kapitole 5 Katalog městských památkových zón v České republice a byla vytvořena ucelená přehledná tabulka,

---

²⁰¹ Viz Kibic – Vošahlík (pozn. 23), s. 327.

kteřá je součástí této práce, viz příloha. Pro větší přehlednost byly jednotlivé městské památkové zóny řazeny do podkapitol dle krajů České republiky. V rámci kapitol byly zóny popsány a rozřazeny dle okresů.

Přínosem této práce je popsání vývoje a problematiky památkových zón. Práce může být dále využita při dalším výzkumu dílčích otázek v rámci jednotlivých památkových zón na území České republiky.

7. Summary

This master thesis *Conservation zones and their role in the preservation of monuments in the Czech Republic. The legislation, methodology and results* introduce development of conversation zones from their begging up to present days. Work uses a relevant bibliography related with the master thesis.

First part of the work focuses on a description of complicated development of conversation zones from their beginning in twenty century up to present days. Important part of the thesis is dedicated to development of legal documents.

Actual issues of protection of conversation zones are explained by way of example of two conversations zones Hradec Králové – část and Praha 8 – Karlín. The contemporary problems include replacement of old windows by new plastic windows. Another problem of conversation zones are activities of the developer who want to demolish historic buildings and build up new buildings on the free places.

The catalogue of conversation zones has been created at the third part of the master thesis. This catalogue has been sorted out by regions of the Czech Republic.

The contribution of this work is description of the progress and the problems of conservation zones, which could be used for further research.

8. Přílohy

Tabulka městských památkových zón

KRAJ	OKRES	NÁZEV	ROK	NÁZEV ROZHODNUTÍ
Hlavní město Praha	Praha hlavní město	Vilová kolonie Ořechovka	1991	Vyhláška hlavního města Prahy ze dne 16. 5. 1991 o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany
		Baba	1993	Vyhláška hlavního města Prahy ze dne 28. 9. 1993 o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany
		Barrandov		
		Dejvice, Bubeneč, horní Holešovice		
		Karlín		
		Nusle		
		Smíchov		
		Vinohrady, Žižkov, Vršovice		
		Praha – staré Střešovice	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
		Praha - Tejnka		
Zbraslav	2014	Opatření obecné povahy č. 5/2014 o prohlášení území s historickým prostředím městské části Praha - Zbraslav za památkovou zónu		

Středočeský kraj	Benešov	Načeradec	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Beroun	Beroun	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
	Kladno	Slaný	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Smečno		
Velvary				

		Unhošť	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Kolín	Český Brod	1990	Vyhláška Středočeského KNV ze dne 28. 9. 1990 o prohlášení památkových zón v obcích Středočeského kraje
		Kouřim	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Týnec nad Labem	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Kutná Hora	Nové Dvory	1990	Vyhláška Středočeského KNV ze dne 28. 9. 1990 o prohlášení památkových zón v obcích Středočeského kraje
		Čáslav	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Malešov	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
		Rataje nad Sázavou		
	Mělník	Mělník	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Kostelec nad Labem	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
		Mšeno		
	Mladá Boleslav	Benátky nad Jizerou	1990	Vyhláška Středočeského KNV ze dne 28. 9. 1990 o prohlášení památkových zón v obcích Středočeského kraje
		Mnichovo Hradiště		
		Bělá pod Bezdězem	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Mladá Boleslav		

	Nymburk	Nymburk	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Poděbrady		
		Lysá nad Labem	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Praha – východ	Brandýs nad Labem	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Kostelec nad Černými Lesy		
		Stará Boleslav		
		Ondřejov	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Praha – západ	Jílové u Prahy	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Mníšek pod Brdy	1995	Vyhláška MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. 9. 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny
	Příbram	Březnice	1990	Vyhláška Středočeského KNV ze dne 28. 9. 1990 o prohlášení památkových zón v obcích Středočeského kraje
		Nový Knín		
		Rožmitál pod Třemšínem		
		Sedlec - Prčice	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
	Rakovník	Rakovník	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny

Jihočeský kraj	České Budějovice	Nové Hrady	1990	Vyhláška Jihočeského KNV ze dne 19. 11. 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje
		Trhové Sviny		
		Týn nad Vltavou		
	Český Krumlov	Chvalšiny	1990	Vyhláška Jihočeského KNV ze dne 19. 11. 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje
		Kaplice		
		Rožmberk nad Vltavou		
		Benešov nad Černou	1995	Vyhláška MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. 9. 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny
		Hořice na Šumavě		
		Vyšší Brod		
		Český Krumlov - Plešivec	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Jindřichův Hradec	Dačice	1990	Vyhláška Jihočeského KNV ze dne 19. 11. 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje
		Nová Bystřice		
	Písek	Písek	1990	Vyhláška Jihočeského KNV ze dne 19. 11. 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje
		Mirovice	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Prachatice	Netolice	1990	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
		Vimperk		
Vlachovo Březí		1995	Vyhláška MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. 9. 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny	
Husinec		2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu	

	Strakonice	Blatná	1990	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
		Vodňany		
		Volyně		
		Bavorov	2003	
	Sedlice			
	Tábor	Bechyně	1990	Vyhláška Jihočeského KNV ze dne 19. 11. 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje
Soběslav				

Plzeňský kraj	Domažlice	Poběžovice	1995	Vyhláška MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. 9. 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny
	Klatovy	Horažďovice	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Kašperské Hory		
		Klatovy		
		Rabí		
		Sušice		
		Velhartice		
		Strážov	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Plzeň - jih	Dobřany	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Spálené Poříčí		
Plzeň - město	Plzeň - Bezovka	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu	
	Plzeň - Lochotín			
Plzeň - sever	Manětín	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny	
	Město Touškov			
	Rabštejn nad Střelou			
	Úterý			

	Rokycany	Rokycany	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
	Tachov	Bor u Tachova	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Planá u Mariánských Lázní		
		Stříbro		
		Tachov		

Karlovarský kraj	Cheb	Mariánské Lázně	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Teplá		
	Karlovy Vary	Bečov nad Teplou	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Horní Blatná		
		Jáchymov		
		Karlovy Vary		
		Ostrov nad Ohří		
		Toužim		
		Valeč		
		Žlutnice		
	Sokolov	Horní Slavkov	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny

Ústecký kraj	Děčín	Benešov nad Ploučnicí	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Česká Kamenice		
		Jiřetín pod Jedlovou		
		Šluknov		
	Chomutov	Chomutov	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Klášteřec nad Ohří		

		Mašťov	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Litoměřice	Budyně nad Ohří	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Roudnice nad Labem		
	Louny	Louny	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Žatec	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Most	Litvínov - osada	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Teplice	Bílina	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Duchcov		
		Krupka		
		Teplice		
	Ústí nad Labem	Chabařovice	1995	Vyhláška MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. 9. 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny

Liberecký kraj	Česká Lípa	Česká Lípa	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Dubá		
		Kamenický Šenov		
		Nový Bor		
		Zákupy	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Jablonec nad Nisou	Jablonec nad Nisou	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny

	Liberec	Český Dub	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Frýdlant v Čechách		
		Jablonné v Podještědí		
		Liberec		
	Hodkovice nad Mohelkou	1995	Vyhláška MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. 9. 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny	
	Hrádek nad Nisou	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určení podmínek pro jejich ochranu	
Semily	Jilemnice	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17. 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje	
	Turnov			
	Lomnice nad Popelkou	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1 4 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určení podmínek pro jejich ochranu	

Královohradecký kraj	Hradec Králové	Hradec Králové - část	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje
		Nový Bydžov		
	Jičín	Sobotka	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje
		Železnice		
		Pecka	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určení podmínek pro jejich ochranu
	Náchod	Broumov	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17. 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje
		Jaroměř		
		Náchod		
		Police nad Metují		
	Stárvkov	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určení podmínek pro jejich ochranu	

	Rychnov nad Kněžnou	Opočno	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17. 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje
		Dobruška	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
		Rokytnice v Orlických horách		
		Rychnov nad Kněžnou		
	Trutnov	Dvůr Králové nad Labem	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17. 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje
		Hostinné		
		Trutnov		
		Vrchlabí		
		Pilníkov	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Žacléř			

Pardubický kraj	Chrudim	Heřmanův Městec	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17. 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje
		Chrast		
		Chrudim		
		Luže		
		Skuteč - Předhradí		
	Pardubice	Dašice	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17. 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje
	Svitavy	Bystré	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17. 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje
		Jevíčko		
		Polička		
		Svitavy		
	Ústí nad Orlicí	Jablonné nad Orlicí	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17. 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje
		Králíky		
		Lanškroun		
Letohrad				
Ústí nad Orlicí				
Vysoké Mýto				

		Brandýs nad Orlicí	1995	Vyhláška MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. 9. 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny
		Česká Třebová		
		Žamberk		

Kraj Vysočina	Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	1990	Vyhláška Východočeského KNV ze dne 17. 10. 1990 o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje	
		Přibyslav			
		Havlíčková Borová	2003		Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určení podmínek pro jejich ochranu
		Chotěboř			
		Ledeč nad Sázavou			
	Jihlava	Brtnice	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20.11.1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny	
		Polná			
		Telč – Staré město	1995		Vyhláška MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22. 9. 1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny
		Třešť			
	Pelhřimov	Kamenice nad Lipou	1990	Vyhláška Jihočeského KNV ze dne 19. 11. 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje	
		Pacov			
		Počátky			
		Červená Řečice	2003		Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určení podmínek pro jejich ochranu
	Třebíč	Jaroměřice nad Rokytkou	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny	
		Jemnice			
		Moravské Budějovice			
		Náměšť nad Oslavou			
		Třebíč			
	Žďár nad Sázavou	Jimramov	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny	
		Nové Město na Moravě			
Velká Bíteš					
Velké Meziříčí					

Jihomoravský kraj	Blansko	Boskovice	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny
	Brno - venkov	Ivančice	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny
		Lomnice u Tišnova		
		Doubravník	1995	
	Břeclav	Valtice	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny
	Hodonín	Strážnice	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny
		Kyjov	1995	
		Veselí nad Moravou		
	Vyškov	Slavkov u Brna	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny
		Vyškov		
Znojmo	Jevišovice	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny	
	Moravský Krumlov			

Olomoucký kraj	Jeseník	Javorník	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Vídnavá		
		Zlaté Hory		
	Olomouc	Litovel	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Štenberk		
		Uničov		
	Prostějov	Prostějov	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20. 11. 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny
	Přerov	Hranice	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10.9.1992 o prohlášení území
Přerov				

		Tovačov		historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Potštát	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Šumperk	Branná	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Mohelnice		
Štíty				
Šumperk				

Moravskoslezský kraj	Bruntál	Bruntál	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Rýmařov	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Frýdek - Místek	Brušperk	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Frýdek		
		Místek		
	Karviná	Karviná	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Český Těšín	2014	Opatření obecné povahy č. 6/2014 o prohlášení území s historickým prostředím města Český Těšín za památkovou zónu.
	Nový Jičín	Bílovec	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Fulnek		
		Odry		
		Frenštát pod Radhoštěm	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
	Opava	Hlučín	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
Opava				

		Budišov nad Budišovkou	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
		Hradec nad Moravicí		
	Ostrava - město	Moravská Ostrava	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Ostrava - Poruba	2003	Vyhláška MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003 o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
		Ostrava - Přívoz		
		Ostrava - Vítkovice		

Zlínský kraj	Kroměříž	Holešov	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20.11.1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny
	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště		
		Uherský Brod		
		Uherský Ostroh		
	Vsetín	Kelč	1992	Vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10.9.1992 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
		Valašské Meziříčí		
	Zlín	Zlín	1990	Vyhláška Jihomoravského KNV ze dne 20.11.1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny
		Luhačovice		
	Zlín	Broumov	1995	Vyhláška MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22.9.1995 o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny
		Broumov – dělnická kolonie		
		Fryšták		
		Napajedla		
		Valašské Klobouky		
Vizovice				

9. Seznam použitých zkratek

ČSR	Československá republika
KČ	Česká koruna
KČs	Koruna Československá
KNV	Krajský národní výbor
KSSPOPOP	Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody
MěNV	Městský národní výbor
MK	Ministerstvo kultury
MPR	Městská památková rezervace
MPZ	Městská památková zóna
ONV	Okresní národní výbor
StRA	Státní restaurátorské ateliéry
SÚPPOP	Státní ústav památkové péče a ochrany přírody
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
ÚSPPOP	Ústředí státní památkové péče

10. Seznam vyobrazení

1. Hradec Králové, Historické jádro s chrám sv. Ducha s dvěma věžemi, Bílá věž a radnice, stav z roku 2015.
Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Roman_Catholic_Diocese_of_Hradec_Kr%C3%A1lov%C3%A9.
2. Hradec Králové, Vymezení MPZ, MPR a OP MPR Hradec Králové, stav z roku 2015.
Zdroj: <http://www.hrdeckralove.org/urad/pamatkove-chranena-uzemi>.
3. Hradec Králové, Budova bývalé obchodní akademie (dnes Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové), stav z roku 2013.
Zdroj: <http://www.projekt-media.wz.cz/mapa.html>.
4. Hradec Králové, Labská elektrárna tzv. Hučák, stav z roku 2014.
Zdroj: <https://www.optimato.cz/kdyz-do-optimata-jedete-na-kole-z-centra-hradce-kralove.html>.
5. Hradec Králové, Muzeum východních Čech, stav z roku 2014.
Zdroj: <http://www.muzeumhk.cz/kalendar-do-muzea-s-rodinou.html>.
6. Hradec Králové, Bývalá koželužská škola (dnes Střední průmyslová škola strojnická), stav z roku 2014.
Zdroj: http://www.lidovky.cz/foto.aspx?foto1=TOH53ec2c_skola.jpg.
7. Hradec Králové, Bývalý okresní a finanční úřad (dnes Magistrát města Hradec Králové), stav z roku 2014.
Zdroj: <http://institute.hrdeckralove.cz/institute-magistrat-mesta-hradec-kralove-1099/>.
8. Hradec Králové, Budova Městských lázní, stav z roku 2015.
Zdroj: <http://www.firmy.cz/detail/2496214-restaurace-mestske-lazne-hradec-kralove.html>.
9. Hradec Králové, Novákovy garáže, stav z roku 2014.
Zdroj: <http://www.kralovehradecko-info.cz/cz/atraktivita/hradec-kralove/prochazkovy-okruh-2.php>.
10. Hradec Králové, Gymnázium Josefa Kajetána Tyla, stav z roku 2015.
Zdroj: <http://hrdeckralove.luksoft.cz/o.php?x=obrazky/gjkt1>.

11. Hradec Králové, MPZ, Výkres způsobu zabezpečení kulturního hodnot, stav z roku 2015.
Zdroj: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/kultura/den-otevrenych-atelieru-60906/>.
12. Hradec Králové, Bytové domy Mánes, stav z roku 2015.
Zdroj: <http://www.projektmanes.cz/galerie>.
13. Hradec Králové, Bytový dům Mánes, stav z roku 2015.
Zdroj: Foto archiv autorky.
14. Hradec Králové, Labská kotlina I., stav z roku 2015.
Zdroj: Foto archiv autorky.
15. Hradec Králové, Řada solitérních třípatrových činžovních domů – pásy kachlíků, stav z roku 2015.
Zdroj: Foto archiv autorky.
16. Hradec, Králové, Bývalý prostor městské knihovny, stav z roku 2012.
Zdroj: <http://www.hradeckralove.org/noviny-a-novinky/nove-sluzby-knihovny-mesta-hradce-kralove-pripojte-se-do-wi>.
17. Praha, Letecký pohled na Karlín, stav z roku 2012.
Zdroj: <http://www.praha8.cz/Historie-Prahy-8>.
18. Praha 8 – Karlín, Dvojdům čp. 554 a 555, stav z roku 2015.
Zdroj: Foto archiv autorky.
19. Praha 8 – Karlín, Sedmipodlažní činžovní dům s obchodními prostory, stav z roku 2015.
Zdroj: Magistrát Hlavního města Prahy, odbor památkové péče.
20. Praha 8 – Karlín, Řadový trojdům – uliční průčelím, stav z roku 2015.
Zdroj: Magistrát Hlavního města Prahy, odbor památkové péče.
21. Praha 8 – Karlín, Návrh projektu Palác Praga z roku 2010.
Zdroj: <http://www.adns.cz/cs/projekty/palac-praga/>.
22. Praha8 - Karlín, Corso Karlín, stav z roku 2009.
Zdroj: http://ekonomika.idnes.cz/nejlepsi-investice-do-nemovitosti-severni-cechy-ostravsko-karlin-a-zbraslav-182-ekonomika.aspx?c=A091002_140736_reality_bdp_web.

23. Praha 8 – Karlín, Corso Praha, stav z roku 2015.

Zdroj: Foto archiv autorky.

24. Praha 8 – Karlín, Corso Praha, stav k roku 2015.

Zdroj: Foto archiv autorky.

11. Seznam pramenů, literatury a internetových zdrojů

11.1. Prameny

Ústav dějin umění Akademie věd ČR v Praze, fond: Kotrba, karton 68, sv. č. 3, Návrh zákona o kulturních památkách z 27. 1. 1950.

11.2. Literatura

Marie Báčová et al., *Obnova okenních výplní a výkladců*, Praha 2010, 147 s.

Kateřina Bečková, Budova bývalé opravny Auto Praga v Karlíně aneb po úspěšných konverzích přichází demolice, *Za starou Prahu: Věstník Klubu Za starou Prahu*, 2014, č. 3, 48 s.

Petr Dvořáček, *Architektura českých zemích: Moderní architektura*, Praha 2005, 127 s.

Jan Falta, Hradec Králové, in: Kamila Matoušková, *20 let Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón*, Praha 2012, s. 42.

Donald G. Hagman, *Public planning and control of urban and land development: cases and materials*, Saint Paul 1973, 1208 s.

Jaroslav Herout, *Jak poznávat kulturní památky*, Praha 1986, 335 s.

Ivo Hlobil, *Teorie městských památkových rezervací (1900 – 1975)*, Praha 1985, 123 s.

Ivo Hlobil – Petr Kratochvíl – Aleš Vošahlík, *Památky vašeho města jsou váš kapitál*, Praha 1993, s. 2.

Ivo Hlobil – Marek Perůtka (ed.), *Na základech konzervativní teorie české památkové péče*, Praha 2008.

Ješek Hofman, *Klub Za starou Prahu 1899 – 1909*, Praha 1909, 37 s.

Jiří Hrůza et al., *Pražská asanace: K 100. výročí vydání asanačního zákona pro Prahu*, Praha 1993, 137 s.

Karel Kibic, Benátská charta a péče o naše historická města, *Zprávy památkové péče*, 2014, č. 3, s. 175–183.

Karel Kibic – Aleš Vošahlík, *Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice 1945 – 2010*, Praha 2011, 349 s.

Karel Kuča - Věra Kučová, *Principy památkového urbanismu*, Praha 2000, 104 s.

Věra Kučová, Ochrana historických měst a vesnic jako trvale aktuální a mezinárodní téma památkové péče v kontextu českých zemí, *Zprávy památkové péče*, 2014, č. 3, s. 184–192.

Kamila Matoušková, *20 let Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón*, Praha 2012, 416 s.

Vilém Mrštík, *Bestia triumphans*, Praha 2000, 32 s.

Michal Novotný, *Legislativa české památkové péče po listopadu 1989 a za první republiky* (diplomová práce), Katedra dějin umění FF UPOL, Olomouc 2005.

Vladimír Novotný, Městské památkové rezervace, *Zprávy památkové péče*, 1976, č. 5, s. 273–287, 320.

František Petr – Jiří Kostka, *Městské památkové rezervace v Čechách a na Moravě*, Praha 1955, 43 s.

Vladimír Píša, Otázka a zásady památkové péče v Praze, *Zprávy památkové péče*, 1954, č. XIV, s. 254.

Miloš Solař, Úprava a výměna oken, in: Marie Báčová a kol., *Obnova okenních výplní a výkladců*, Praha 2010, s. 15 - 34.

Josef Štulc, Moderní urbanismus a památková péče. Nad knihou I. Hlobila *Teorie městských památkových rezervací*. Část I., *Zprávy památkové péče*, 1987, č. 47, s. 577 – 589.

Rostislav Švácha, Ochrana architektury 20. století, *Věstník klubu Za starou Prahu*, 2005, č. 3, s. 50 - 52.

Jiří Varhaník – Stanislav Malý, *Zákon o státní památkové péči: komentář*, Praha 2011, 1196 s.

Svatopluk Voděra, *Přehled teorie a technických metod obnovy památek*, Praha 1978, 128 s.

Aleš Vošahlík, Aktualizace evidence, kategorizace a památkové ochrany historických měst v ČR, *Zprávy památkové péče*, 1990, č. 50, s. 129–131.

Aleš Vošahlík, Koncepce památkové ochrany historických měst v ČR, *Zprávy památkové péče*, 1985, č. 45, s. 194–199, 224.

Aleš Vošahlík, Pojetí ochrany historických měst v České socialistické republice, *Zprávy památkové péče*, 1981, č. 41, s. 225 – 232.

Aleš Vošahlík, Příklady regenerace městských památkových rezervací v ČR, *Zprávy památkové péče*, 1977, č. 37, s. 81–87, 95, 96.

Václav Wagner, *Umělecké dílo minulosti a jeho ochrana*, Praha 1946, 59 s.

Rudolf Wurzer, Zákon, daný dne 11. 2. 1893, Čís. 22 ř. z., o vyvlastňování k úpravě asanačního obvodu královského hlavního města Prahy – Jeho význam pro obnovu měst, in: Jiří Hrůza et al., *Pražská asanace: K 100. výročí vydání asanačního zákona pro Prahu*, Praha 1993, s. 19 - 28.

Ladislav Zikmund-Lender, Památková péče o město v zeleni. Obnova staveb a architektonických celků 20. století v MPZ a ochranném pásmu MPR Hradec Králové v posledních letech, *Zprávy památkové péče*, 2014, č. 2, s. 98 – 108.

11.3. Internetové zdroje

Jan Falta, Funkcionalismus a konstruktivismus, *Hradec Králové*, <http://www.hradeckralove.org/urad/funkcionalismus-a-konstruktivismus>, vyhledáno 13. 3. 2015.

Historické jádro s chrám sv. Ducha s dvěma věžemi, Bílá věž a radnice, *Wikipedie*, http://en.wikipedia.org/wiki/Roman_Catholic_Diocese_of_Hradec_Kr%C3%A1lov%C3%A9, vyhledáno 21. 3. 2015.

Labská elektrárna tzv. Hučák, <https://www.optimato.cz/kdyz-do-optimata-jedete-na-kole-z-centra-hradce-kralove.html>, vyhledáno 23. 3. 2015.

Letecký pohled na Karlín, *Praha 8*, <http://www.praha8.cz/Historie-Prahy-8>, vyhledáno 15. 2. 2015.

Magistrát města Hradec Králové, Hradec Králové, <http://institute.hradeckralove.cz/institute-magistrat-mesta-hradec-kralove-1099/>, vyhledáno 19. 2. 2015.

Města a vesnice v náručí památkové péče: 20 let plošné ochrany, <http://www.npu.cz/pro-navstevniky/temata-sezony/mesta-a-vesnice-v-naruci-pamatkove-pece/>, vyhledáno 19. 3. 2015.

Městské lázně, *Firmy*, <http://www.firmy.cz/detail/2496214-restaurace-mestske-lazne-hradec-kralove.html>, vyhledáno 19. 3. 2015.

MonumNet, <http://monumnet.npu.cz/monumnet.php>, vyhledáno 13. 10. 2014.

MPZ, Výkres způsobu zabezpečení kulturního hodnot, *Královehradecký kraj*, <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/kultura/den-otevrenych-atelieru-60906/>, vyhledáno 17. 10. 2014.

Muzeum východních Čech, *MuzeumHK*, <http://www.muzeumhk.cz/kalendar-do-muzea-s-rodinou.html>, vyhledáno 13. 4. 2015.

Novákovy garáže, <http://www.kralovehradecko-info.cz/cz/atraktivita/hradec-kralove/prochazkovy-okruh-2.php>, vyhledáno 13. 4. 2015.

Odbor památkové péče, *Hradec Králové*, <http://www.hradeckralove.org/urad/odbor-pamatkove-pece>, vyhledáno 14. 3. 2015.

Odbor památkové péče, *Praha*,
http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/odbory/index.html?divisionId=162,
vyhledáno 10. 12. 2014.

Opatření obecné povahy č. 6/2014 o prohlášení území s historickým prostředím města Český Těšín za památkovou zónu, s. 4., *Těšín*, <http://www.tesin.cz/aktuality/navrh-opatreni-obecne-povahy-c-62014-o-prohlaseni-uzemi-s-historickym-prostredim-mesta-cesky-tesin-za-pamatkovou-zonu/>, vyhledáno 19. 3. 2014.

Palác Praga, ADNS, www.adns.cz/cs/projekty/palac-praga, vyhledáno 13. 4. 2015.

Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, <http://www.projekt-media.wz.cz/mapa>,
vyhledáno 20. 3. 2015.

Plán ochrany Městské památkové zóny Hradec Králové – část, *Hradec Králové*,
<http://www.hradeckralove.org/urad/plan-ochrany-pamatkove-zony-hradec-kralove-cast-1>,
vyhledáno 18. 3. 2015.

Projekt, Bytové domy Mánes, *Projekt Manes*, <http://www.projektmanes.cz/galerie>,
vyhledáno 12. 4. 2015.

Milan Smolík, Plán ochrany MPZ Hradec králové – část, *Královehradecký kraj*, <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/kultura/den-otevrenych-atelieru-60906/>,
vyhledáno 7. 4. 2015

Stavba Corso Karlín, *iDnes*, http://ekonomika.idnes.cz/nejlepsi-investice-do-nemovitosti-severni-cechy-ostravsko-karlin-a-zbraslav-182-ekonomika.aspx?c=A091002_140736_reality_bdp_web, vyhledáno 13. 4. 2015.

Stavba Gymnázia Josefa Kajetána Tyla,
<http://hradeckralove.luksoft.cz/o.php?x=obrazky/gjkt1>, vyhledáno 7. 4. 2015.

Střední průmyslová škola strojnická, *Lidové noviny*,
http://www.lidovky.cz/foto.aspx?foto1=TOH53ec2c_skola.jpg, vyhledáno 10. 2. 2015.

Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky,
http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.nssoud.cz%2Fhistorie%2Fustava_1948.pdf&ei=hD9FVajoN8j1asf_gfAG&usg=AFQjCNGXZ47vhy1ggdHVCdbaqUSfGpZDJA&bvm=bv.92291466,d.d2s,
vyhledáno 22. 3. 2015.

Vyhláška hlavního města Prahy ze dne 28. září 1993 o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany, *MonumNet*,
<http://monumnet.npu.cz/chruzemi/rozobsah.php?cis=1993701>, vyhledáno 14. 12. 2014.

Vyhláška KNV o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích
Východočeského kraje ze dne 17. října 1990, <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/kultura/pamatkove-zony-rezervace/vyhlaska-o-prohlaseni-mpz-vychodoceskeho-kraje-1016/>, vyhledáno 6. 11. 2014.

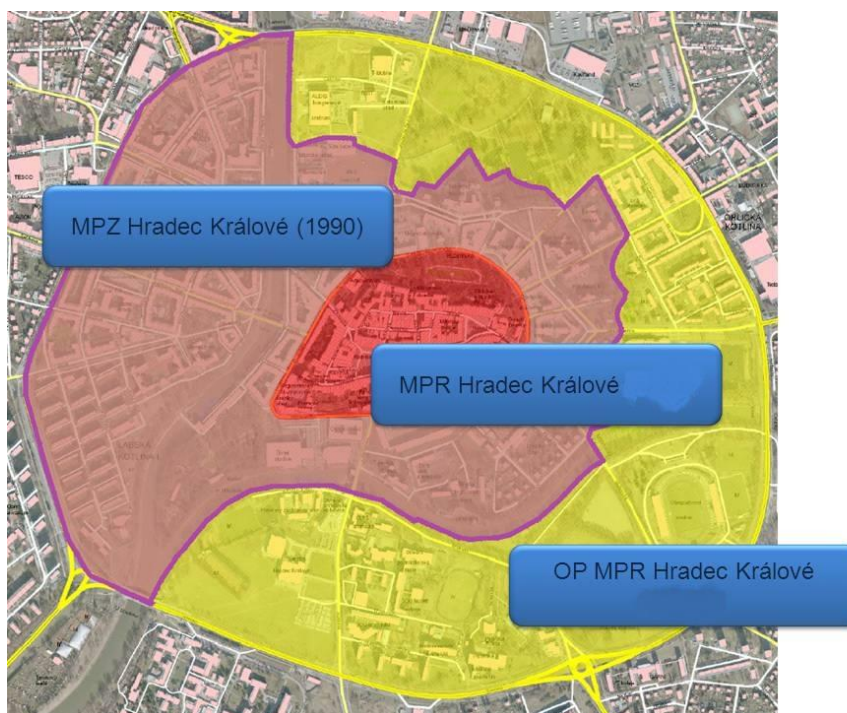
Vymezení MPZ, MPR a OP MPR Hradec Králové, *Hradec Králové*,
<http://www.hradeckralove.org/urad/pamatkove-chronena-uzemi>, vyhledáno 21. 3. 2015.

12. Obrazová příloha

1. Hradec Králové, Historické jádro s chrám sv. Ducha s dvěma věžemi, Bílá věž a radnice, stav z roku 2015.

2. Hradec Králové, Vymezení MPZ, MPR a OP MPR Hradec Králové, stav z roku 2015.

3. Hradec Králové, Budova bývalé obchodní akademie (dnes Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové), stav z roku 2013.

4. Hradec Králové, Labská elektrárna tzv. Hučák, stav z roku 2014.

5. Hradec Králové, Muzeum východních Čech, stav z roku 2014.

6. Hradec Králové, Bývalá koželužská škola (dnes Střední průmyslová škola strojnická), stav z roku 2014.

7. Hradec Králové, Bývalý okresní a finanční úřad (dnes Magistrát města Hradec Králové), stav z roku 2014.

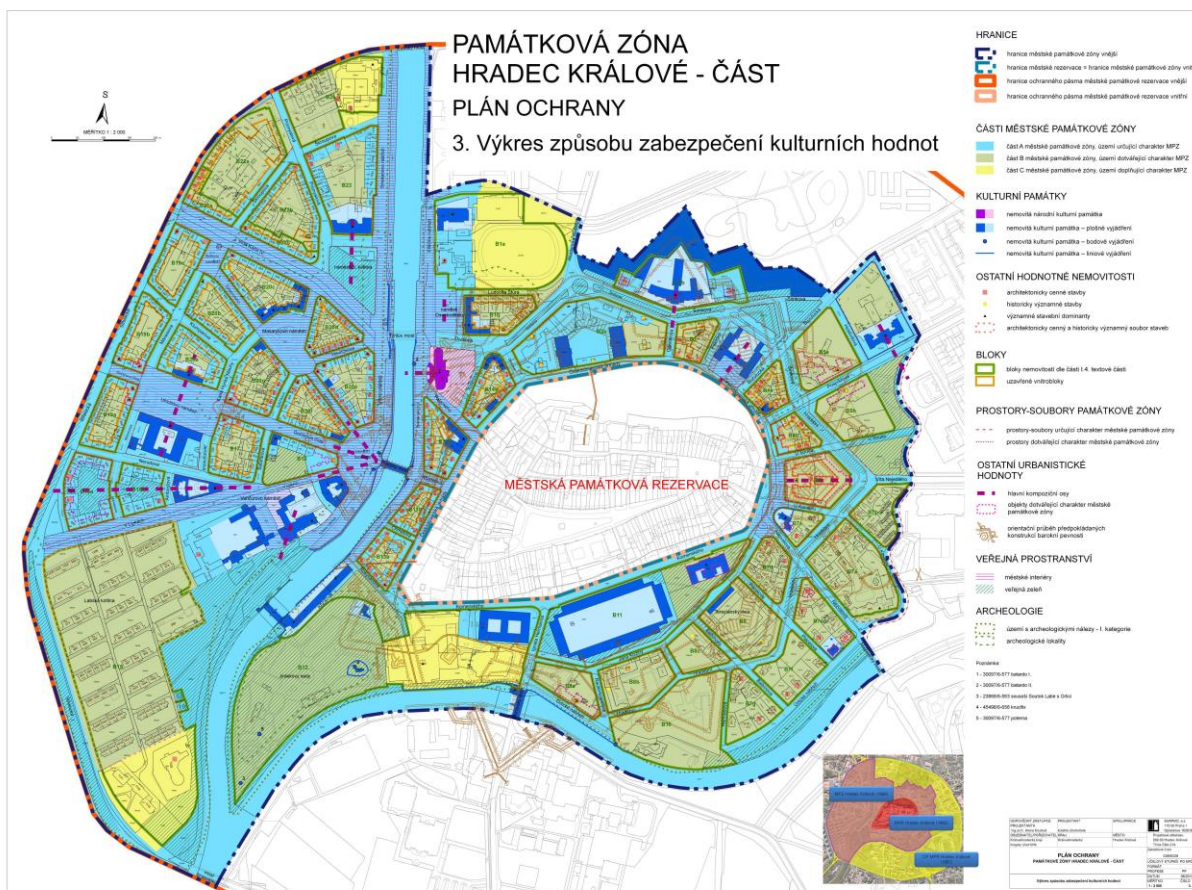
8. Hradec Králové, Budova Městských lázní, stav z roku 2015.

9. Hradec Králové, Novákovy garáže, stav z roku 2014.

10. Hradec Králové, Gymnázium Josefa Kajetána Tyla, stav z roku 2015.

11. Hradec Králové, MPZ, Výkres způsobu zabezpečení kulturního hodnot, stav z roku 2015.

12. Hradec Králové, Bytové domy Mánes, stav z roku 2015.

13. Hradec Králové, Bytový dům Mánes, stav z roku 2015.

14. Hradec Králové, Labská kotlina I., stav z roku 2015.

15. Hradec Králové, Řada solitérních třípatrových činžovních domů – pásy kachlíků, stav z roku 2015.

16. Hradec, Králové, Bývalý prostor městské knihovny, stav z roku 2012.

17. Praha, Letecký pohled na Karlín, stav z roku 2012.

18. Praha 8 – Karlín, Dvojdům čp. 554 a 555, stav z roku 2015.

19. Praha 8 – Karlín, Sedmipodlažní činžovní dům s obchodními prostory, stav z roku 2015.

20. Praha 8 – Karlín, Řadový trojdům – uliční průčelím, stav z roku 2015.

21. Praha 8 – Karlín, Návrh projektu Palác Praga z roku 2010.

22. Praha 8 - Karlín, Corso Karlín, stav z roku 2009.

23. Praha 8 – Karlín, Corso Praha, stav k roku 2015.

24. Praha 8 – Karlín, Corso Praha, stav k roku 2015

13. Tabulka s anotací

Jméno a příjmení:	Bc. Karolína Šrámková
Katedra:	Dějiny umění
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Rostislav Švácha, CSc.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Památkové zóny a jejich role v systému památkové péče v České republice. Legislativa, metodika a výsledky.
Název v angličtině:	Conservation zones and their role in the preservation of monuments in the Czech Republic. The legislation, methodology and results.
Anotace práce:	Práce se zabývá tématem památkových zón v České republice a jejich legislativním vývojem. V práci je popsán vývoj v oblasti památkových zón od jejich počátků až do současnosti. V samostatné kapitole jsou popsány a porovnány dvě městských památkových zóny, Hradec Králové - část a Praha 8 - Karlín. Součástí práce je Katalog městských památkových zón na území České republiky.
Klíčová slova:	Městská památková zóna, Městská památková zóna Hradec Králové - část, Městská památková zóna Praha 8 - Karlín, Městská památková rezervace.
Anotace v angličtině:	Thesis present development of conservation zones in the Czech Republic and legislative developments. Thesis describe the development of conservation zones from their beginnings to the present. A separate section describes and compares two urban conservation area, Hradec Králové - část and Praha 8 - Karlín. Further part of the work is a Catalog of urban conservation areas in the Czech Republic.
Anglická klíčová slova:	Conservation zone, Conservation zone Hradec Králové - část, Conservation zone Praha 8 – Karlín.
Přílohy vázané v práci:	Textová příloha 13 stran. Obrazová příloha 12 stran.
Počet titulů a použité literatura:	33
Rozsah práce:	133 stran.